

รายงานการศึกษาขั้นสุดท้าย

โครงการวิจัยยุทธศาสตร์การสื่อสาร การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์
การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน และการตอบโต้ของสื่อต่อจีฮัด
ยุคใหม่ในภาคใต้ประเทศไทย

31 ตุลาคม 2557

จัดทำโดย Dr. Virginie Andre

ศูนย์วิจัยการต่อต้านการก่อการร้ายนานาชาติ (GTReC) มหาวิทยาลัยโมนาช

ติดต่อ: Dr. Virginie Andre

E: Virginie.andre@deakin.edu.au

MONASH University

สารบัญ

- 1.1 จุดประสงค์และประเด็นหลักการวิจัย.....
- 1.2 ขอบเขตของการวิจัย.....
- 1.3 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....
 - 1.3.1 การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์: คำจำกัดความและบทบาทในการเป็นอุปกรณ์เชิงกลยุทธ์ในสงครามทางความคิด.....
 - 1.3.2 การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ การบ่งบอกสถานะตนเอง และอารมณ์ที่เกี่ยวข้อง
 - 1.3.3 แรงจูงใจของผู้มีความคิดสุดโต่งและการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของผู้ก่อการร้าย.....
 - 1.3.5 กลไกเชิงโวหาร.....
 - 1.3.5 ข้อจำกัดของการวิจัย.....
 - 1.3.6 ใครคือผู้ก่อการร้าย: ความแตกต่างระหว่างการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ที่รุนแรงและไม่รุนแรง.....
 - 1.3.7 การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน: การปฏิบัติและบทเรียนที่ได้รับ.....
 - 1.3.8 เนื้อหาของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน.....

1.3.9 องค์ประกอบของการสื่อสารอื่นๆ: ผู้ส่ง ผู้รับ และ ตัวกลาง.....

1.3.10 บทบาทของวิทยุชุมชน.....

1.3.11 คำวิพากษ์วิจารณ์และจุดบกพร่องของวรรณกรรมด้านการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน.....

1.5 วิธีการวิจัย.....

1.5 จุดประสงค์ของการวิจัย.....

1.6 แผนงานและกำหนดการโครงการวิจัย.....

1.7 การสนทนาอภิปรายกลุ่มและคำถามในการสัมภาษณ์.....

2 การทบทวนวรรณกรรม: สื่อมวลชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้.....

3 ผลการวิจัยสุดท้าย.....

3. 1 การวิจัยเชิงปริมาณ.....

5 มุมมองของชุมชนชาวมุสลิมในเรื่องของเหตุการณ์ไม่สงบและความเข้าใจของจิตต์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใน
สื่อหลัก.....

5.1 ความคิดเห็นของชุมชนชาวมุสลิมต่อสื่อชุมชนและข้อมูลสื่อที่สำคัญ: โทรทัศน์ วิทยุ และ อินเทอร์เน็ต.....

5.2 มุมมองและความคิดเห็นของชุมชนชาวมุสลิมต่อการนำเสนอข้อมูลในเรื่องของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสื่อ
กระแสหลัก.....

5.3 มุมมองและความคิดเห็นของชุมชนชาวมุสลิมในเรื่องของสงครามจีฮัดและความคิดเห็นของพวกจีฮัดยุคใหม่ที่มี
ความคิดสุดโต่ง.....

5 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงาน กสทช.

6 บรรณานุกรม.....

1.1 จุดประสงค์และประเด็นหลักการวิจัย

การก่อการร้ายเป็นแบบนิยามของความรุนแรงทางการเมืองและช่องทางสื่อสารในการส่งผ่านข้อความทางการเมืองมาเกือบสองพันปี¹ นิยามของการก่อการร้ายยังคงเป็นข้อถกเถียงในหมู่นักวิชาการและวาทกรรมสาธารณะ² อย่างไรก็ตามนักวิชาการส่วนใหญ่ (และเจ้าหน้าที่ของรัฐในหลายประเทศ) มีแนวโน้มที่จะให้นิยามของการก่อการร้ายว่าเกี่ยวข้องกับตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ “...การข่มขู่ว่าจะใช้ความรุนแรงต่อผู้บริสุทธิ์และประชาชน เพื่อที่จะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยมีเป้าหมายคือการจัดตั้งรัฐแห่งความกลัว”³ ตลอดประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ตัวแสดงทางการเมืองต่างๆ ได้ยอมรับสาเหตุที่แตกต่างกันจำนวนมาก ที่ซึ่งการแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงของพวกเขานั้นขึ้นอยู่กับพิสัยความคิดทางโลกและคำสอนศักดิ์สิทธิ์⁴

จีฮัดยุคใหม่เป็นรูปแบบล่าสุดของพวกหัวรุนแรง ซึ่งเกิดจากการผสมผสานกันระหว่างความเลื่อมใสอย่างแรงกล้าและคนส่วนน้อยที่นิยมความรุนแรงที่อ้างว่าตนเองเป็นผู้สนับสนุนหลักความเชื่อศาสนาอิสลาม จีฮัดยุคใหม่ คือการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดของการก่อการร้ายและพวกหัวรุนแรงร่วมสมัย ซึ่งมีการเลือกเฟ้นข้อมูลจากหลักศาสนาให้มีความเชื่อมโยงกับความรุนแรงได้เป็นอย่างดี โดยมีการใช้สื่อและการสื่อสารยุคใหม่เพื่อพัฒนาไปสู่การเคลื่อนไหวและการสร้างวัฒนธรรมย่อยระดับโลก ซึ่งได้ทำให้เกิดการรวมตัวกันของกลุ่มหลากหลายกลุ่มหลังสงครามเย็นสิ้นสุดลงในหลากหลายประเทศ เช่น Al-Qaeda, Jemaah Islamiyah และผู้ก่อการร้ายท้องถิ่น เป็นต้น จีฮัดยุคใหม่พยายามพิสูจน์ให้เห็นว่าการกระทำของพวกเขานั้นมีความชอบธรรมโดยการอ้างถึงหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเพื่อหาผู้ร่วมขบวนการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตีความการต่อสู้เพื่อศาสนา (Jihad) การยอมสละชีพด้วยเรื่องศาสนา (istishhad หรือ shihada) และนักรบศักดิ์สิทธิ์ (mujahidin) ในการต่อสู้ดิ้นรนจัดตั้งรัฐบาลในระบบกฎหมายและจริยธรรมอิสลามโดยการใช้ความรุนแรงต่อทั้งคนมุสลิมและคนที่ไม่ใช่มุสลิมที่มีมุมมองทางศาสนาและการเมืองที่แตกต่างจากพวกตน ความเชื่อที่สำคัญที่สุดของพวกเขาคือสภาวะรัฐแห่งสงครามตลอดกาล นั้นได้ทำให้ทุกคน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ชาย) ต้องเข้าร่วมการต่อสู้ เพื่อที่จะเอาชนะศัตรูศาสนาและจัดตั้งระบบกฎหมายและจริยธรรมอิสลามภายในประเทศและ

¹ Ronald J. Crelinsten, 'Terrorism, Counter-Terrorism and the Media'. In Sharon Pickering and Hussein Tahiri (eds), *Counter-Terrorism International Conference 2007: Conference Papers*. (Clayton, Victoria: Monash University and Victoria Police, 2008), pp. 19-22. Also see, David Rapoport, 'Fear and Trembling: Terrorism in Three Religious Traditions'. In Pamala L. Griset and Sue Mahan (eds.), *Terrorism in Perspective* (London: Sage, 2003), pp. 15-37.

² Alex P. Schmid, 'The Response Problem as a Definition Problem' in Alex P. Schmid and Ronald D. Crelinsten (eds.), *Western Responses to Terrorism*. London: Frank Cass, (1993), pp. 7-13.

³ Gerry Nagtzaam, and Pete Lentini. 'Vigilantes on the High Seas?: The Sea Shepherds and Political Violence'. *Terrorism and Political Violence*, (2008), vol. 20, no. 1, pp. 110-- 33, esp. p. 111

⁴ Laqueur, W. *The New Terrorism: Fanaticism and the Arms of Mass Destruction* (London: Phoenix Press: 2001).

ภูมิภาค จีฮัดยุคใหม่นั้นแตกต่างจากจีฮัดแบบดั้งเดิม กล่าวคือจีฮัดยุคใหม่มีแนวทางศาสนาที่ตรงกันข้ามกับ จีฮัดแบบดั้งเดิมในการหักห้ามใจใช้ความรุนแรง อย่างไรก็ตามจีฮัดยุคใหม่พยายามหาทางให้เกิดการก่อกบฏต่อ ผู้ปกครองในรัฐมุสลิมส่วนใหญ่และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นเป้าหมายในการโจมตี อีกด้านหนึ่งจีฮัดยุคใหม่ก็ได้พึ่ง การก่อการร้ายเป็นอย่างมาก ซึ่งมักมีการใช้ความรุนแรงต่อประชาชนผู้บริสุทธิ์และทหารเพื่อหวังผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางการเมือง

1.2 ขอบเขตของการวิจัย

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วถึงวิธีการที่จีฮัดปัตตานียุคใหม่ตีความการต่อสู้เพื่อศาสนา การยอมสละชีพด้วย เรื่องศาสนา และคิดว่าตนเองนั้นเป็นนักรบศักดิ์สิทธิ์ อย่างไรก็ตามก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องทำความเข้าใจถึง มุสลิมกระแสหลักกว่ามีการใช้ประโยชน์จากการตีความคำต่างๆในข้างต้นอย่างไร โครงการวิจัยชิ้นนี้จะมุ่ง ศึกษาไปยังการที่คนมุสลิมเข้าใจความหมายหรือนิยามของคำเหล่านี้ได้อย่างไร ผ่านการประชุมกลุ่มย่อยและ สัมภาษณ์กับสมาชิกในชุมชน อีกทั้งยังมุ่งความสนใจไปยังความหลากหลายในหมู่อิสลาม ซึ่งรวมไปถึงการ ตีความทางศาสนาและการเมืองที่หลากหลายจากส่วนประกอบสำคัญของแนวคิดและแนวปฏิบัติอิสลามเหล่านี้

แม้ว่าผู้ก่อการร้าย ซึ่งรวมไปถึงผู้ก่อการร้ายเกี่ยวกับศาสนา ได้เผชิญหน้ากับมนุษยชาติมาเกือบสอง พันปี แต่รูปแบบความรุนแรงทางการเมืองในข้างต้นได้รับการพิจารณาอย่างกว้างขวางว่าเป็นปรากฏการณ์ร่วม สมัย ซึ่งมีคุณสมบัติเด่นชัดในการใช้ประโยชน์จากพัฒนาการของเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากพัฒนาการ ของสื่อสารมวลชน⁵ โดยผู้ก่อการร้ายพยายามใช้สื่อในการถ่ายทอดข้อความของตนเองและใช้สื่อในการ แพร่กระจายความหวาดกลัว หวังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองโดยการใช้สื่อที่ล้ำสมัยที่สุดใน ช่วงเวลานั้นๆ เพื่อจะได้สื่อสารกับผู้ชมผู้ฟังได้ในวงกว้างมากที่สุด ซึ่งนั่นรวมไปถึงการเป็นข่าวหน้าหนึ่งบน หนังสือพิมพ์ตั้งแต่ปลายศตวรรษ ที่ 19 และการแพร่ภาพเรื่องการก่อการร้ายของสถานีโทรทัศน์กระแสหลัก ในช่วงปี 1960-1980 ได้ก่อให้เกิด “ผู้ก่อการร้ายที่ยืดเยื้อ” ที่สามารถใช้ประโยชน์จากการติดต่อสื่อสาร และการส่งผ่านข้อมูลทั่วโลก เช่น ระบบเครือข่ายโทรทัศน์ 24 ชั่วโมง⁶ เป็นต้น ทั้งหลายทั้งปวงเหล่านี้รวมไป ถึงการก่อการร้ายของจีฮัดยุคใหม่ในเหตุการณ์ 9/11, การวางระเบิดที่บาห์ลีในปี 2002, การวางระเบิดในเมือง มาดริดปี 2004, การวางระเบิดที่ลอนดอน 7/7 ปี 2005, การโจมตีที่มูมไบในปี 2008, และตลอดจนเหตุการณ์ การจับตัวประกันในมอส์โกปี 2002 และการสังหารหมู่ที่เบสตันปี 2004

⁵ Bridget L. Nacos, *Terrorism and the Media: From the Iran Hostage Crisis to the Oklahoma City Bombing* (New York: Columbia University Press, 1995).

⁶ ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ Laqueur, *The New Terrorism*; Nacos, *Terrorism and the Media*.

เชื่อเหลือเกินว่าสื่อสารมวลชนและการก่อการร้ายมีความสัมพันธ์ในลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน สื่อได้พิจารณาจัดหมวดหมู่การกระทำการก่อการร้ายว่าเป็นข่าวหนัก ด้วยเหตุนี้จึงคุมค่าแก่การนำไปออกอากาศ⁷ โดยมักจะเป็นเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการตีรันท่อสู้ ซึ่งได้สร้างความเป็นวีรบุรุษ ผู้ร้าย และเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย การบุกรุกโจมตีของผู้ก่อการร้ายบ่อยครั้งใช้เวลานานหลายวัน บางทีหลายอาทิตย์ และรับประกันได้ว่าเมื่อออกอากาศไปแล้วจะได้รับความสนใจจากผู้ชมมากขึ้นเรื่อยๆ อีกเหตุผลสำคัญที่การกระทำการก่อการร้ายได้รับการพิจารณาว่าเป็นข่าวหนักก็เพราะว่า แม้กลุ่มคนพวกนี้ไม่ได้ดำรงอยู่ในชีวิตประจำวันของประชาชน แต่กลับมีผลกระทบเกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนนโยบายของรัฐบาลทั้งภายในและระหว่างประเทศโดยตรง ยิ่งไปกว่านั้นเหยื่อของการก่อการร้ายที่เป็นผู้บริสุทธิ์มักได้รับการตีแผ่ไปสู่สาธารณะ เกิดการสะท้อนกลับมายังผู้รับชมว่ามีความเป็นไปได้ที่ว่าวันหนึ่งเขาสามารถกลายเป็นเหยื่อของการโจมตีได้เช่นกัน ดังนั้นจึงมีประเด็นโต้แย้งขึ้นมาว่าผู้ก่อการร้ายและพวกหัวรุนแรงได้ประโยชน์จากการใช้สื่อกระแสหลัก กล่าวได้ว่ารูปแบบสื่อเหล่านี้ได้กลายมาเป็นกระบอกเสียงให้แก่ผู้ก่อการร้าย สื่อจึงเป็นช่องทางในการประชาสัมพันธ์เป้าหมายของผู้ก่อการร้าย อีกทั้งสื่อยังสะท้อนภาพผู้ก่อการร้ายอย่างเห็นอกเห็นใจอีกด้วย มุมมองต่างๆ เหล่านี้บ่งบอกเป็นนัยว่าสื่อกระแสหลักมีความซับซ้อนและสามารถเป็นอุปสรรคในการต่อต้านการก่อการร้ายได้เช่นกัน

พัฒนาการของเทคโนโลยีและการสื่อสารเมื่อไม่นานมานี้ได้ทำให้กลุ่มผู้ก่อการร้ายหลายกลุ่มไม่สนใจสื่อกระแสหลักอีกต่อไป และพยายามดึงดูดผู้รับชมโดยการใช้สื่อของตนเองตั้งแต่เครือข่ายโทรทัศน์และวิทยุไปยังอินเทอร์เน็ต โดยแท้จริงแล้วด้วยเคารพต่อจิตต์ยุคใหม่ อินเทอร์เน็ตและสื่อรูปแบบอื่นที่ผลิตขึ้นเองได้ช่วยให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมย่อยและช่องทางในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งสามารถดำเนินการได้อย่างอิสระในการสรรหาผู้ร่วมขบวนการ หากการสนับสนุนในรูปแบบของสิ่งของและทางการเงิน และการบริจาคสิ่งของเพื่อให้สมาชิกผู้รับชมได้ใช้ประโยชน์ ตลอดจนการรวมพวกเขาไว้ด้วยกัน ซึ่งมันได้นำไปสู่การเคลื่อนไหวระดับโลก โดยอ้างว่าเป็นการสู้รบที่ขอบธรรมทางศาสนาที่กระทำโดยนักรบศักดิ์สิทธิ์ หากผู้ใดเสียชีวิตในการตีรันท่อสู้กับผู้ที่ไม่เลื่อมใสในศาสนาและผู้ที่เขาเหล่านี้พิจารณาว่าเป็นผู้ที่เลิกศรัทธา ก็จะกลายเป็นเป็นผู้ที่ยอมสละชีพเพื่อศาสนา จริงๆแล้วสื่อเหล่านี้ เพียงพู่เป็นอย่างยิ่ง โดยในช่วงน้อยกว่าหนึ่งทศวรรษที่ผ่านมาเว็บไซต์เหล่านี้ได้ขยายเป็นจำนวนมาก จากจำนวนไม่กี่โหลไปเป็นมากกว่า 5,000 เว็บไซต์⁸ ยิ่งไปกว่านั้นสื่อที่ผลิตขึ้นเองก็ถูก

⁷ Kathleen H. Jamieson, *The Interplay of Influence: News, Advertising, Politics and the Mass Media*. (Belmont, CA: Wadsworth, 2001).

⁸ Gabriel Weimann, 'Virtual Disputes: The Use of the Internet for Terrorist Debates'. *Studies in Conflict & Terrorism*, (2006), vol. 29, no. 4, pp. 623-39; Anne Sternersen, 'The Internet: A Virtual Training Camp?', *Terrorism and Political Violence*, vol. 20, no. 2 (March 2008), pp. 215-33.

นำไปออกอากาศในข่าวของสถานีวิทยุและโทรทัศน์ทั่วไป⁹ ดังนั้นจึงทำให้เกิดภาวะที่กลิ่นไม่เข้าคายนอกของขอบเขตและวิธีการที่สื่อใหม่เกี่ยวข้องกับกลุ่มก่อการร้าย ซึ่งมีการสะท้อนภาพและข้อความพวกเขาในการออกอากาศ ตลอดจนสื่อที่ผลิตขึ้นเองของพวกเขา

1.3 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องคือการแนะนำแนวคิดเบื้องต้นของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของพวกหัวรุนแรง พวกมีความคิดสุดโต่งและ ผู้ก่อการร้าย วรรณกรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดจะได้นำมาทบทวนโดยละเอียด และจะมีการทบทวนงานวิจัยทางวิชาการที่มีอยู่ในเรื่องของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน ซึ่งเน้นในเรื่องการต่อต้าน Neojihadism และให้การสนใจเฉพาะในการใช้สื่อตัวกลางเพื่อสื่อสารการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้านต่างๆ (ในตอนนี้จะมีการพิจารณาวรรณกรรมในเรื่องของผลกระทบจากวิทยุชุมชน และกรณีของประเทศรวันดา) ข้อจำกัดและช่องโหว่ของการวิจัยจะถูกนำเสนอในช่วงท้ายของการทบทวนวรรณกรรม

1.3.1 การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์: คำจำกัดความและบทบาทในการเป็นอุปกรณ์เชิงกลยุทธ์ในสงครามทางความคิด

เมื่อได้ศึกษาวรรณกรรมต่างๆในด้านการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์แล้ว จึงค้นพบว่านักวิชาการยังไม่สามารถที่จะหาคำนิยามที่เห็นตรงกันได้ในแนวคิดต่างๆ เช่น การบรรยายเหตุการณ์ เรื่องเล่า (และการเล่าเรื่อง) วาทกรรม และเสียง นักวิชาการบางท่านพยายามที่จะคิดค้นขอบเขตและการชี้แจงแนวคิดหลายรูปแบบเพื่อช่วยในการหาคำนิยาม เช่นการจำแนกระหว่างการบรรยายเหตุการณ์และการเล่าเรื่อง (Polkinghorne 1998) การจำแนกระหว่างการบรรยายเหตุการณ์และวาทกรรม (Van Dijk 1976) หรือด้วยวิธีอื่นๆ (Polletta 2006, Trinch and Berk-Seligson 2002) ในรายงานต่อไปนี้จะใช้มุมมองความเข้าใจว่าการบรรยายเหตุการณ์และการเล่าเรื่องนั้นคือการเรียงลำดับของสัญลักษณ์ที่มีความหมายแฝง “ซึ่งบอกเล่าโดยมีจุดหมายในการส่งข้อความ – บ่อยครั้งเพื่อการประเมินผลทางศีลธรรมหรือเพื่อตัดสินอะไรบางอย่าง – ที่เกี่ยวข้องกับโลกความเป็นจริงของผู้พูดและผู้ฟัง” อย่างไรก็ตามทั้งสองแนวคิดนี้ยังมีความแตกต่างในขอบเขตและพิสัย การบรรยายเหตุการณ์นั้นถือว่าเป็นยุทธศาสตร์อย่างหนึ่ง และการเล่าเรื่องถือว่าเป็นยุทธวิธีอย่างหนึ่ง เพราะฉะนั้น

⁹ Pete Lentini and Muhammad Bakashmar. 'Jihadist Beheading: A Convergence of Technology, Theology and Teleology?', Studies in Conflict & Terrorism, vol. 30, no. 4 (April 2007), pp. 303-25.

การเล่าเรื่องต่างๆจึงเป็นองค์ประกอบภายใต้ยุทธศาสตร์การบรรยายเหตุการณ์ (Maines 2001, Trinch and Berk-Seligson 2002)

นักวิชาการจำนวนหนึ่ง (Nye 2005, 2011, Snow and Taylor 2009) เสนอความคิดว่าสงคราม (หรือความขัดแย้งทั่วไป) ไม่ได้มีเพียงระเบิดและกระสุนปืน แต่ยังมีความขัดแย้งเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นมุมมองที่อยู่เบื้องหลังแนวคิดของ ‘soft power’ (พลังอ่อน หรือ อำนาจขาว) ‘smart power’ (การใช้พลังอ่อนและอำนาจทางทหารร่วมกัน) การสื่อสารเชิงกลยุทธ์ การโฆษณาชวนเชื่อ การทูตสาธารณะ ฯลฯ (Nye 2005, 2011, Snow and Taylor 2009) ถึงแม้ว่ากลยุทธ์ทางการทหารจะมีความสำคัญในการช่วยให้ชนะสงครามในสนามรบ แต่สงครามด้านความคิดก็มีความสำคัญเช่นกัน และการที่จะชนะสงครามด้านความคิดได้จะต้องมีการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เป็นกลยุทธ์ในการชี้แนะวิธีการจัดระเบียบสัญลักษณ์ในรูปแบบที่มีอำนาจและสมรรถภาพให้ได้มากที่สุด ในด้านการศึกษาผู้มีความคิดหัวรุนแรง การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์นั้นสามารถเสริมสร้างความคิดให้กับผู้สนับสนุนของกลุ่มผู้ก่อการร้าย และยังผลักดันให้เกิดการชุมนุมหรือระดมพลได้ นอกจากนี้แล้วยังเสริมสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชน และดึงดูดผู้คนให้เข้าร่วมกลุ่มผู้ก่อการร้ายหรือกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรง (Betz 2008, Archetti 2010b, a) การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในรูปแบบต่างๆ แข่งขันกันเพื่อที่จะพิชิตความคิดของผู้ฟัง และชักจูงให้ผู้คนตอบโต้ (และตีความ) กับสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นไปในทางที่ต้องการ (Freedman 2006)

การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์สามารถถูกนำมาใช้ในหลายระดับด้วยกัน: ตัวอย่างดังเช่น การโฆษณาชวนเชื่อของกลุ่มผู้ก่อการร้าย Al-Qaeda และการผลักดันให้มีการใช้ความรุนแรงรอบโลก การสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้ก่อการร้ายเหยียดผิวเช่นกลุ่ม neo-Nazis การสื่อสารภายในสงครามที่ขาดความสมดุลเช่น สงครามระหว่างประเทศอิสราเอลและประเทศปาเลสไตน์ และการระดมพลังทางด้านสื่อมาใช้ระหว่างความรุนแรงระหว่างชาติพันธุ์ เช่นการฆ่าล้างเชื้อชาติ (Archetti 2010b, Kacowicz 2005, Hafez 2007, Grigorian and Kaufman 2007, Kaufman 2006) นอกเหนือจากนี้แล้ว ตั้งแต่ปี 2550 นักวิชาการและรายงานที่ศึกษากระบวนการเติมโตของความคิดหัวรุนแรง ได้หันมาศึกษาการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ที่กลุ่มหัวรุนแรงของศาสนาอิสลามได้นำมาใช้ เพื่อระดมแรงสนับสนุนและชักจูงสมาชิกใหม่ (HSPI/CIAG 2007, Neumann and Stevens 2009, Roy 2008, Bergin et al. 2009, Borum 2010b, 2004).

1.3.2 การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ การบ่งบอกสถานะตนเอง และอารมณ์ที่เกี่ยวข้อง

วรรณกรรมต่างๆได้กล่าวไว้ว่าการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์นั้นสามารถที่จะกระตุ้นการบ่งบอกสถานะของตนเองได้ และยังทำให้เกิดปฏิกิริยาด้านอารมณ์และความรู้สึก โดยเฉพาะถ้ามีการสื่อสารโดยใช้ภาพช่วยเหลือ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้สื่อภาพต่างๆ ดังเช่นสื่อ YouTube มีพลังในการจุดประกายความรู้สึกต่างๆของผู้ชม และทำให้ผู้ชมกลายเป็นผู้แสวงหา¹⁰ และสนับสนุนความรุนแรงมากขึ้น: ตัวอย่างของการใช้สื่อในรูปแบบนี้ สามารถหาได้ในวรรณกรรมกระบวนการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงต่างๆ (Alfonso and Persano 2013, Al-Amriki 2012, Neumann 2012, Neumann and Stevens 2009, ISD 2011, Jenkins 2010, Sageman 2008, Halverson and Wat 2012, Dean 2010) ความรู้สึกและอารมณ์เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ (แต่มีถูกประเมินค่าต่ำกว่าที่ควร) ในการเร่งกระบวนการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง แรงดึงดูดของชีวิตที่แตกต่าง ความเฝ้าระวังของผลประโยชน์ทางด้านความเป็นอยู่จากการก่อการร้าย (ในรูปแบบสุดโต่ง เช่น ‘Columbine Syndrome’) ความอันตรายและความเสี่ยง ล้วนเป็นองค์ประกอบด้านอารมณ์และความรู้สึกที่สามารถชักจูงให้ผู้คนเข้าร่วมการก่อการร้าย (Silke 2004, Roy 2008) วรรณกรรมของ Cottee และ Hayward เจาะจงว่า แรงจูงใจทางด้านอารมณ์และความรู้สึกในการใช้ความรุนแรง มาจากความตื่นตัวเร้าใจในการใช้สถานะและดำรงชีวิตอย่างผู้ปฏิวัติหรือกบฏ (Cottee and Hayward 2011) การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์นั้นสามารถที่จะสื่อสารความหมายและแรงจูงใจด้านอารมณ์อย่างมีประสิทธิภาพได้ เพราะการบรรยายเหล่านี้สามารถสร้างความสัมพันธ์กับการบรรยายเหตุการณ์ทั่วไป ที่เป็นที่ยึดมั่นอยู่แล้ว และยังสามารถที่จะเข้ากับสถานภาพของแต่ละบุคคล ทฤษฎีการสื่อสารกล่าวว่าประชาชนทั่วไปจะสามารถระบุความเป็นตัวของตัวเองกับตัวละครต่างๆได้ง่ายขึ้น หากตัวละครเหล่านั้นเป็นตัวละครที่ถูกยอมรับและเป็นที่ยอมรับของประชาชน เพราะตัวละครเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมของประชาชนกลุ่มนั้นๆ หรืออาจเป็นเพราะว่าตัวละครมีประสบการณ์ชีวิตที่ใกล้เคียงกับประชาชน การระบุความเป็นตัวของตัวเองในรูปแบบดังนี้เกิดขึ้นเมื่อผู้ฟังหรือผู้รับการบรรยายรับเป้าหมายของตัวละครเหล่านั้นมาเป็นของตนเอง และได้รับรู้ถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากความสัมพันธ์ระหว่างเป้าหมายและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บุคคลที่ผ่านขั้นตอนนี้แล้ว จะสวมความเป็นตัวของตัวเองที่เสมือนกับตัวละคร

ในขณะเดียวกัน นักวิชาการที่ศึกษาทฤษฎีการเคลื่อนไหวทางสังคมเชื่อว่า ถ้ากรอบของการสื่อสาร ที่การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ได้สร้างขึ้น และการเคลื่อนไหวทางสังคมถูกยอมรับโดยประชาชนทั่วไป

¹⁰ จุดเริ่มต้นของการมีความคิดหัวรุนแรงคือการเป็นผู้เสาะหา: เป็นประเด็นที่มีการอธิบายในทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเน้นว่าผู้ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงนั้น จะเป็นผู้เสาะหาเช่นกัน ไม่ใช่บุคคลที่อยู่กับที่และรอให้กลุ่มผู้ก่อการร้ายมาหาเอง ผู้เสาะหาที่ตัดสินใจและตีความสื่อต่างๆ และสะท้อข้อมูลที่จะจาง จุดเริ่มต้นในทัศนคติของผู้เสาะหาเป็นเรื่องที่อธิบายยาก และข้อสรุปจากงานวิจัยแตกต่างกันหลายรูปแบบ

ประชาชนจะเข้าร่วมการเคลื่อนไหวดังกล่าวมากขึ้น และมีความเป็นไปได้ที่จะระดมพลหรือชุมนุมมากขึ้น (สำหรับองค์กรการก่อการร้าย หรือการเคลื่อนไหวของกลุ่มคนหัวรุนแรง) ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการพัฒนาความคิดหัวรุนแรง (Dalgaard-Nielson 2008, Neumann and Brooke 2007) ยกตัวอย่างเช่น เหตุการณ์ไม่สงบในตะวันออกกลาง ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดศูนย์กลางของ ‘ความโกรธแค้นของชาวมุสลิม’ หรือ ‘Muslim Wrath’ ชาวมุสลิมในประเทศอื่นๆ (ดังเช่นในออสเตรเลีย ยุโรป หรือสหรัฐอเมริกา) ได้รับความรู้สึกเดียวกันกับชาวมุสลิมในตะวันออกกลาง เป็นผลมาจากการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของเหตุการณ์ไม่สงบดังกล่าว ในมุมมองใหม่ ซึ่ง Al-Qaeda ได้จัดทำขึ้น และทำให้ความขัดแย้งทุกเหตุการณ์มีบทบาทในความเป็นมุสลิมรอบโลก แม้ว่าจะเป็นความสัมพันธ์ที่สร้างขึ้นในจินตนาการ (Roy 2008) ความสำเร็จของบินลาเดนในมุมมองนี้คือ “การใช้การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ ที่อนุญาตให้กับผู้ก่อการร้ายซึ่งไม่มีจุดมุ่งหมาย ได้นำจุดมุ่งหมายของ Al-Qaeda ไปใช้เป็นเหตุผลในการกระทำ” (Roy 2008, 3) การเชื่อมโยงในรูปแบบนี้ทำให้การกระทำมีความหมายมากขึ้น ทำให้ผู้กระทำมีมุมมองที่ดีขึ้นต่อตัวเอง และช่วยทำให้เกิดการแบ่งแยกระหว่างชุมชนได้ง่ายขึ้นเช่นกัน

1.3.3 แรงจูงใจของผู้มีความคิดสุดโต่งและการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของผู้ก่อการร้าย

นักวิชาการหลายท่านได้เริ่มศึกษาแรงจูงใจของผู้มีความคิดสุดโต่งและผู้ก่อการร้ายในการใช้ความรุนแรง และหลายท่านได้ใช้วิธีการเปรียบเทียบการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในหลายๆรูปแบบ (Weisburd 2009, Furlow and Goodall Jr 2011, Saucier et al. 2009)

สิ่งแรกที่ค้นพบคือ การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของทุกๆกลุ่มมีจุดมุ่งหมายที่เหมือนกัน คือการเรียกร้องให้เกิดการทำลาย รบกวาน และเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของสังคม (Lentini 2009): เป็นข้อเสนอให้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสุดขั้ว และล้มล้างสภาพความเป็นอยู่ที่เป็นปกติ รวมถึงโครงสร้างอำนาจที่บุคคลเหล่านี้เห็นว่าไม่มีความเป็นธรรม โดยต้องการให้การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและไม่ล่าช้า เช่น การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในมุมมองของจิตยุคใหม่ ซึ่งต่อว่าอุดมคติของชาวตะวันตก ดังเช่นเสรีภาพในการพูดและความเท่าเทียมระหว่างเพศ ว่าเป็นอุดมคติที่ไม่สามารถทำได้จริง และเป็นการเสแสร้ง จึงนำไปสู่การย่อยสลายทางศีลธรรม และทางออกทางเดียวคือการเปลี่ยนบรรทัดฐานทางสังคมทั้งหมด (Kessels 2010)

สิ่งที่สองที่ค้นพบคือ การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของทุกๆกลุ่มย่อมมีองค์ประกอบแบ่งแยก: ในแง่หนึ่งจะมีการใช้รากฐานความเชื่อที่มาจากสิ่งที่มีอำนาจสูงกว่า (ดังเช่น พระเจ้า ประวัติศาสตร์ หรือ โศคชะตา) จึงถูกมองว่าเป็นความจริง และไม่สามารถที่จะถูกตั้งคำถามได้ ในอีกแง่หนึ่งจะมีการใช้องค์ประกอบของความชั่วร้าย ความเป็นศัตรู และความเท็จ การมีองค์ประกอบดังนี้จึงทำให้โลกถูกแบ่ง

ออกเป็นสองฝ่าย และมีความกดดันให้ผู้คนต้องเลือกฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายของผู้ที่มีความคิดหัวรุนแรงและต้องการความเปลี่ยนแปลง หรือฝ่ายตรงกันข้าม: พวกความคิดหัวรุนแรงที่ต้องการความเปลี่ยนแปลง (ไม่ว่าจะมีอยู่จริงหรือถูกสร้างขึ้นในจินตนาการ) ถูกบังคับให้เลือกฝ่ายอย่างไม่มีทางเลือก (Furlow and Goodall Jr 2011, Reinares 2005, HSPI/CIAG 2007, Sternberg 2003) ยกตัวอย่างเช่น อุดมคติของจีฮัดยุคใหม่ ซึ่งมีรากฐานความคิดที่บ่งบอกว่าพวกเขามีความเชื่อที่ถูกต้อง และผู้อื่นที่ไม่ใช่ชาวมุสลิมมีความคิดที่ผิด และชี้ให้เห็นถึงการแบ่งแยกฝ่ายอย่างชัดเจน โดยไม่เหลือที่ว่างให้ผู้เป็นกลาง หรือฝ่ายอื่นใดนอกจากฝ่ายที่ถูกและผิด (Furlow and Goodall Jr 2011, 218) องค์ประกอบของฝ่ายศัตรูที่ถูกสร้างขึ้นจะเจาะจงหรือไม่ก็ได้: อุดมคติ รัฐบาล ประเทศ ศาสนา สามารถที่จะถูกจำกัดให้เป็นศัตรูได้ทั้งนั้น ตัวอย่างของการจำกัดศัตรูที่ไม่เจาะจงคือ Al-Qaeda ซึ่งจำกัดศัตรูเป็น “ชาวตะวันตก” ในรูปแบบที่กว้าง ในกรณีของพวกหัวรุนแรงชาวมุสลิมบางกลุ่ม มีการใช้ภาษาความชั่วร้ายในการบรรยายถึงชาวตะวันตก (Appadurai 2006, 128)

องค์ประกอบที่สามที่ค้นพบคือ กลุ่มพวกหัวรุนแรงหรือผู้ก่อการร้ายมักที่จะอธิบายตนเอง (หรือแสดงความบริสุทธิ์ของตนเอง) โดยเรียกตัวเองหรือมองตัวเองเป็นวีรบุรุษ (นักรบชอบธรรม) ที่ปกป้องความดีที่ตกอยู่ภายใต้ภัยอันตราย กลุ่มเหล่านี้ว่ากลุ่มคนกลุ่มหนึ่ง (ซึ่งรวมถึงตัวกลุ่มของพวกหัวรุนแรงหรือผู้ก่อการร้ายเอง) ใช้ชีวิตอยู่ภายใต้ความหวาดระแวงและความกลัว จึงมีความจำเป็นที่จะใช้ความรุนแรงในการป้องกันคนกลุ่มนั้น (Reinares 2005, Sternberg 2003) ถ้าไม่มีการตอบโต้ความไม่เป็นธรรมนี้แล้ว (เช่นการใช้ความรุนแรง) ภัยนั้นก็จะเกิดขึ้น (ยกตัวอย่างเช่น การยึดครองโดยนาซีหรือกลุ่มคอมมิวนิสต์ สงครามนิวเคลียร์ แผ่นดินไหว อุทกภัย หรือความโกรธแค้นของพระเจ้า) วีรบุรุษจึงถูกเรียกร้องเพื่อที่จะช่วยเหลือชุมชนโดยการไถ่ถอน (เช่นการก่อการร้าย) หรือการเสียสละ ซึ่งจะทำให้วีรบุรุษกลายมาเป็นผู้ได้รับการเชิดชูบูชา (Roy 2008) นักวิชาการบางท่านเรียกแรงจูงใจในรูปแบบนี้ต่างกันไป เช่น ‘การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของกลุ่มคนที่ได้รับความโศกเศร้าเสียใจ’ (ซึ่งบรรยายถึงกลุ่มคนที่ตอบโต้กับความรู้สึกของความอยุติธรรมโดยการใช้ความรุนแรงที่ชอบธรรม) ‘การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของการกดขี่ข่มเหงและเหยื่อของเหตุการณ์’ ‘การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของผู้คับข้องใจ’ (Archetti 2010a) หรืออย่างง่าย ๆ ว่า ‘การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ทางการเมือง’ (Kessels 2010) การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในรูปแบบนี้ใช้เพื่อชักจูงบุคคลที่มีศักยภาพในการเป็นสมาชิกใหม่ขององค์กร ซึ่งรวมถึงบุคคลที่มีความรู้สึกถูกยกเว้นทางสังคม และต้องการเป็นที่ยอมรับ (Kessels 2010) และใช้ความเชื่อว่าการพลีชีพเพื่อความชอบธรรมสามารถเป็นวิธีที่ทำให้สังคมยอมรับได้

องค์ประกอบที่สี่ที่ค้นพบคือ รูปแบบที่การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ใช้บรรยายลักษณะของบทบาทศัตรู เป็นรูปแบบเฉพาะ และถูกเรียกในวรรณกรรมว่า ‘การให้ร้ายศัตรู’ ซึ่งมีลักษณะในการเชื่อมโยง

ศัตรูในโลกปัจจุบัน กับศัตรูทางประวัติศาสตร์ (Furlow and Goodall Jr 2011, 218) ตัวอย่างที่ชัดเจนคือ การเชื่อมโยงชาวตะวันตกในยุคปัจจุบันกับนักรบครูเสดซึ่งเป็นศัตรูของศาสนาอิสลามในประวัติศาสตร์ Sprinzak ซึ่งเป็นนักวิชาการท่านหนึ่ง กล่าวถึงกระบวนการลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ หรือ dehumanization process ของคู่แข่งทางการเมือง โดยการใช้คำเรียกฝ่ายตรงข้ามเป็น หมู หมา หรือ สิ่งมีชีวิตอมมนุษย์อื่นๆ เพื่อลดคุณค่าของฝ่ายตรงข้ามลง และทำให้มีคุณลักษณะที่ด้อยกว่าการเป็นมนุษย์ (Sprinzak 1991, Sternberg 2003) การบรรยายศัตรูให้ด้อยกว่ามนุษย์ หรือให้เป็นสิ่งชั่วร้าย เป็นส่วนหนึ่งของการตัดขาดทางความรู้สึก หรือ ‘moral disengagement’ เพื่อให้ไม่มีความรู้สึกรับผิดชอบต่อกัน หรือไม่ต้องรู้สึกผิดเมื่อใช้ความรุนแรง (Bandura 2004)

องค์ประกอบที่ห้าซึ่งการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์มีเหมือนกันคือ คำบรรยายที่เกี่ยวข้องกับ สงครามวีรบุรุษ โดยใช้ศัพท์ทางการทหาร (และถูกใช้ในทุกลุ่ม รวมถึงกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ภาษาทางการทหารเป็นการปกติ) เพื่อที่จะเชื่อมโยงการต่อสู้ กับองค์ประกอบของนิยายหรือประวัติศาสตร์การรบที่ยิ่งใหญ่ต่างๆ: รวมถึงนิยายการรบในยุคกรีกหรือโรมัน นิยายการรบทางศาสนาต่างๆ หรือสงครามในประวัติศาสตร์ทั่วไป อย่างเช่นการระเบิดที่ท่าเรือเฟิร์ลฮาร์เบอร์ สงครามระหว่างนักรบศักดิ์สิทธิ์ (mujahidin) และทหารสหภาพโซเวียต (Furlow and Goodall Jr 2011, 216) การรบของกลุ่มผู้ก่อการร้ายจะใช้วิธีการต่อสู้ที่ผิดธรรมเนียมการทหารทั่วไป และใช้มาตรการที่รุนแรงเสมอ (Saucier et al. 2009) ลักษณะพิเศษของสงครามวีรบุรุษจะมีการใช้ตัวอย่างของการเสียสละและพลีชีพเป็นแรงดึงดูดสมาชิกใหม่ในองค์กร เพื่อให้เห็นว่าจุดมุ่งหมายของการเข้าร่วมกลุ่มคือ การเป็นผู้เสียสละ หรือ ‘martyr’ การเสียสละที่กล่าวถึงมีแรงขับเคลื่อนมาจากความรักและความต้องการที่จะปกป้อง ด้วยเหตุนี้ การเสียสละจึงถูกมองว่าเป็นสิ่งที่มีเกียรติที่สุด (Cottee and Hayward 2011) ผู้เสียสละชีวิตเพื่อศาสนาจะมีผลประโยชน์ที่ได้รับในโลกหลังความตาย หรือโลกของวิญญาณ เช่น ผู้เสียสละชีวิตในศาสนาอิสลาม เรียกว่าชาฮีด (shaheed) จะได้รับผลประโยชน์มากมายหลังความตาย (เช่นการอภัยโทษบาปทั้งหมด ได้ขึ้นสวรรค์ และได้รับ 72 สาวพรหมจรรย์) (Weisburd 2009)

องค์ประกอบที่หกของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์คือ การเชื่อมโยงเหตุการณ์ในปัจจุบัน กับอดีตอันทรงเกียรติ หรือความคิดว่าเหตุการณ์ในปัจจุบันเป็นเหตุการณ์ที่ต่อเนื่องมาจากในอดีต และไม่สามารถจะจบลงได้จนกว่าจะเอาชนะความชั่วร้ายที่มีมาแต่อดีตกาล กลุ่มผู้มีความคิดหัวรุนแรงนั้นสื่อสารความเข้าใจดังกล่าว โดยการพูดถึงประเพณีการใช้ความรุนแรง: พวกเขาจะใช้วิธีการสร้างเรื่องราวการถูกทำร้ายของชุมชนตัวเอง โดยชุมชนศัตรูที่มีมานานหลายปี เพื่อที่จะทำให้จุดมุ่งหมายและการต่อสู้ของกลุ่มผู้ก่อการร้ายดูมีความชอบธรรมมากขึ้น ยกตัวอย่างเช่นกลุ่มจีฮัดยุคใหม่รอบโลก บรรยายถึงสงครามในประวัติศาสตร์ของ ศาสดามูฮัมหมัด (The Battle of Badr and the Battle of Ahzab) และนำมาเชื่อมโยงกับสงครามยุคใหม่

เช่นสงครามอัฟกานิสถาน-โซเวียต กลุ่มจิตต์ยุคใหม่ในประเทศต่างๆก็ใช้วิธีการเดียวกัน เช่นในจังหวัดปัตตานี หรือในชุมชนอูยกูร์ ซึ่งใช้การเชื่อมโยงเหตุการณ์ไม่สงบของตนเองกับสงครามในอดีตของประเทศบรรพบุรุษ (Andre, 2010, 2012 & 2013, Vergani and Zuev 2011) บ่อยครั้งกลุ่มเหล่านี้จะจงเลือกเหตุการณ์ในอดีตที่มีความสำคัญ เพื่อนำมาใช้ “สร้างแรงจูงใจด้านอารมณ์ และเหตุผล ในการใช้ความรุนแรงหรือการก่อการร้าย” (Reinares 2005, 126) Sprinzak กล่าวว่า การเลือกใช้เหตุการณ์ในอดีตในการสร้างแรงจูงใจ เป็นปัจจัยหลักในการทำให้เกิดการก่อการร้ายในอัตราที่ใหญ่กว่าปกติ (Sprinzak 1991)

องค์ประกอบสุดท้ายที่ค้นพบคือ เหตุผลที่ผู้ก่อการร้ายใช้อธิบายการกระทำของตนเอง มีอยู่หลายประการด้วยกัน ผลการค้นคว้าได้เผยว่าผู้ที่กระทำการก่อการร้ายมีจุดมุ่งหมาย และเหตุผลที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับกรกระทำโดยตรงหรือเป็นนัยยะแฝงก็เป็นได้ ตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบได้ คือ คำอธิบายของ Furlow และ Goodall ซึ่งกล่าวถึงผู้ก่อการร้ายที่จี้เครื่องบินในปี ค.ศ. 2011 เดือน กันยายน นักวิชาการทั้งสองท่านอธิบายว่าผู้ก่อการร้ายทั้งหมดได้รับแรงบันดาลใจทางศาสนาจากความคิดของจิตต์ยุคใหม่เหมือนกัน แต่มีเหตุผลและจุดมุ่งหมายซ้อนอีกหลายระดับ ระดับแรกคือจุดมุ่งหมายทางภารกิจ: ซึ่งคือระดับของการกระทำ และจุดมุ่งหมายก็คือการจี้เครื่องบินให้สำเร็จ ระดับที่สองคือจุดมุ่งหมายในการเผยแพร่ความคิดจิตต์ยุคใหม่ โดยการกระทำเหตุการณ์อันน่าตื่นเต้นประทับใจให้ผู้คนได้เห็น และให้ชาวมุสลิมรอบโลกเห็นว่าศัตรูอันทรงพลังของพวกเขาสามารถที่จะถูกเอาชนะได้ ในระดับที่สาม ผู้ก่อการร้ายเหล่านี้ต้องการที่จะเป็นชาฮีด และได้รับผลตอบแทนทางศาสนาหลังความตาย (Furlow and Goodall Jr 2011) การทำเพื่อศาสนาหรืออำนาจที่สูงกว่านั้น ทำให้การกระทำและผลกระทบทุกอย่างดูมีความชอบธรรมมากขึ้น (ถึงแม้ว่าจะเป็นการฆ่าผู้บริสุทธิ์ก็ตาม) และผลประโยชน์ต่าง ๆ นั้นเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความชอบธรรม (Saucier et al. 2009, 260) ผลประโยชน์ที่ไข่มากที่สุดคือ “สัญญาของอนาคตที่ยาวนานและรุ่งโรจน์” (McCauley 2002, 12)

1.3.5 กลไกเชิงโวหาร

วรรณกรรมในหัวข้อการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์นั้น พุดถึงกลไกเชิงโวหารที่ถูกใช้ในการสื่อสารหนึ่งกลไกที่กล่าวถึงคือการใช้คำราชาทางศาสนา หรือเอกสารสำคัญอื่นๆ เช่น คัมภีร์กุรอาน หรือ รัฐธรรมนูญของประเทศสหรัฐอเมริกา อีกวิธีหนึ่งคือการใช้อำนาจทางศีลธรรม กลุ่มผู้มีความคิดหัวรุนแรงทุกกลุ่มเลือกใช้อำนาจทางศีลธรรม และความเป็นเหนือกว่า (โดยที่ไม่มีที่ว่างสำหรับผู้เป็นกลาง เป็นรูปแบบไบนารี) ในการข่มขู่ข่มเหงฝ่ายตรงข้ามและประชาชนทั่วไป: และการไม่เห็นด้วยกับกลุ่มเหล่านี้ ถือว่าเป็นการเลือกฝ่ายของศัตรูทันที นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนการเซ็นเซอร์ในบางส่วน หรือ การควบคุมการสื่อสาร

ความคิดเห็นของฝ่ายตรงกันข้าม โดยการสั่งห้ามรับฟังโฆษณาและผู้พูดของอีกฝ่าย หรืออาจจะพยายามควบคุมข้อมูลต่างๆ (กลุ่มคนที่มีความคิดเห็นหัวรุนแรงต้องการให้ผู้คนฟังฝ่ายของเขาเพียงฝ่ายเดียว) นอกจากนี้ยังมีการใช้เล่ห์เหลี่ยมในการพิสูจน์ความเป็นจริงของความคิดเห็นของฝ่ายตัวเอง ซึ่งอาจทำได้โดยการสร้างสองมาตรฐานขึ้นเพื่อใช้ตัดสินฝ่ายตัวเองและฝ่ายตรงกันข้าม การปฏิเสธและการละเลยความคิดเห็นของฝ่ายอื่น การใช้ภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆในการชักจูงผู้คนด้วยอารมณ์ แทนการใช้เหตุผล การใช้อุปมาอุปไมยอย่างผิดๆ การพูดเหมารวมอย่างไม่ถูกต้อง หรือการใช้สโลแกนคำปลุกเร้า หรือทางลัดอื่นๆที่ใช้เพื่อชักจูง โดยทั่วไปการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของผู้ที่มีความคิดหัวรุนแรง หรือผู้ก่อการร้ายมีความหมายคลุมเครือ และไม่เจาะจง โดยเฉพาะในเรื่องเหตุผลของการกระทำ และผลลัพธ์ที่ต้องการ จึงต้องใช้การชักจูงทางตรรกะ เพื่อให้ความคิดเห็นและความเชื่อต่างๆดูเสมือนจริง และไม่สามารถตั้งคำถามได้ วิธีการนี้อาจจะถูกใช้โดยตั้งใจหรือไม่ได้ตั้งใจก็ได้ แต่ผู้ก่อการร้ายหลายกลุ่มตั้งใจที่จะโกหก บิดเบือน หรือ ใช้การกระทำแยะๆอย่างอื่น และ ใช้วิธีการเหล่านี้โดยไม่มีควมสำนึกผิดหากวิธีการเหล่านี้สามารถช่วยให้พิชิตศัตรูได้ ยกตัวอย่างเช่นกลุ่มจีฮัดยุกอิมซึ่งนำกฎหมายในศาสนาอิสลามมาใช้ในทางที่ผิด เช่น Taqiyya ซึ่งเป็นกฎหมายทางศาสนาในการยกเว้นให้ชาวมุสลิมละเมิดคำสั่งสอน หรือกฎหมายทางศาสนาข้ออื่นๆ

1.3.5 ข้อจำกัดของการวิจัย

วรรณกรรมในการศึกษาจุดมุ่งหมายและแรงบันดาลใจของกลุ่มที่มีความคิดหัวรุนแรง หรือกลุ่มผู้ก่อการร้ายต่างมีคุณค่าทางการศึกษา แต่วรรณกรรมเหล่านี้มีจุดด้อยในวิธีการค้นคว้าที่เหมือนกัน จุดด้อยนี้คือ การศึกษาโดยไม่ใช้กลุ่มควบคุมช่วยในการค้นคว้า (Khalil 2014) นักวิชาการที่ไม่ใช้กลุ่มควบคุมในการค้นคว้าหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ก่อการร้ายจะไม่สามารถที่จะระบุเจาะจงได้ว่า จุดมุ่งหมายและแรงบันดาลใจที่ค้นพบนั้น เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มที่ใช้การก่อการร้ายเท่านั้น ยกตัวอย่างของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น (ซึ่งบ่งบอกถึงจุดหมายในการรวบรวม ทำลาย หรือเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานสังคม) ก็ไม่สามารถที่จะถูกเจาะจงกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายเพียงอย่างเดียว เนื่องจากกลุ่มผู้ชุมนุมทั่วไป ที่ไม่ได้ใช้ความรุนแรงหรือการก่อการร้าย ก็ใช้การบรรยายลำดับเหตุการณ์ในรูปแบบเดียวกัน ดังนั้นจึงทำให้เกิดคำถามว่า จะแยกแยะการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของผู้ที่ใช้ความรุนแรง และผู้ที่ไม่ได้ใช้ความรุนแรง (แต่มีความคิดหัวรุนแรง) ได้อย่างไร จะเป็นไปได้จริงหรือที่จะชี้ตัวกลุ่มผู้ก่อการร้ายได้จากการศึกษาของคัมภีร์ประกอบของโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ วรรณกรรมที่ได้พยายามตอบคำถามเหล่านี้ได้ถูกนำมาทบทวนในส่วนตัวต่อไป

1.3.6 ใครคือผู้ก่อการร้าย: ความแตกต่างระหว่างการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ที่รุนแรงและไม่รุนแรง

นักวิชาการหลายท่านได้พยายามแยกแยะกลุ่มที่ใช้ความรุนแรง และกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ความรุนแรง กลุ่มผู้ก่อการร้าย และกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ก่อการร้าย และ การแยกแยะระหว่างคำพูดโดยทั่วไป (ในมุมมองของการใช้การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ ทศนคติ และการสนับสนุนความรุนแรง) และ การกระทำ (ในมุมมองของการลงมือใช้ความรุนแรง) ผลการวิจัยสำคัญคือวรรณกรรมของ Smith ซึ่งมีชื่อว่า ‘From Words to Action’ (2004) ในผลการวิจัยได้มีการนำเสนอการวิเคราะห์ และเปรียบเทียบการสื่อสารภายใน 13 องค์กร ที่มีจุดยืนทางการเมืองที่คล้ายหรือเหมือนกัน รวมทั้งองค์กรที่มีการก่อการร้าย และองค์กรที่ไม่มีการก่อการร้าย โดยสังเกตการณ์ถึงมุมมองการให้คุณค่ากับคุณสมบัติต่างๆในการสื่อสาร¹¹ ผลของการวิจัยได้แสดงให้เห็นว่า กลุ่มผู้ก่อการร้าย (เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มที่ไม่ได้ใช้การก่อการร้าย) เล็งเห็นว่าฝ่ายตรงข้ามหรือฝ่ายศัตรูมีอำนาจที่เหนือกว่ากลุ่มของตนเอง (ซึ่งทำให้มีความรู้สึกกลัวหรือถูกกดขี่ข่มเหง เป็นความรู้สึกเดียวกันที่ใช้ใน ‘การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในมุมมองของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ’) แต่เล็งเห็นว่าฝ่ายของตนเองมีอำนาจที่เหนือกว่าในด้านอื่นๆ (เป็นมุมมองเกี่ยวกับตนเองในรูปแบบที่แข็งแกร่ง) เช่น ในด้านคุณธรรม (ความรู้สึกที่เห็นว่าตัวเองเป็นฝ่ายที่ถูกต้อง) ด้านวัฒนธรรม (เช่น ทางศาสนา ศิลปะ และประเพณีต่างๆ) ผลจากการวิจัยที่สำคัญที่สุดคือ ความแตกต่างในด้านความก้าวร้าว: กลุ่มผู้ก่อการร้ายและผู้ที่ใช้ความรุนแรงทุกกลุ่ม “ให้ความสำคัญกับพลังของตัวเองและอำนาจที่เหนือกว่า” (Smith 2004, 431) ผลงานวิจัยนี้ได้สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานวิจัยอื่นๆที่กว้างขวางมากขึ้น (โดยมีการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างองค์กรในด้านอื่นนอกเหนือจากคุณสมบัติในความคิดต่างๆ) (Smith et al. 2008) ผลจากการวิจัยใหม่ยืนยันในความแตกต่างของ ความก้าวร้าว และ ความเชื่อว่าตัวเองมีอำนาจที่เหนือกว่าที่มีมากกว่าในกลุ่มผู้ก่อการร้าย เมื่อเทียบกับกลุ่มที่ไม่ใช้การก่อการร้าย แต่ในกลุ่มที่ไม่ใช้การก่อการร้ายก็ยังคงมีความก้าวร้าวให้เห็นอยู่บ้าง แต่ไม่ได้มีในรูปแบบการกระทำ ซึ่งหมายความว่าความก้าวร้าวไม่ได้นำไปสู่การใช้ความรุนแรงเสมอไป ในบางกรณีกลุ่มที่ไม่ใช้การก่อการร้าย หรือ ความรุนแรง ใช้คำพูดที่รุนแรงกว่าเมื่อเอ่ยถึงศัตรูของกลุ่มนั้นๆ “ซึ่งอาจหมายความว่ากลุ่มที่ไม่ใช้การก่อการร้ายแสดงความก้าวร้าวโดยใช้คำพูด ในขณะที่กลุ่มผู้ก่อการร้ายแสดงความรู้สึกโดยใช้การกระทำ” ผลลัพธ์ที่ได้เพิ่มเติมคือ กลุ่มผู้ก่อการร้ายนั้นใช้ความคิด หรือ องค์ประกอบทางด้านศาสนา มากกว่ากลุ่มที่ไม่ใช้ความรุนแรง อย่างเช่นการเรียกศัตรูว่าเป็นผู้ทรยศทางศาสนา พวกนอกศาสนา หรือนักบาป แต่เมื่อพูดถึงประเด็นของแรงจูงใจนั้น¹² ผลลัพธ์ที่มีความสำคัญที่สุดคือ ความสำเร็จและผลประโยชน์เป็นแรงจูงใจของบุคคลจากกลุ่มผู้ก่อการร้ายนั้นมากกว่า เมื่อเทียบกับกลุ่มอื่นๆ ความหมายของความสำเร็จคือ

¹¹ คุณสมบัติต่างๆนั้นถือเป็นจุดมุ่งหมาย หรือ มาตรฐาน ที่เห็นว่ามีค่าสำคัญ หรือ เป็นที่ต้องการ ผู้คนจะมีความมุ่งมั่นในการเป็นเจ้าของคุณสมบัติเชิงบวก และจะไม่มี ความมุ่งมั่นในการหาคุณสมบัติเชิงลบ

¹² แรงจูงใจเรียกได้ว่าเป็นแรงผลักดันภายใน ที่ทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นในการประสบผลสำเร็จในอะไรบางอย่าง โดยที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม

การมีความต้องการที่จะกระทำตัวให้อยู่ในมาตรฐานที่ถูกยอมรับเชิดชู ตัวอย่างเช่น การเป็นผู้ชนะการแข่งขันต่างๆ การมีกองทัพที่แข็งแกร่งที่สุดในโลก หรือ การไม่ยอมรับความพ่ายแพ้และความล้มเหลว นอกจากนี้แล้ว กลุ่มผู้ก่อการร้ายยังมีความเชื่อในเรื่องของ อำนาจ และ การสานสัมพันธ์ภายในกลุ่ม (หรือ กับผู้อื่นที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน) และผลลัพธ์สุดท้ายที่ค้นพบคือ การยอมรับในความน่าเชื่อถือในความคิดของกลุ่มที่นอกเหนือจากกลุ่มตัวเองมีน้อยกว่าภายในกลุ่มผู้ก่อการร้าย (Smith et al. 2008) จึงสรุปได้ว่า:

ถ้าจุดมุ่งหมายคือการแยกแยะระหว่างกลุ่มผู้ก่อการร้ายและกลุ่มพวกความคิดหัวรุนแรงที่ไม่ใช้ความรุนแรง สิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญคือ มุมมองที่สมาชิกของกลุ่มเหล่านี้มีให้กับตนเอง เหตุผลและแรงบันดาลใจของพวกเขาในการเข้าร่วมองค์กร และการยอมรับในความน่าเชื่อถือของความคิดจากฝ่ายอื่นๆ ในขณะที่มุมมองที่เห็นฝ่ายตรงข้ามหรือศัตรูนั้นมีความแตกต่างน้อยกว่า (Smith et al. 2008, 159)

งานวิจัยเหล่านี้ได้นำเสนอข้อบกพร่องหรือข้อจำกัดในการศึกษา ที่มาจากความขาดแคลนในจำนวนงานวิจัย และทำให้ไม่สามารถนำไปสู่การสรุปโดยรวมอย่างเที่ยงตรงได้ งานวิจัยชิ้นที่สองที่ได้กล่าวข้างต้นไว้แล้ว เป็นงานวิจัยที่ศึกษากลุ่ม Al-Qaeda เท่านั้น: แต่หลักฐานยังมีไม่มากพอที่จะนำข้อสรุปจากงานวิจัยนี้เพียงชิ้นเดียวมาครอบคลุมสถานการณ์การก่อการร้ายอื่นๆ ได้ ดังเช่นสถานการณ์ไม่สงบในสามชายแดนภาคใต้

1.3.7 การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน: การปฏิบัติและบทเรียนที่ได้รับ

เครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการลดผลกระทบของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของฝ่ายผู้ก่อการร้ายคือ การพัฒนาการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้านนั้นมีสองข้อด้วยกัน: เพื่อโต้แย้งการบรรยายในมุมมองของฝ่ายผู้ก่อการร้าย หรือผู้มีความคิดหัวรุนแรง และ เพื่อสร้างมุมมอง หรือความเชื่อให้อีกเป็นทางเลือกใหม่ กรอบในการสร้างการบรรยายในเชิงต่อต้านนั้น จำเป็นที่จะถูกกำหนดด้วยจุดมุ่งหมายในการลดผลเสียที่เกิดจากความรุนแรง และการก่อการร้าย และ ควรที่จะใช้ร่วมกับเครื่องมือหรือนโยบาย CVE¹³ อื่นๆ ในการต่อต้านการก่อการร้าย

ปัญหาแรกที่ได้พบจากงานวิจัยในประเด็นการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน คือปัญหาช่องว่าง ‘พูด-ทำ’ นักวิชาการและนักวิจัยหลายท่านได้เน้นย้ำบ่อยครั้งว่า องค์ประกอบในการสื่อสารของผู้ก่อการร้ายนั้นมีความสำคัญมาก ซึ่งเป็นประเด็นที่ถูกเน้นย้ำซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนเกิดเป็นคำพูดติดปากในวงการ

¹³ Counter Violent Extremism

นักวิชาการ: เช่น ‘การก่อการร้ายคือการสื่อสารด้วยความรุนแรง’ ‘การก่อการร้ายคือการละคร’ หรือ ‘การก่อการร้ายคือปรากฏการณ์ชนิดหนึ่ง’ เพราะฉะนั้น ถ้าผู้ก่อการร้ายคือนักแสดง การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้านก็ต้องเป็นการแสดงในรูปแบบหนึ่งเช่นกัน (de Graaf 2010, 18) การสื่อสารนั้นไม่ได้มีเพียงภาษาและถ้อยคำเท่านั้น แต่การกระทำก็ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการสื่อสารเช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น นอกเหนือจากการสนับสนุนวัฒนธรรม และ กลยุทธ์การสื่อสาร จะเป็นส่วนหนึ่งของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของฝ่ายรัฐบาลแล้ว การใช้อำนาจทาง อำนาจทางการเมือง นโยบายทุกนโยบาย และการดำเนินการต่างๆ ในทุกๆ สถานการณ์ ล้วนเป็นองค์ประกอบของการสื่อสารทั้งสิ้น ไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ตั้งใจให้เป็นไปตามนั้นก็ตาม ยังมีช่องว่างระหว่างคำพูดและการกระทำมากเท่าไร การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ก็จะอ่อนแอมากเท่านั้น และการบรรยายของฝ่ายอื่นๆ ก็จะดูมีความน่าเชื่อถือมากกว่า ตัวอย่างที่นักวิชาการ Taylor ชี้ให้เห็น คือตัวอย่างของ ปัญหา ‘พูด-ทำ’ ในสหรัฐอเมริกา:

บ่อยครั้งที่รัฐบาลของสหรัฐอเมริกาพูดอย่างหนึ่ง แต่กลับกระทำตรงกันข้าม ยกตัวอย่างเช่น การประกาศจุดยืนในการสนับสนุนสิทธิมนุษยชน แต่สิ่งที่โลกกลับเห็นคือสถานการณ์ของ Abu Ghraib และ Guantanamo ความล้มเหลวในการสั่งห้ามทรมานนักโทษโดยใช้น้ำ การปฏิเสธที่จะเข้าร่วมอนุสัญญาเจนีวาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายสงคราม บ่อยครั้งที่สหรัฐอเมริกาพูดถึงความเชื่อ และการสนับสนุนประชาธิปไตย แต่กลับให้การสนับสนุนรัฐบาลเผด็จการเมื่อต้องการแรงสนับสนุนจากรัฐบาลนั้นๆ และต่อต้านรัฐบาลที่ได้รับเลือกตั้ง – เช่นในประเทศ เวเนซุเอลา หรือ กานา – ถ้าไม่พอใจในนโยบายของรัฐบาลนั้นๆ (Taylor 2007, 57)

ช่องว่างระหว่างคำพูดและการกระทำคือจุดที่สำคัญที่สุดของสหรัฐอเมริกา และเป็นสิ่งที่การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของฝ่ายตรงข้ามเน้นย้ำ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้ตัวเอง และ ลดความน่าเชื่อถือของสหรัฐอเมริกา ตัวอย่างที่คล้ายกันนั้น คือตัวอย่างของ Kundnani และ de Graff ที่กล่าวถึง สหราชอาณาจักร และนโยบายในการ ‘เฝ้าระวังและตรวจสอบพื้นที่ท้องถิ่น’ ซึ่งเป็นข้อจำกัดทางสิทธิมนุษยชน (ชาวมุสลิมย่อมตกเป็นเหยื่อของการตรวจสอบ เพราะเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์) และทำให้เกิดความเสียหายต่อภาพพจน์ของประเทศ รวมไปถึงการสื่อสารที่ไม่มีความน่าเชื่อถือ (de Graff 2010, Kundnani 2009) ประวัติศาสตร์ทางนโยบายได้ชี้ให้เห็นว่า นโยบายที่เชื่อมโยง และ เป็นไปตามคำพูดคือนโยบายที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการตอบโต้กับการก่อการร้าย: ตัวอย่างคือ การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงตอบโต้ของประเทศสเปน ซึ่งเป็นนโยบายในการตอบโต้กับกลุ่มผู้ก่อการร้าย ดินแดนบาสก์ และ อิสรภาพ (เอตา) หรือ ETA ซึ่งได้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น เมื่อใช้ควบคู่กับนโยบายในการกระจายอำนาจให้แก่ประชาชน และ เพิ่มความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น การก่อการร้ายจากกลุ่มเอตาได้ลดลงเมื่อเผด็จการ Franco ได้ถูกปลดจากตำแหน่ง และ

รัฐบาลได้มอบอำนาจการตัดสินใจให้ภายในชุมชนชาวบาสก์ โดยมีรัฐบาลของตัวเองแยกต่างหาก ในขณะเดียวกัน เมื่อรัฐบาลสเปนเริ่มมีส่วนร่วมกับองค์กรที่ผิดกฎหมายต่างๆ อย่างเช่น GAL¹⁴ และมีการกระทำที่ไม่ตรงกับคำพูด การบรรยายเหตุการณ์ของกลุ่มเอตาจึงกลับมามีความน่าเชื่อถืออีกครั้งหนึ่ง (Alonso 2010) แต่ในความเป็นจริง ผู้ที่ได้รับหน้าที่ในการสร้างการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงต่อต้านการก่อการร้าย (หรือผู้ที่สมัครใจทำ) ย่อมเป็นผู้ที่ไม่มีอำนาจหรืออิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงนโยบาย จึงทำให้ช่องว่างระหว่างคำพูดและการกระทำเป็นประเด็นที่หลีกเลี่ยงได้ยาก แต่วิธีการและบทเรียนในการลงมือสร้างการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงต่อต้านการก่อการร้ายที่ยังมีอยู่ และจะได้นำมาทบทวนศึกษาในส่วนตัวต่อไป

1.3.8 เนื้อหาของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน

เนื้อหาของข้อความเพียงหนึ่งในองค์ประกอบของการสื่อสารเท่านั้น แต่เป็นหนึ่งองค์ประกอบที่มีความสำคัญ โดยทั่วไปแล้วเนื้อหาที่อยู่สามารถรูปแบบด้วยกัน: เนื้อหาในเชิงโต้แย้ง เนื้อหาข้อมูลที่เป็นอีกทางเลือกหนึ่ง และ เนื้อหาที่เจียบสงบ

Trethewey, Corman และ Goodall ได้กล่าวว่า วิธีการทำลาย และ ลดความน่าเชื่อถือของอุดมการณ์มีอยู่สี่วิธีด้วยกัน: การทำลายสมมติฐาน ความเชื่อ และความหมายต่างๆ; เปิดเผยความขัดแย้งในอุดมการณ์ให้ประชาชนได้รับรู้; การเข้าหากลุ่มย่อยและผู้นำของกลุ่ม การทำให้ความแตกต่างที่ถูกบิดเบือนโดยอุดมคติกลายเป็นเรื่องทางการเมือง; การกดดันโครงสร้างและเสนอทางเลือกอื่นๆ (Trethewey, Corman, and Goodall 2009) Bjorgo ได้เสนอการเสริมสร้างและสนับสนุนข้อคัดค้าน และ ความไม่พอใจของประชาชนทั่วไปในการใช้ความรุนแรง (Bjorgo 2013, 33) เช่น การใช้ ‘การบรรยายเชิงต่อต้านด้านศีลธรรม’ เพื่อส่งเสริมความเชื่อว่าการฆ่า หรือ ใช้ความรุนแรงเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม หรือ การใช้ ‘การบรรยายเชิงต่อต้านทางศาสนา’ เพื่อส่งเสริมความคิดว่าการฆ่าคนนั้นไม่เป็นไปตามความเชื่อของศาสนาอิสลาม และ ชาวอิสลามมากมายได้เสียชีวิตจากการใช้ระเบิดพลีชีพของกลุ่ม จิฮาดยุคใหม่ (Kessels 2010) หรือ จะใช้วิธีลดความน่าเชื่อถือในการบรรยายของฝ่ายผู้ก่อการร้ายในแบบอื่น เช่นการทำให้ประชาชนเห็นว่าการฆ่าประชาชนนั้นไม่ได้มีเกียรติแต่อย่างใด สวมบทบาทที่ไม่มีสาระให้กับผู้ก่อการร้าย บ่อนทำลายภาพพจน์และ ชื่อเสียงของผู้นำกลุ่มผู้ก่อการร้าย และ ทำให้เห็นถึงความอ่อนแอของบุคคลเหล่านี้ จากการประเมิณผู้ก่อการร้ายที่เลิกกลางคัน ผลสรุปแสดงให้เห็นว่าวิธีการข้างต้นได้ผลจริง (Kessels 2010, Jacobson 2010, Heffelfinger

¹⁴ GAL (Grupo Antiterrorista de Liberacion) คือกลุ่มนอกกฎหมายที่เจ้าหน้าที่ตำรวจได้จัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการ และ มีแรงสนับสนุนจากกลุ่มนักการเมืองสเปนในการลอบฆ่าสมาชิกและผู้สนับสนุนของกลุ่ม ETA

2010) ในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน Roy เสนอให้สวมบทบาทให้กับผู้ก่อการร้าย “ในรูปแบบที่อ่อนแอและน่าสมเพทเวทนา และไม่ใช่ในรูปแบบของสิ่งชั่วร้ายที่น่าเกรงขาม: โดยใช้คำบรรยายว่า ผู้แพ้ที่ไม่มีอนาคต” (Roy 2008, 22) อีกวิธีการหนึ่งที่จะช่วยทำลายความน่าเชื่อถือของผู้ก่อการร้ายคือการเน้นถึงช่องว่างระหว่าง “คำพูด และ การกระทำ” ของผู้ก่อการร้ายเอง อย่างเช่นการชี้ให้เห็นว่าผู้ก่อการร้ายไม่ได้นำความตายมาให้ศัตรูของพวกเขาเพียงผู้เดียว แต่ยังนำความตายมาให้ผู้คนที่เขาได้สัญญาไว้ว่าจะช่วยเหลือในเวลาเดียวกัน (de Graaff 2010) หรือ การทำลายความเชื่อสมรู้ร่วมคิดต่างๆ ที่ยอมมีรากฐานจากคำโกหกที่พิสูจน์ความเท็จได้ง่าย (Schmid 2010) Bjorgo และ de Graaff เสนอวิธีในการแยกแยะองค์ประกอบของการบรรยายฝ่ายผู้ก่อการร้ายมาทบทวนดูใหม่ โดยเฉพาะองค์ประกอบที่เป็นส่วนย่อยหรือองค์ประกอบเสริมที่มีนัยยะแฝงต่างๆ เหตุการณ์เฉพาะที่ถูกเลือกมาเพื่อ “ทำให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันข้ามกับบรรทัดฐานของสังคม” และ กลายมาเป็น ‘เหตุผลรากฐาน’ ของการก่อการร้ายและความรุนแรง (Bjorgo 2013, 35) ตามที่ de Graaff ได้แสดงให้เห็นจากการวิเคราะห์ ‘สงครามทางความคิด’ ระหว่างรัฐบาลของประเทศเยอรมันตะวันตกและ Red Army Faction (RAF) ความพยายามในการแยกแยะข้อเท็จจริงและนิยายสร้างผลลัพธ์ที่ดียิ่งกว่า “การสร้างการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงต่อต้าน ที่อาจจะมีผลกระทบน้อยกว่า หรืออาจถูกมองว่าเป็นโฆษณาชวนเชื่อของทางรัฐบาล และผลักดันให้มีความคิดหัวรุนแรงในสังคมมากยิ่งขึ้น” (de Graaff 2010, 17) นอกจากนี้ การศึกษาผู้ก่อการร้ายบางกลุ่มช่วยให้เข้าใจวิธีการที่จะตอบโต้ได้ดีขึ้น: ตัวอย่างจาก Schmid ซึ่งได้วิจัย Abu Yahya al-Liby (หนึ่งในผู้นำคนสำคัญ) จากกลุ่ม Al-Qaeda และ นำข้อมูลที่ได้รับมาทำเป็นวีดิทัศน์ ‘Dots of the letter’ และ ในวีดิทัศน์นี้ได้ร่างจุดด้อยหกข้อที่สามารถนำมาใช้เพื่อเอาชนะ ‘สงครามทางความคิด’ หกข้อต่อไปนี้คือ:

1. เน้นย้ำเรื่องราวของอดีตจihadที่ได้ละทิ้งการใช้ความรุนแรง
2. สร้างเรื่องของความล้มเหลวของกลุ่มจihad หรือ เน้นย้ำความล้มเหลวที่เกิดขึ้นให้มากที่สุด
3. กระตุ้นอิหม่ามที่มีชื่อเสียงให้ปรักปรำการกระทำของกลุ่มจihad
5. เพิ่มความแข็งแกร่งและแรงสนับสนุนให้กับกลุ่มในศาสนาอิสลามที่มีความเกี่ยวข้องกับจihadน้อยที่สุด
5. หยุดหรือทำให้ผู้เผยแพร่ความคิดทางจihadด้วยความหนักแน่น
6. บิดเบือนข้อโต้แย้งระหว่างผู้นำกลุ่มจihadให้ดูเหมือนเป็นความขัดแย้งทางระเบียบพิธีหรือความขัดแย้งในความเข้าใจทางศาสนา

นอกจากองค์ประกอบด้านเนื้อหาแล้ว ในหกข้อที่กล่าวไว้ข้างต้นมีองค์ประกอบอื่นที่สำคัญ อย่างเช่น การใช้อิหม่ามหรือผู้ที่สำคัญทางศาสนาอื่นๆ ในการช่วยเหลือ และ การใช้เรื่องเล่าความคิดทางศาสนาเพื่อเอาชนะ ‘สงครามทางความคิด’

อันดับที่สอง การใช้เนื้อหาข้อมูลอีกทางเลือกหนึ่งเพื่อแทนความคิดของพวกหัวรุนแรง ตัวอย่าง รายงานของ Djerejian ใช้คำพูดของเจ้าหน้าที่สหรัฐอเมริกาที่ประจำอยู่ในประเทศโมร็อกโกว่า “ถ้าคุณไม่กำหนดบทบาทของตัวเอง (...) กลุ่มคนที่มีความคิดสุดโต่งจะกำหนดบทบาทให้คุณในสายตาของคนอื่น” (Djerejian 2003, 16) การกำหนดบทบาทมีความสำคัญเพราะ การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของผู้ก่อการร้ายย่อมมีองค์ประกอบการแบ่งแยกระหว่างบทบาทของ ‘พวกพ้อง’ และ ‘ฝ่ายตรงกันข้าม’ การกำหนดบทบาทของตัวเองนั้นจะต้องเป็นทางเลือกใหม่ที่ไม่เป็นไปตามการกำหนดของผู้ก่อการร้าย: แต่ในขณะเดียวกัน การกำหนดบทบาทอาจเป็นเรื่องยากสำหรับบางองค์กร ยกตัวอย่างเช่นสหภาพยุโรป วิธีการที่ de Graaff เสนอคือ การสวมบทบาทตามสัญชาติ และ สิทธิที่มาพร้อมกับสัญชาติ (แทนที่บทบาทตามศาสนา และ เชื้อชาติ) เพื่อตอบโต้การกำหนดบทบาทของกลุ่มความคิดหัวรุนแรง (de Graff 2010) หรือจะใช้วิธีการสร้างการบรรยายในรูปแบบตอบโต้เป็นทางเลือกใหม่ ที่นำความคิดเห็นของฝ่ายผู้มีความคิดหัวรุนแรงมาร่วมด้วยก็เป็นได้ ดังเช่นที่ พลเรือเอก Mullen กล่าวว่า “การสื่อสารที่ดีนั้น คือการสื่อสารสองทาง จะพูดความคิดเห็นของฝ่ายตัวเองเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่จำเป็นที่จะต้องเป็นผู้ฟังที่ดีด้วย” (Mullen 2009, 4) แต่ระดับในการรวมความคิดเห็น ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์และนโยบายที่มีอยู่ และ สิ่งที่ควรคำนึงคือการเพิ่มความหวังให้กลุ่มเหล่านี้ สามารถนำไปสู่ความเสี่ยงที่จะทำให้สถานการณ์แย่ลง หากกลุ่มเหล่านี้รู้สึกผิดหวังและเกิดความคิดเสมือนว่าถูกหลอกขึ้น แต่นักวิชาการทุกท่านเห็นตรงกันว่า ความเข้าใจในความรู้สึกของกลุ่มผู้ก่อการร้ายเป็นส่วนสำคัญ ในการช่วยสร้างการบรรยายลำดับเหตุการณ์ในเชิงตอบโต้ (Kessels 2010) อีกหนึ่งวิธีในการเสนอทางเลือกใหม่คือ การกระจายความรู้ให้ผู้คนตระหนักถึงวิธีการภายใต้ประชาธิปไตย ในการเรียกร้องประเด็นทางการเมือง หรือ การผลักดันให้มีความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (Quiggin 2010, de Graff 2010) ทางเลือกดังกล่าวเป็นวิธีการที่สำคัญ แต่มีข้อจำกัดในการใช้ เพราะสามารถนำมาใช้ได้โดยประเทศที่เป็นประชาธิปไตยเท่านั้น และ ประเทศที่มีกลไกทางการเมืองที่ใช้ได้จริง (ไม่ได้เป็นเพียงกลไกเชิงโวหาร) และ ต้องมีโครงการสนับสนุนให้ประชาชนมีพลังทางการเมืองที่ทั่วถึง หรือ รวบรวมชนกลุ่มน้อยและวัฒนธรรมย่อยต่างๆที่มีอยู่ (Roy 2008) ไมอย่างนั้นแล้วจะเกิดปัญหาช่องว่างระหว่าง ‘คำพูด และการกระทำ’ ที่ทำให้สถานการณ์แย่ลง

วิธีสุดท้ายคือการใช้เนื้อหาข้อมูลในรูปแบบเงียบสงบ เนื้อหาข้อมูลเงียบสงบ หรือการที่ไม่มีเนื้อหาข้อมูล ไม่ได้ถือว่าการขาดการสื่อสาร แต่ถือเป็นการสื่อสารอีกรูปแบบหนึ่ง ในบางสถานการณ์ การเลือกที่จะเงียบสงบอาจเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดในการตอบโต้: การไม่ตอบสนองและไม่สื่อสารตอบถือเป็นการบรรยายเหตุการณ์ชนิดหนึ่ง (Kessels 2010) ยกตัวอย่างเช่น การเงียบสงบอาจเป็นการโต้ตอบที่ดีที่สุดของรัฐบาลประเทศตะวันตก เมื่อพูดถึงประเด็นทางศาสนา ซึ่งเป็นไปตามคำอธิบายของ Roy กล่าวไว้ว่า

การส่งเสริมความเป็นอิสลามที่ดี โดยผ่านช่องทางการสื่อสารของรัฐบาลนั้น เปรียบเสมือนการฆ่าอิสรภาพทางความคิดของชาวอิสลาม

1.3.9 องค์ประกอบของการสื่อสารอื่นๆ: ผู้ส่ง ผู้รับ และ ตัวกลาง

เนื้อหาข้อมูลเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ แต่ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น องค์ประกอบอื่นที่จำเป็นต่อการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ยังมีอยู่อีกมาก ผู้ส่ง ผู้รับ และ ตัวกลาง (รวมไปถึงสิ่งแวดล้อมอื่นๆ – เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และ การเมือง – ที่เกิดขึ้นระหว่างการสื่อสาร ซึ่งจะได้นำมาทบทวนในตอนที่สามของรายงาน) ล้วนเป็นองค์ประกอบที่มีผลกระทบต่อกระบวนการสื่อสาร และการบรรยายเชิงตอบโต้

ความสำคัญของผู้ฟังนั้น วรรณกรรมเน้นย้ำว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีความน่าเชื่อถือ ความเชื่อใจในการสื่อสาร และการบรรยายตามหลักเหตุการณ์จำเป็นที่จะต้องคำนึงถึง ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความซื่อตรง: สิ่งเหล่านี้คือรากฐานในการเสริมสร้างความไว้วางใจ ร่วมกับการใช้นโยบายที่เป็นไปตามการสื่อสารเพื่อลดช่องว่างระหว่าง ‘คำพูด – และการกระทำ’ (Stevens 2010) เพราะเหตุนี้เอง ผู้พูดจึงควรหลีกเลี่ยงการสื่อสารโดยตรงกับผู้ฟังที่ไม่มีความไว้วางใจให้ผู้พูด ไม่อย่างนั้นผู้พูดจะพบกับความเสี่ยงในการถูกปฏิเสธความคิด ที่เรียกว่า ‘การถอดรหัสความหมายอย่างผิดๆ’ (Eco 1972, Eco and Fabbri 1978) ยกตัวอย่างเช่น รัฐบาลของประเทศตะวันตก ไม่สามารถที่จะสื่อสารกับกลุ่มจีฮัดยุคใหม่ได้ เพราะกลุ่มเหล่านี้ไม่มีความไว้วางใจในรัฐบาลของประเทศตะวันตก ซึ่งเกิดจากความไม่เสมอต้นเสมอปลายในนโยบายภายในและภายนอกประเทศ และความไม่เสมอต้นเสมอปลายนี้จะถูกนำกลับมาทำลายเนื้อหาข้อมูลที่รัฐบาลพยายามสื่อสารออกไป (Kessels 2010) การสื่อสารทั้งหมดที่มาจากโลกตะวันตกจึงถูกมองว่าไม่มีความน่าเชื่อถือ ในมุมมองของ Al-Qaeda เหมือนดังที่ Betz อธิบายว่า ข้อโต้แย้งในประเด็นของการตีความคำสอนของจีฮัด เป็นข้อโต้แย้งภายในของสังคมอิสลาม “และไม่ใช่ว่าประเด็นที่บุคคลภายนอกจะสามารถมีส่วนร่วมได้” (Betz 2008, 511) ผู้นำด้านความคิดท่านอื่นสามารถที่จะเป็นตัวแทนในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากกว่า เช่นผู้นำภายในชุมชนที่เหมาะสม และ มีความสามารถในการบรรยายในเชิงโต้แย้งอย่างเป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือ กลุ่มภาคประชาสังคม กลุ่มผู้แทน ตัวชุมชนเอง หรือผู้นำทางศาสนา สามารถทำหน้าที่ในการบรรยายในเชิงโต้แย้งในประเด็นของการทำร้ายประชาชน และ การแยกแยะระหว่างพวกพ้องและศัตรู นักสังคมสงเคราะห์ มิตรสหาย ครอบครัว ผู้มีชื่อเสียงในวงการบันเทิง และ อดีตผู้มีความคิดหัวรุนแรง¹⁵ สามารถที่จะตอบโต้กับการ

¹⁵ การให้อัปเดตผู้มีความคิดหัวรุนแรงแบ่งปันเรื่องราวและความคิด เป็นวิธีการช่วยหยุดความคิดที่ตึงตูดด้วยรุ่นในการเข้าร่วมกลุ่มก่อการร้าย และ เห็นว่าได้ผลจริงจากกรณีของประเทศเยอรมัน สเปน และ อินโดนีเซีย (Reinares 2011, EXIT-Germany 2012, Mabrey and Ward 2009).

พยายามสร้างความคิดของ ‘วีรบุรุษ’ และ ‘ภราดรภาพ’ ที่ไม่เป็นจริง และทำให้เห็นว่าการเป็นผู้ก่อการร้าย นั้น ไม่มีเกียรติ และ ไม่เป็นเรื่องสนุกแต่อย่างใด นอกเหนือจากนี้ นักวิชาการหลายท่านเชื่อว่า การร่วมมือกับ ภาครัฐสามารถช่วยให้ชนะ ‘สงครามทางความคิด’ เพราะเนื้อหาข้อมูลที่ได้รับมาจากภายในชุมชน เอง (Harchaoui 2010, Taylor and Ramsey 2010, Leuprecht et al. 2010, Schmid 2010)

มากไปกว่านั้น กลุ่มผู้มีความคิดสุดโต่งนั้นยังแบ่งออกได้เป็นหลายจำพวก ที่สามารถจะเจาะจงเพื่อใช้ การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงตอบโต้ เหมือนที่ Bjorgo กล่าวว่า กลุ่มผู้มีความคิดหัวรุนแรงนั้นมี หลาย ‘กลุ่มที่แบ่งตามอุดมคติ’ แต่ละกลุ่มมีประวัติเบื้องหลังและแรงจูงใจที่แตกต่างกัน (Bjorgo 2013) กลุ่ม ‘เพื่อนร่วมทาง’; มีแรงบันดาลใจจากมิตรภาพ การเป็นที่ยอมรับ และ การค้นหาความเป็นตัวของตัวเอง; กลุ่ม ‘ขัดข้องใจทางสังคม’ ซึ่งมีปัญหาในการเข้าสังคม หรือ ปัญหาทางจิต; และ กลุ่ม ‘อุดมคติ’ มีแรงจูงใจจาก การเมือง และ อุดมคติ กลุ่มสุดท้ายนั้นคือเป้าหมายหลักหลัก (แต่ไม่ได้หมายความว่าเป้าหมายเดียว) ใน การใช้การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงตอบโต้ เพราะมีองค์ประกอบในด้านอุดมคติและ วัฒนธรรมที่เป็น ส่วนของกระบวนการสร้างความคิดหัวรุนแรง; อย่างไรก็ตาม กลุ่มอื่นๆ เช่น ‘กลุ่มเพื่อนร่วมทาง’ ก็มีรากฐาน ความคิดมาจากการบรรยายเหตุการณ์อีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะตอบโต้ต่างหากได้เช่นกัน การบรรยาย ตามลำดับเหตุการณ์ทั่วไป และ ในเชิงตอบโต้ไม่สามารถที่จะสื่อสาร (หรือมีผลกระทบ) กับทุกๆกลุ่มใน ลักษณะเดียวกันได้

ในส่วนของการใช้ตัวกลางเพื่อสื่อสารการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงต่อต้าน จะเลือกใช้สื่อ ดั้งเดิม (เช่น วิทยู โทรทัศน์ หรือ หนังสือพิมพ์) หรือ สื่อดิจิทัล (เช่น อินเทอร์เน็ต หรือ โทรศัพท์มือถือ) ล้วน ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของการสื่อสาร ผู้ฟังที่เป็นเป้าหมาย และ สิ่งแวดล้อม เช่น การใช้สื่อดิจิทัลนั้นมี ผลกระทบกับกระบวนการสื่อสารค่อนข้างมาก: การแยกแยะระหว่าง ‘ผู้ส่ง’ และ ‘ผู้รับ’ ไม่มีความชัดเจน (เรียกว่าระบบการสื่อสารที่หลายด้านจนเกินไป) ทำให้เกิดองค์ประกอบใหม่ เช่น ‘prosumer’ (ผู้คนที่ มี ศักยภาพที่จะเป็นผู้บริโภคและมีส่วนร่วมในการผลิต) ซึ่งนำไปสู่เนื้อหาใหม่ และขั้นตอนใหม่ในการผลิต โดย ผู้บริโภคจากชนชั้นรากหญ้ามีส่วนร่วมมากขึ้น และมีการให้ความสำคัญในความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน เป็นที่รู้ทั่วกันว่ากลุ่มผู้ก่อการร้ายชอบใช้สื่อดิจิทัลมากกว่าสื่อชนิดอื่น

บทเรียนทั่วไปที่ได้รับจากผลงานวิจัยในประเด็นของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงโต้แย้งคือ การใช้ช่องทางสื่อสารที่มีอยู่แล้วได้ผลมากกว่าการคิดค้นช่องทางการสื่อสารใหม่ เช่น นโยบายในการตอบ โต้ al Manar (ช่องโทรทัศน์ของกลุ่ม Hizbullah) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเลือกที่จะสั่งห้ามช่องโทรทัศน์ al Manar และเปิดช่องโทรทัศน์ใหม่ โดยใช้ชื่อว่า Alhurra เพื่อแข่งขันในการดึงดูดผู้ฟังชาวอิสลาม แต่

Baylouny อธิบายว่า นโยบายนี้ “ทำให้อำนาจความน่าเชื่อถือของ al Manar เพิ่มมากขึ้น และเป็นตัวเลือกที่ดีกว่ามุมมองและการโฆษณาชวนเชื่อของรัฐบาลสหรัฐ” บทบาทของ al Manar จึงกลายเป็น “ช่องโทรทัศน์ที่มีหน้าที่ในการเปิดเผยความจริงอันน่าอัศจรรย์ ที่มีความอันตรายจนรัฐบาลสหรัฐต้องพยายามที่จะปิดบังไว้” (Baylouny 2007, 78) ในลักษณะที่ใกล้เคียงกันนั้น การใช้สื่อที่มีรากฐานในอินเทอร์เน็ตเพื่อสื่อสารการบรรยายเหตุการณ์ในเชิงตอบโต้ สามารถที่จะกลายเป็นแหล่งข้อมูลของประชาชนทั่วไป ในเรื่องของความคิดและความเชื่อของกลุ่มที่มีความคิดหัวรุนแรง แต่ไม่ได้มีอิทธิพลในการสื่อสารโดยตรงกับกลุ่มคนที่เสี่ยงในการเข้าร่วมกลุ่มผู้ก่อการร้าย¹⁶ แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีที่ว่างในการตอบโต้การก่อการร้ายในอินเทอร์เน็ตเลย เพียงแต่มีความจำเป็นที่จะใช้วิธีการที่หลากหลายในการสื่อสาร ในกรณีต่างๆไป ทางเลือกที่ดีกว่า ในมุมมองของ Smith คือ

การรวบรวมเครือข่ายการสื่อสารที่มีอยู่แล้ว แทนที่จะพยายามสร้างเครือข่ายใหม่ขึ้นมา แล้วหวังลมๆแล้งๆว่าผู้คนจะหันไปใช้เพียงเพราะมีอยู่ให้ใช้กัน ในการสร้างสื่อใหม่นั้น ความหวังในลักษณะ ‘สร้างไว้เดี๋ยวคนก็มาใช้’ ล้มเหลวแทบทุกครั้ง (Stevens 2010, 118)

มากไปกว่านั้น การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงตอบโต้ที่ใช้กับสื่ออินเทอร์เน็ตควรที่จะถูกจัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงลักษณะของสื่อกลาง และ ทักษะคิดของกลุ่มเป้าหมาย ยกตัวอย่างเช่น การสื่อสารควรจะเน้นในเรื่องของการมีส่วนร่วม การมีทัศนคติที่ชัดเจน โปร่งใส และอดทน และข้อมูลที่ใช้ควรจะรวดเร็วและว่องไว แต่ไม่เกิดคาดและต้องมีการตอบโต้ได้ เนื้อหาในสื่อดิจิทัลต้อง “เรียบ จำง่าย ไม่นอกเรื่อง เสรี และไม่จริงจังจนเกินไป” (Stevens 2010, 120) อย่างไรก็ตาม กฎข้อที่สำคัญที่สุดคือ การสื่อสารจะต้องเข้ากับความคิดของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อที่จะให้ผู้คนมีส่วนร่วมและแบ่งปันความคิดเห็น: กิจกรรมทุกอย่างที่เกิดขึ้นจะถูกตีความในมุมมองเฉพาะของกลุ่มๆนั้น จึงต้องคำนึงถึงวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เมื่อวางแผนในการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ในเชิงตอบโต้

1.3.10 บทบาทของวิทยุชุมชน

บทบาทของวิทยุ (หรือวิทยุชุมชน) ได้รับความสนใจในการศึกษาและวิจัยในเรื่องของผลกระทบต่อทัศนคติและ ความคิดของกลุ่มหัวรุนแรง ทั้งด้านบวกและด้านลบ (Boemer 1984, Dennis 1998, Schuck et al. 1971) การศึกษาที่มีข้อเกี่ยวข้องมากที่สุด (กับการวิจัยครั้งนี้) คือกรณีของคลื่นวิทยุจากประเทศรวันดา

¹⁶ ตัวอย่างจากประเทศออสเตรเลียคือ เว็บไซต์ ‘EXIT White Power’ (<http://exitwhitepower.com/>) และ ‘Resilient Communities’ (<http://www.resilientcommunities.gov.au>). เว็บไซต์แรกนั้นไม่มีช่องว่างในการสื่อสารไปกลับ แต่เว็บไซต์ที่สองนั้นมียังมีองค์ประกอบของการใช้กระทุ้งความคิดเห็น แต่ก็มีการให้ความคิดเห็นน้อย (8 ครั้ง ระหว่างช่วงเวลาหนึ่งปี)

ที่มีชื่อเรียกว่า ‘Radio-Television Libre des Mille Collines’ (RTLM) และถูกระบุว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งซึ่งช่วยผลักดันให้เกิดการฆ่าล้างเชื้อชาติในปี ค.ศ. 1995 (Chretien et al. 1995, Kellow and Steeves 1998, Melvern 2004, Schabas 2000) RTLM มีความผิดทางจริยธรรมและทางกฎหมายในการสนับสนุนความรุนแรง นักข่าวของคลื่นวิทยุเองก็ถูกตัดสินว่ามีความผิด การออกอากาศนั้นใช้ข้อมูลที่เหยียดเชื้อชาติและกระตุ้นให้ใช้ความรุนแรง ในมุมมองทางวิทยาศาสตร์ ข้อเสนอแนะที่วิทยุเป็นเหตุสำหรับ "การเหมารวมที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างอย่างตรงไปตรงมา และ ผลกระทบต่อสื่อมวลชนในมุมกว้าง" ยังตรงกันข้ามกับการวิจัยด้านการสื่อสารในปัจจุบัน และ เป็นการสนับสนุนที่ทำให้เกิดความเข้าใจในพฤติกรรมมนุษย์ที่ขาดความลึกซึ้ง (Straus 2007, 610) ผลลัพธ์จากงานวิจัยทำให้เห็นว่า การประเมินค่าผลกระทบจากสื่อส่วนใหญ่ นั้น สูงเกินกว่าความเป็นจริง เพราะใช้กรอบการประเมินที่ล้าสมัย (เช่น ทฤษฎี Hypodermic needle) และ ไม่มีการเก็บข้อมูลจากผู้ฟัง (Straus 2007) ข้อเสนอแนะที่วิทยุเป็นเหตุสรุปว่า RTLM นั้นไม่ได้มีอิทธิพลกับผู้ฟัง: ผลกระทบนั้นมีให้เห็นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะในบริเวณที่มีวิทยุเป็นสื่อทางเลือกเดียว อย่างไรก็ตาม ผลกระทบของคลื่นวิทยุ นั้น ไม่ได้เป็นผลกระทบโดยตรงหรือในทันที: มีหลักฐานทางวรรณกรรมจำนวนน้อยมากที่สามารถพิสูจน์ให้เห็นว่าคำเรียกร้องให้ใช้ความรุนแรงจากคลื่นวิทยุมีประสิทธิภาพจริง สื่อวิทยุเองนั้น ไม่สามารถที่จะเป็นต้นสายปลายเหตุของความรุนแรง แต่รากฐานน่าจะมาจากการพบปะในรูปแบบหน้าต่อหน้าของการเคลื่อนไหว และความสัมพันธ์ทางสังคมอื่นๆมากกว่า (Mironko 2006) สื่อวิทยุเพียงองค์ประกอบเดียวนั้น ไม่สามารถก่อให้เกิดความรุนแรงในอัตราที่กว้างขวาง หรือเป็นที่รับผิดชอบในการกระตุ้นความก้าวร้าวของประชาชนส่วนมากได้ ในกรณีของรวันดา สื่อวิทยุเป็นเพียงเครื่องมือของผู้ที่มีหน้าที่ในการใช้ความรุนแรงอยู่ หรือ ในการเป็นผู้นำการฆ่าล้างเชื้อชาติอยู่แล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า สื่อวิทยุเป็นพลังตัวเร่งปฏิกิริยาของ ‘ผู้นำทางด้านความคิด’ เหล่านี้ (ในกรณีของรวันดา) คือ นักรบนอกสังกัดซึ่งมีความคิดหัวรุนแรง และ ผู้ฟังทั่วไปอีกมากมาย (Straus 2007) แต่ในมุมกลับกัน สื่อวิทยุก็สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการลดอคติ และ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มได้ การทดลองที่จัดทำขึ้นโดย Paluck ในประเทศรวันดา ทดสอบผลกระทบจากการสื่อสาร (ในรูปแบบละครวิทยุ) โดยมีจุดมุ่งหมายในการเปลี่ยนแปลงความคิดทัศนคติ และการกระทำ ต่อความขัดแย้งของผู้คน (Paluck 2009) ผลลัพธ์คือไม่มีการเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด แต่กลับมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดต่อบรรทัดฐานสังคม สิ่งที่ค้นพบเป็นไปตามผลการวิจัยอื่นๆที่สรุปได้ว่า ความเชื่อส่วนตัวเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก โดยเฉพาะเมื่อความคิดนั้นถูกสร้างขึ้นจากประสบการณ์ชีวิตจริง และ ความสัมพันธ์ทางสังคม (Bem 1970, McGuire 1986) ความเชื่อของคนนั้นจะเปลี่ยนได้ง่ายต่อเมื่อเจ้าของความคิดยังเยาว์วัยเท่านั้น (จึงสรุปได้ว่าการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์น่าจะมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อกลุ่มเป้าหมายคือคนหนุ่มสาวที่อายุยังน้อย) อย่างไรก็ตาม การกระจายเสียงโดยใช้สื่อวิทยุยังมี

ประสิทธิภาพในการสื่อสารบรรทัดฐานสังคม (Kinder 1998)¹⁷ โดยเฉพาะเมื่อใช้ผู้นำทางด้านความคิดช่วย เพราะบุคคลเหล่านี้สามารถที่จะเข้าถึงชุมชนได้มากกว่า และมีอิทธิพลต่อความคิดและการกระทำมากกว่า (Katz and Lazarsfeld 1955, Vergani 2011) ข้อสรุปจึงเหมือนผลลัพธ์จากการวิจัยของ Paluck ที่ชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงด้านความคิดของผู้ฟัง ต่อบรรทัดฐานสังคม “และได้นำไปเผยแพร่ต่อไปในชุมชน” (Paluck 2009, 584) ผู้นำด้านความคิดที่เกี่ยวข้อง และ มีความสามารถในการเปลี่ยนความคิดได้ ไม่ว่าจะเป็น อีหม่าม หรือ ผู้นำในชุมชน จึงถูกนำมาใช้ในการบรรยายเชิงตอบโต้บ่อยครั้ง (de Graaff 2010, Harchaoui 2010, Stevens 2010, Taylor and Ramsey 2010, Heffelfinger 2010) สุดท้ายแล้ว Paluck ได้อธิบายว่าการทดลอง “อาจกระตุ้นความขัดแย้งทางอารมณ์ หรือ การพิพากษ์วิจารณ์ความเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็น แต่เพียงในระดับความคิด” (Paluck 2009, 584) อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีหลักฐานชัดเจนในการพิสูจน์ข้อสรุปนี้ แต่ข้อสรุปก็เป็นไปตามผลงานวิจัยอื่นๆ ที่ล้วนแต่ชี้ว่าคนส่วนใหญ่ไม่สามารถที่จะแยกแยะระหว่างโลกแห่งความจริงและ โลกแห่งจินตนาการ (Gerrig 1993, Harris and Sanborn 2004) ซึ่งทำให้เห็นถึงความสามารถของเสียงวิทยุในการกระตุ้นจินตนาการ และเรียกร้องความสนใจ (Rodero 2012)

1.3.11 คำวิพากษ์วิจารณ์และจุดบกพร่องของวรรณกรรมด้านการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้าน

คำวิพากษ์วิจารณ์ของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้านมีอยู่สองข้อคือ: ไม่มีประสิทธิภาพ และมีผลข้างเคียงที่ไม่ต้องการมากเกินไป ซึ่งทำให้ความพยายามในการตอบโต้อ่อนแรงลง

นักวิชาการบางท่านเชื่อว่า การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงต่อต้านเป็นวิธีในการตอบโต้การก่อการร้ายที่มีประสิทธิภาพน้อยที่สุด และได้มีข้อโต้แย้งที่ไปในทางเดียวกันอยู่จำนวนหนึ่ง: การบรรยายเชิงโต้แย้งนั้นถูกปัจจัยอื่นก้าวก่ายได้ง่าย (เช่น ผู้นำกลุ่มก่อการร้ายที่แข็งแกร่งมากพอ กระบวนการภายในองค์กรต่างๆ หรือการใช้เหตุการณ์เขย่าขวัญ) (Bjorgo 2013); การบรรยายเชิงโต้แย้งมีจุดมุ่งหมายในการหยุดความรุนแรงในระยะยาว จึงจำเป็นที่จะใช้ระยะเวลาในการพิสูจน์ผล และทำให้ยากลำบากในการประเมินผล; การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ถือเป็นองค์ประกอบในการสร้างความเป็นไปได้ ไม่ใช่แรงผลักดันความคิดหัวรุนแรง:

การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ เรียกได้ว่าเป็นการหาเหตุผลของความมุ่งมั่นในการกระทำของผู้มีความคิดหัวรุนแรง มากกว่าสาเหตุ พูดได้ว่าจุดมุ่งหมายของการบรรยายนั้น คือการลดแรงงานและ

¹⁷ บรรทัดฐานสังคมเรียกได้ว่า “ความเชื่อที่ตรงกันในสังคมของวิธีการที่ผู้คนควรประพฤติ” และ มีผลกระทบที่สำคัญ “กับอดีต และ ความขัดแย้ง” (Paluck 2009, 575).

ทรัพยากรของสมาชิกใหม่ โดยการสร้างเสริมและสนับสนุนความสามัคคีภายในกลุ่มด้วยการกระทำ (Leuprecht et al. 2010, 65)

ข้อโต้แย้งเหล่านี้ได้ชี้ให้เห็นถึงประเด็นสำคัญหลายประการที่ควรนำมาทบทวน คงเป็นไปได้ถ้าหาก จะใช้การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงโต้แย้งเพียงอย่างเดียวในการตอบโต้กับการก่อการร้าย ในทาง กลับกันการบรรยายเชิงโต้แย้งสามารถสนับสนุนโครงการ Countering Violence Extremism (CVE) หรือ การตอบโต้ความรุนแรงจากกลุ่มความคิดสุดโต่ง เป็นการใช้อำนาจควบคุมกับอำนาจแข็ง (หรืออำนาจทาง การทหาร) และเป็นการใช้วิธีแก้ปัญหาทั้งระยะสั้น และ ระยะยาวควบคู่กันไป โดยครอบคลุมองค์ประกอบใน กระบวนการพัฒนาความคิดหัวรุนแรงให้ครบทุกองค์ประกอบ: รวมไปถึง วัฒนธรรม สังคม อาชญากรรม และ การเมือง แต่ยังคงมีความจำเป็นที่จะคิดค้นวิธีการประเมินผลของการบรรยายต่างๆ (Taylor and Ramsey 2010) โดยทั่วไปแล้ว ยังขาดความรู้ความเข้าใจในจุดเชื่อมระหว่างการบรรยายคำสั่งสอนของผู้มีความคิดหัว รุนแรงกับการกระทำที่รุนแรง หรือ จุดเชื่อมระหว่างคำพูดและการกระทำนั่นเอง (Borum 2011a, b) คำถาม จึงเกิดว่า ผู้ที่เชื่อและมีความคิดหัวรุนแรงนั้นจำเป็นต้องใช้ความรุนแรงหรือไม่ นักวิชาการบางคนเชื่อว่า ใช่: Furlow และ Goodall เชื่อว่าคำพูดนั้นนำไปสู่การกระทำเสมอ และการบรรยายนั้นปลูกเร้าให้ชนชั้นราก หญ้ากระทำตามจุดมุ่งหมายทางการเมือง (Furlow and Goodall Jr 2011) แต่นักวิชาการส่วนมากเห็น ตรงกันว่า จุดเชื่อมระหว่างคำพูดหรือความเชื่อและการกระทำยังไม่ชัดเจนพอ (Borum 2011a, Horgam 2008, Karagiannis and McCauley 2006, Kurzman 2011) นอกเหนือจากนี้แล้ว การเชื่อและมีส่วนร่วมใน ความคิดหัวรุนแรงเป็นหนึ่งในองค์ประกอบที่ถูกใช้เพื่อประเมินความเสี่ยงในการเข้าร่วมการก่อการร้าย (Pressman and Flockton, 2012) และ มีการพิสูจน์เป็นที่เรียบร้อยแล้วว่า แรงกระตุ้นจากการมีส่วนร่วมใน ความเชื่อไม่ได้เป็นเหตุผลเดียวของการก่อการร้าย และผู้ที่มีส่วนร่วมในความเชื่อแต่ไม่ใช้ความรุนแรงก็ปรากฏ ให้เห็นทั่วไป เพราะฉะนั้นข้อระวังในการเชื่อมการบรรยายเหตุการณ์และการกระทำจริงนั้นมีความจำเป็นมาก ไม่อย่างนั้นแล้วจะมีผลข้างเคียงที่ไม่ต้องการ เช่นการแบ่งแยก การละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือ ความอึดอัดของ ชุมชน

ข้อโต้แย้งที่สอง กล่าวว่า การบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงโต้แย้งอาจทำให้เกิดผลข้างเคียงที่ไม่ ต้องการได้ ซึ่งอาจทำให้ความพยายามในการตอบโต้การก่อการร้ายอ่อนแอลง Kundnani อธิบายว่า ข้อสรุปที่ กล่าวว่าความคิดความเชื่อหัวรุนแรงนั้น สามารถนำไปสู่การกระทำที่รุนแรงได้ ทำให้เกิดการเฝ้าระวังตรวจตรา ความคิดและความเชื่อของชาวมุสลิมที่มากเกินไปจนกว่าที่ควร จนนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน เสรีภาพในการ พุด และ เสรีภาพทางศาสนา (Kundnani 2012) การกำหนด ตรวจสอบ และเฝ้าระวังชุมชนที่เห็นว่าเป็นภัย (ดังเช่นการกระทำของประเทศตะวันตกต่อชุมชนชาวมุสลิม) ทำให้เกิดมุมมองของ ‘ชุมชนต้องสงสัย’ ซึ่ง

นำไปสู่ความรู้สึกถูกทอดทิ้ง และ อึดอัดใจภายในชุมชน และ ทำให้ความเชื่อและแรงสนับสนุนของกลุ่มผู้ก่อการร้ายแข็งแกร่งขึ้น (Leuprecht et al. 2010, Kundnani 2009) ในทางกลับกัน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมก็อาจทำให้เกิดปัญหาได้ในลักษณะเดียวกัน เช่น การเชื่อมโยงองค์กรพัฒนาเอกชนและโครงการที่มีชุมชนเป็นส่วนร่วม กับการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์เชิงตอบโต้ (หรือกลยุทธ์ในการตอบโต้การก่อการร้ายทั่วไป) มีความเสี่ยงในการสร้างการเชื่อมโยงที่ไม่สมควร ระหว่างสิทธิพลเมือง (และบริการทางสังคม) กับความยอมรับในรัฐบาลและความคิดความเชื่อทั่วไปของสังคม ซึ่งเสี่ยงในการทำให้ชุมชนต้ออกห่าง และ เสริมสร้างกำลังให้แก่กลุ่มหัวรุนแรง (Kundnani 2009) ส่วนมากแล้วจะเกิดขึ้นเมื่อนโยบาย (หรือการใช้นโยบาย) และ การบรรยายเชิงต่อต้านขัดกัน นำไปสู่ช่องว่างระหว่าง ‘คำพูด และ การกระทำ’: ตัวอย่างของ de Graaff ระหว่างสงครามเย็น พรรคฝ่ายค้านของรัฐบาลเยอรมันตะวันตกได้ใช้การบรรยายเชิงต่อต้าน (ซึ่งใช้สถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มผู้ก่อการร้ายและกลุ่มรัฐบาลเป็นโอกาสในการโจมตีรัฐ) ซึ่งให้เห็นถึงการทุจริตต่อหน้าที่ และการใช้อำนาจในทางที่ผิดของฝ่ายรัฐ สถานการณ์จึงเข้าทางกลุ่มผู้ก่อการร้าย RAF เช่นกัน และสามารถที่จะใช้การบรรยายที่มีความน่าเชื่อถือชักจูงผู้คนได้ (de Graaff 2010) นอกจากนั้นแล้ว การกระทำที่ไม่เท่าเทียม การเฝ้าระวังที่มากเกินไป การกำหนดชุมชนเสี่ยงตามเชื้อชาติ และการละเมิดสิทธิต่างๆ ยากที่จะเป็นที่ยอมรับในระบบประชาธิปไตย (Leuprecht et al. 2010) de Graaff ได้สังเกตเห็นว่า เวลาในการกักกันตัว; กฎในการตรวจสอบตรวจค้น; สิ่งอำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล; และความเป็นไปได้ที่จะใช้การดักฟังหรือตรวจสอบการสื่อสาร ได้เพิ่มมากขึ้นในประเทศตะวันตกส่วนใหญ่ ข้อมูลที่พบในองค์กรสิทธิมนุษยชนกล่าวว่า สหราชอาณาจักรได้กลายเป็นประเทศที่เคร่งครัดในการควบคุมและตรวจสอบข้อมูลในระดับเดียวกับประเทศจีนและรัสเซีย (de Graaff 2010, 41) ประเทศที่มีลักษณะดังกล่าวมีการควบคุมเสรีภาพและสิทธิต่างๆอย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้การบรรยายเชิงตอบโต้มีความน่าเชื่อถือน้อยลง และอาจนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตรงกันข้ามกับที่คาดหวังไว้

1.5 วิธีการวิจัย

โครงการนี้จะทำการสืบค้นและทำความเข้าใจวิจัยยุคใหม่ว่าตีความการต่อสู้เพื่อศาสนา การยอมสละชีพด้วยเรื่องศาสนา และพิจารณาว่าตนเองเป็นนักรบศักดิ์สิทธิ์อย่างไร และการที่มุสลิมกระแสหลักใช้ประโยชน์และทำความเข้าใจนิยามของคำเหล่านี้อย่างไร นักวิจัยจะสืบค้นข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิโดยรวบรวมข้อมูลจากการออกอากาศทางวิทยุ โทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เพื่อวิเคราะห์ว่าสื่อเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้ก่อการร้ายอย่างไรจากการออกอากาศ ส่งข้อความ และเผยแพร่รายการที่ผลิตเองของพวกเขาไปยังผู้ชมผู้ฟัง โดยการศึกษาจะมุ่งความสนใจไปยังสถานีข่าววิทยุและโทรทัศน์ เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่สถานีต่างๆเหล่านี้จัดลำดับความสำคัญของโปรแกรมการออกอากาศในภาคใต้ประเทศไทย

ท้ายที่สุดโครงการวิจัยชิ้นนี้จะศึกษาเพิ่มเติมว่าชาวมุสลิมเข้าใจนิยามของคำต่างๆในข้างต้นอย่างไรผ่านการประชุมกลุ่มย่อยและการสัมภาษณ์สมาชิกในชุมชน

โครงการนี้จะมีการประสานงานและกำกับดูแลโดยหัวหน้าทีมวิจัย Dr. Virginie Andre ในความร่วมมือกันกับผู้อำนวยการโครงการ Professor Greg Barton และได้รับความช่วยเหลือจาก Dr. Matteo Vergani ทีมวิจัยหลักจะประจำอยู่ที่ศูนย์การวิจัยการก่อการร้ายทั่วโลกในเมลเบิร์น ส่วนทีมนักวิจัยอิสระในไทยคือทีมที่จะช่วยทีมวิจัยโมนาซในการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ซึ่งทีมนักวิจัยไทยทีมนี้จะเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลสื่อวิทยุและโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมที่ออกอากาศในพื้นที่ทั้งหมด เพื่อส่งข้อมูลให้แก่ทีมวิจัยโมนาซสำหรับการเข้ารหัสและวิเคราะห์ อีกทั้งทีมนักวิจัยท้องถิ่นทีมนี้จะเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดการทำ Focus group จากหลากหลายภาคส่วนในชุมชนท้องถิ่นปัตตานี โดยใช้แบบสอบถามที่ออกแบบโดยทีมนักวิจัยโมนาซ

1.5 จุดประสงค์ในการวิจัย

โดยการเฟื่องความสนใจไปในเรื่องของการเผยแพร่ข่าวของสถานีวิทยุ และโทรทัศน์ การศึกษาวิจัยนี้จะทำให้มีความเข้าใจที่ดีขึ้นในประเด็นที่ว่าเครือข่ายเหล่านี้จัดลำดับความสำคัญในการจัดตารางรายการวิทยุหรือโทรทัศน์ของพวกเขา ในลำดับถัดไป การศึกษาวิจัยพยายามที่จะระบุลักษณะ หรือขอบเขตที่ซึ่งสถานีข่าวได้เผยแพร่ปัญหาของความขัดแย้ง, เชื้อชาติ, ศาสนา, จีฮัด, การเสียสละเพื่อเพื่อนมนุษย์ และ มุจาฮิดีนท้ายที่สุด การศึกษาวิจัยยังได้ตั้งคำถาม ในเหตุการณ์ที่ว่า การถ่ายทอดข่าวของสถานีครอบคลุมปัญหาเหล่านี้ไม่ว่าการตีความของพวกเขาค่าจะสะท้อนการตีความไปในเชิงของกลุ่มจีฮัดยุคใหม่หรือไม่ พวกเขานั้นใกล้ชิดในการเข้าใจประเด็นเหล่านี้ของอิหม่าม นักวิชาการ และผู้ศรัทธาหลัก การให้การวิเคราะห์แบบนั้นจะช่วยให้ NBTC พัฒนาความตระหนักที่แตกต่างของเนื้อหาข่าวที่ถูกเผยแพร่ในภาคใต้ของประเทศไทยมากขึ้น และไม่ว่าขอบเขตที่ซึ่งเนื้อหานี้ได้ยกระดับ หรือทำลายใครก็ตามที่ทำให้ผู้ก่อการร้ายของกลุ่มจีฮัดใหม่แสดง หรือแพร่ข่าวการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ของพวกเขา และยอมรับมุมมองของพวกเขาที่มีต่อโลก หรือพวกเขามีทัศนคติที่เป็นกลางต่อประเด็นนี้หรือไม่

1.6 แผนงานและกำหนดการโครงการวิจัย

ตุลาคม – ธันวาคม 2557	ทบทวนวรรณกรรมทางวิชาการทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ค้นคว้า blog ต่างๆของพวกหัวรุนแรงปัตตานี และช่องทาง social media อื่นๆ
ธันวาคม 2557	ประชุมกับทีมนักวิจัยไทยในกรุงเทพฯและหาดใหญ่
มกราคม – มิถุนายน 2557	เก็บข้อมูลจากวิทยุ โทรศัพท์ และอินเทอร์เน็ต วิเคราะห์ข้อมูล
มิถุนายน 2557	ประชุมกับทีมนักวิจัยไทยในกรุงเทพฯและหาดใหญ่
กรกฎาคม – สิงหาคม 2557	จัด focus groups
กันยายน – ตุลาคม 2557	เขียนงานวิจัย
31 ตุลาคม 2557	ส่งงานวิจัย

1.7 การสนทนาอภิปรายกลุ่มและคำถามในการสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์ และการสนทนาอภิปรายกลุ่มจะใช้การกระตุ้นด้านการแสดงภาพ ตามด้วยวิธีต่างๆ ที่ถูกยอมรับ และเทคนิคทางด้านสังคมวิทยาทัศนศึกษา และมนุษยวิทยาทัศนศึกษา (Harper, 2012) นักวิจัยจะแสดงสารที่ใช้คำ และสารที่ใช้ไอศดทศนะกับผู้เข้าร่วม (จากวิทยุ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์) ที่จะถูกใช้ในการเสนอตอนเฉพาะของการอภิปรายสื่อที่ส่งเสริมการบรรยายในเรื่องของความขัดแย้ง ซึ่งรวมไปถึงสาระสำคัญของความขัดแย้ง, เชื้อชาติ, ศาสนา, จีฮัด, การเสียดสีเพื่อเพื่อนมนุษย์ และ มูจาฮิดิน หลังจากการนำเสนอข้อความ นักวิจัยจะตั้งคำถามดังนี้:

- คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับข้อความนี้?
- ข้อความนี้ต้องการจะสื่อในเรื่องของอะไร?
- คุณเชื่อเรื่องนี้หรือไม่? ทำไม?
- คุณเห็นด้วยกับข้อคิดเห็นนี้หรือไม่?
- คุณเคารพในมุมมองที่แสดงออกมาในข้อความนี้มากแค่ไหน?
- คุณจะพิจารณาเข้าร่วมการอภิปรายที่กล่าวไว้ในข้อความหรือไม่?

การสัมภาษณ์รายบุคคลจะทำให้เกิดความเข้าใจแบบลึกซึ้งของวัตถุประสงค์ และการตีความบางอย่างของสื่อข้อความ การสนทนาอภิปรายกลุ่มซึ่งมีความหลากหลายทางองค์ประกอบ จะให้ความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับอิทธิพลทางสังคม และการสนับสนุนทางวัฒนธรรมของการบรรยายตามลำดับเหตุการณ์ต่อสังคมของชาวไทยได้

ยิ่งไปกว่านั้น การให้ความสนใจกับรูปภาพเฉพาะ รูปภาพสำคัญต่างๆจากสื่อท้องถิ่น และสื่อแห่งชาติ ตัวอย่างเช่นหนังสือพิมพ์ และเว็บไซต์ (ยกตัวอย่างเช่น ผลที่ตามมาของการโจมตีโดยผู้ก่อการร้าย หรือรูปภาพของผู้ก่อการร้าย และเหยื่อของการโจมตีโดยผู้ก่อการร้าย) จะถูกนำเสนอให้กับผู้เข้าร่วม ซึ่งตามมาด้วยวิธีในการทำวิจัยแบบวรรณคดีชีวประวัติ และแบบการบรรยายตามลำดับของเหตุการณ์ ผู้เข้าร่วมจะถูกถามให้เล่าถึงความประทับใจเกี่ยวกับรูปภาพที่ถูกนำเสนอ (Bamberg 2006) คำถามแรกเริ่มคือ

- คุณมีความคิดเห็นอย่างไรกับรูปภาพนี้?
- ภาพนี้ต้องการจะสื่อในเรื่องของอะไร?
- คุณเชื่อเรื่องนี้หรือไม่?

คำถามนั้นกว้างพอสมควรที่สามารถทำให้ผู้เข้าร่วมเล่าเรื่องของพวกเขา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด และถูกกระตุ้นโดยนักวิจัยในการตั้งคำถามแบบเป็นกลาง (ตัวอย่างเช่น การสื่อสารแบบเป็นกลาง ทักษะคิดแบบไม่ลำเอียงพร้อมกับเคารพในทัศนคติของคำตอบ หรือถามว่า ‘ช่วยบอกฉันมากกว่านี้ได้ไหมเกี่ยวกับประเด็นพิเศษนี้ที่คุณได้พูดไว้’)

2 การทบทวนวรรณกรรม: สื่อมวลชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ในงานศึกษา “ขีดความสามารถของสื่อและการนำเสนอข่าวออนไลน์ในพื้นที่ห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้”(สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส) ของจิตติมา เทพญา และดุชฎี เพ็ชรมงคล(2554) ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อสำรวจคุณลักษณะของการนำเสนอข่าวออนไลน์สถานภาพองค์การสื่อในการนำเสนอข่าวออนไลน์ และปัญหา อุปสรรค ความต้องการขององค์กรสื่อข่าวในการนำเสนอข่าวออนไลน์ ทั้งนี้งานศึกษาดังกล่าวได้มีขอบเขตในการศึกษาครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นองค์กรสื่อข่าวออนไลน์ในห้าจังหวัดชายแดนภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งเน้นองค์กรหนังสือพิมพ์และองค์กรสื่อทางเลือกที่มีการผลิตข่าวบนเว็บไซต์ อันประกอบไปด้วย กลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มหลัก คือ กลุ่มตัวอย่างองค์กรสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีการผลิตสื่อออนไลน์ร่วมอยู่ด้วย ซึ่งประกอบด้วย หนังสือพิมพ์ชาวใต้,บริษัทสงขลาทูเดย์ จำกัด(ผู้ผลิตหนังสือพิมพ์โพกัสภาคใต้),หนังสือพิมพ์ไทยแหลมทอง, บริษัททางไท จำกัด (ผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ทางไท) และบริษัท เอส โอ ซี แอดเวอร์ไทซิ่ง เอเจนซี จำกัด (ผู้ผลิตหนังสือพิมพ์ปกซีใต้) และกลุ่มที่สองคือ กลุ่มตัวอย่างองค์กรสื่อทางเลือกที่มีการผลิตสื่อออนไลน์โดยไม่มีการผลิตหนังสือพิมพ์ ซึ่งประกอบด้วย สำนักข่าวอามาน, ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้, สมาคมหนังสือพิมพ์ภาคใต้แห่งประเทศไทย และบุหงารายนิวส์

ผลจากการศึกษาได้แสดงให้เห็นชัดว่า ทั้งกลุ่มองค์กรสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีการผลิตสื่อออนไลน์ และกลุ่มองค์กรสื่อทางเลือกที่มีการผลิตสื่อออนไลน์โดยไม่มีการผลิตหนังสือพิมพ์ ต่างมีวัตถุประสงค์ของการผลิตสื่อออนไลน์ที่สอดคล้องต้องกัน กล่าวคือทั้งสองกลุ่มได้มีวัตถุประสงค์ในการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่แตกต่างไปจากสื่อกระแสหลักอื่นๆโดยทั่วไป ทั้งนี้นอกจากทั้งสองกลุ่มจะต่างกล่าวจะมีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอเนื้อหาข่าวที่แตกต่างไปจากสื่อหลักอื่นๆแล้ว สื่อท้องถิ่นทั้งสองกลุ่มดังกล่าวยังต้องการที่จะสื่อสารแบบปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อรับฟังความคิดเห็นแบบทันท่วงที แต่ทว่าในระดับกลุ่มเป้าหมายหลักองค์กรสื่อทางเลือกกลับเน้นเป้าหมายไปที่ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อันประกอบไปด้วยปัตตานี,ยะลา,นราธิวาส เป็นหลัก ส่วนกลุ่มเป้าหมายหลักของกลุ่มสื่อสิ่งพิมพ์กลับไม่เน้นประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ทั้งนี้ปัจจัยหลักที่เป็นสาเหตุของการวางกลุ่มเป้าหมายแตกต่างกันระหว่างทั้ง 2 กลุ่มดังกล่าวได้มีปัจจัยมาจากที่ตั้งขององค์กร เนื่องจากกลุ่มองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นไม่ได้มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ 3

จังหวัดชายแดนภาคใต้ เนื้อหาข่าวในหรณำเสนอจึงไม่ได้เน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนในพื้นที่มากนัก แตกต่างจากกลุ่มองค์กรสื่อทางเลือกที่มีที่ตั้งอยู่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การนำเสนอข่าวจึงเน้นรายละเอียดที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสำคัญ แต่กระนั้นในการนำเสนอสื่อดังกล่าวกลับพบถึงปัญหาและอุปสรรคสำคัญของทั้งสองกลุ่มที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มองค์กรสื่อทางเลือกคือ การตอบสนองของผู้บริโภคที่มีต่อสื่อออนไลน์บนเว็บไซต์นั้นได้รับการตอบสนองไม่มากเท่าที่ควร ด้วยเหตุที่ว่า ผู้บริโภคในท้องถิ่นไม่รู้จักองค์กรสื่อและเว็บไซต์ขององค์กร อีกทั้งผู้บริโภคที่เป็นเป้าหมายในท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ต ประกอบกับกลุ่มองค์กรสื่อทางเลือก ยังขาดสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียนภายในองค์กร แต่กระนั้นกลุ่มองค์กรหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นก็ใช้อะไรซึ่งปัญหาและอุปสรรคแต่อย่างใด หากแต่ปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มดังกล่าวกลับอยู่ในด้านการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่เช่นกัน

อ้างอิง รุติมา เทพยา และ ดุชฎี เพ็ชรมงคล. (2554). **โครงการขีดความสามารถของสื่อและการนำเสนอข่าวออนไลน์ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. ภายใต้โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในภาคใต้ของประเทศไทย. คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ในงานวิจัยเรื่อง ข่าวสารการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ “การเสริมสร้างประสิทธิภาพการสื่อสารของบุคคลในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความสมานฉันท์ในชุมชน” ของ จารุณี สุวรรณศรี(2551) ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงความสำคัญ และรูปแบบการสื่อสารเพื่อความสมานฉันท์ด้วยสื่อบุคคลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสกัดองค์ความรู้ที่จะนำไปพัฒนาประสิทธิภาพด้านการสื่อสาร เพื่อความสมานฉันท์สำหรับบุคคลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อกระตุ้นในสื่อบุคคลในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้พัฒนาประสิทธิภาพด้านการสื่อสารของตนเองซึ่งจะช่วยให้หลักการสมานฉันท์เข้าถึงประชาชนในท้องที่ได้มากขึ้น และเพื่อเสริมสร้างให้เกิดเครือข่ายสื่อบุคคลที่เป็นรูปธรรมขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งสามารถประสานความร่วมมือในด้านต่างๆได้ โดยงานวิจัยดังกล่าวได้เลือกบุคคลที่จะทำการศึกษา 8 กลุ่มด้วยกัน อันประกอบไปด้วย กลุ่มเยาวชน, กลุ่มสตรี, กลุ่มศาสนา, กลุ่มปกครอง, กลุ่มครู, กลุ่มสื่อมวลชน, กลุ่มทหาร และตำรวจ

ผลจากการวิจัยพบว่าสื่อบุคคลเป็นสื่อดั้งเดิมที่อยู่คู่กับชุมชนมาช้านานและยังได้รับการยอมรับจากชุมชนมากขึ้นในช่วงสถานการณ์ไม่ปกติ เนื่องด้วยชุมชนต้องการที่พึ่งทางจิตใจ อีกทั้งเริ่มเกิดวิกฤตศรัทธากับสื่อมวลชน สภาวะสับสนกับกระแสข่าวที่ไร้ทิศทาง เต็มไปด้วยข่าวลวง รวมทั้งความคลั่งแคล้งใจกับเจตนาของกลุ่มต่างๆที่เข้ามาในพื้นที่เป็นจำนวนมาก ผลดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาที่พบว่ากลุ่มศาสนาและกลุ่ม

ผู้ปกครองเป็นกลุ่มที่คนในชุมชนให้ความเคารพนับถือในระดับสูง เหตุดังกล่าวเนื่องจากการที่กลุ่มคนเหล่านี้เป็นคนที่เกิดและเติบโตในพื้นที่ทำให้ซึมซับและคุ้นเคยกับภาษา ขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน อีกทั้งมีการเชื่อมโยงในท้องถิ่นในลักษณะเครือญาติ เพื่อนพ้อง ในขณะที่เดียวกันกลุ่มเยาวชนและกลุ่มสตรีก็เริ่มเข้ามามีบทบาทในชุมชนมากขึ้นเช่นกันภายหลังสถานการณ์ความไม่สงบ ทว่ากลุ่มครูซึ่งเคยมีบทบาทหน้าที่ในการให้ความรู้กลับถูกเบียดบังด้วยความหวาดกลัวที่จะถูกลอบทำร้าย สภาวะดังกล่าวเป็นปัญหาเรื้อรังมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาเยาวชน ทั้งนี้กลุ่มสื่อมวลชน, กลุ่มทหารและกลุ่มตำรวจ ก็ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันมากในเรื่องนโยบายการเปลี่ยนผ่านในพื้นที่ถึงการทำให้เหตุการณ์เลวร้ายลง เนื่องด้วยความก้าวร้าว ไม่เข้าใจในภาษา วัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางวัฒนธรรม การใช้อำนาจในทางมิชอบ

ผลข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า สื่อบุคคลจะได้รับการยอมรับมากหรือน้อยนั้นส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับคุณสมบัติของสื่อคนนั้น ว่าถูกใจชุมชนหรือไม่ ซึ่งคุณสมบัติภาพรวมที่ประชาชนคาดหวังให้สื่อบุคคลทุกกลุ่มมีก็คือ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมและเหนือสิ่งอื่นใดก็คือ ความจริงใจช่วยเหลือชุมชนอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้เข้าใจ เคารพในบริบทชุมชน และวัฒนธรรม อีกทั้งจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าร่วมมีส่วนในการพัฒนาต่างๆ ทั้งนี้รูปแบบการสื่อสารในชุมชนและนอกชุมชนของสื่อบุคคลกลุ่มต่างๆมีข้อแตกต่างกัน ระหว่างช่วงเวลาสถานการณ์ปกติและไม่ปกติ กล่าวคือ ในช่วงสถานการณ์ไม่ปกตินี้กลุ่มสื่อบุคคลจะสื่อสารด้วยความระมัดระวังมากขึ้น ตรวจสอบข้อมูลอย่างถี่ถ้วน ก่อนที่จะสื่อสารต่อกันกับคนในชุมชนและนอกชุมชน โดยการสื่อสารในชุมชนนั้นสื่อบุคคลเลือกที่จะใช้วิธีการสื่อสารเพื่อลดการกระทบกระทั่ง เพื่อให้ชุมชนกลับมาเข้มแข็งอีกครั้ง ส่วนรูปแบบที่เลือกใช้กับคนภายนอกนั้นกลับเป็นการแก้ไขภาพลบของชุมชน ใ้คนภายนอกเข้าใจสถานการณ์ความเป็นจริงในพื้นที่มากขึ้น รวมทั้งประสานงานเพื่อขอความร่วมมือจากชุมชนต่างๆ กระนั้นบทบาทการประสานความเข้าใจของสื่อมวลชนก็สะท้อนให้เห็นชัดว่าสื่อบุคคลส่วนใหญ่ยังคงทำบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้น้อยอยู่ เนื่องจากอุปสรรคหลายรอบ รวมทั้งงานที่รัดตัวของแต่ละกลุ่ม อีกทั้งเครือข่ายที่มีจำนวนมากในพื้นที่ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นเครือข่ายที่จัดตั้งโดยภาครัฐ หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่ประชาชนในพื้นที่ไม่ได้มีส่วนร่วม

อ้างอิง จารุณี สุวรรณศรีศรี. (2551). **ข่าวสารการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ “การเสริมสร้างประสิทธิภาพการสื่อสารของสื่อบุคคล ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความสมานฉันท์ในชุมชน”**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ในงานวิจัยเรื่องการวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี ของชาลีศา มากแผ่นทอง(2547) ภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อค้นหาบทเรียนเกี่ยวกับกระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชน

จังหวัดปัตตานี และกลยุทธ์การสร้างความเป็นวิทยุชุมชนให้แก่กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษากลุ่มตัวอย่างในจังหวัดปัตตานี

ผลจากการศึกษาดังกล่าวพบว่าการสร้างสื่อเป็นกระบวนการสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ซึ่งการพัฒนากระบวนการสื่อสารดังกล่าวสื่อบุคคลมีอิทธิพลต่อการขยายนวัตกรรมสู่ชุมชน ที่มีปัจจัยสำคัญผู้นำท้องถิ่น หรือแกนนำท้องถิ่นที่ได้รับการยอมรับจากชุมชน ซึ่งบุคคลเหล่านี้สามารถที่จะชักชวนสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมซึ่งส่งผลให้การเผยแพร่แนวคิดวิทยุชุมชนได้เกิดขึ้นในพื้นที่ต่างๆ ยิ่งไปกว่านั้นการเลือกใช้ผู้นำชุมชนเป็นแกนนำกลุ่มวิทยุชุมชนก็ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้วยเช่นกัน กล่าวคือ ผู้นำชุมชนเหล่านี้ขาดเวลา เนื่องจากพวกเขาต้องแบกรับภาระงานสังคมมากมาย ในขณะที่งานสื่อเองต้องการผู้นำที่มีความพร้อม ซึ่งหลายครั้งส่งผลให้กิจกรรมกลุ่มวิทยุชุมชนต้องหยุดชะงัก เนื่องจากแกนนำและสมาชิกไม่มีเวลา ซึ่งนับเป็นจุดอ่อนของกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี เหตุดังกล่าวส่งผลในระดับขั้นตอนการทำงานในกระบวนการสร้างกลุ่ม ซึ่งในการศึกษาพบว่ากระบวนการที่ยากที่สุดกลับมีไคร่ระยะแรกเริ่มก่อตั้งกลุ่ม หากแต่เป็นระยะการหล่อเลี้ยงกลุ่มให้อยู่รอดและขยายตัวให้เติบโต ซึ่งพบว่าภาคประชาชนมีปัญหาเรื่องการบริหารจัดการส่งผลให้การทำงานไม่เป็นระบบขาดการวางแผนที่ดี ส่งผลให้เมื่อมีการรวมกลุ่มขึ้นจึงเกิดปัญหาตามมาคือผู้นำขาดทักษะการบริหารจัดการ ทำให้กิจกรรมต่างๆ ได้ผลไม่เต็มที่ ทั้งนี้ในการพัฒนากลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี จำเป็นต้องสร้างความมีส่วนร่วมในหลายระดับ กล่าวคือ ระดับแรก การสร้างความมีส่วนร่วมระดับภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นเรื่องของการติดต่อสื่อสาร ระหว่างผู้ที่สนใจและเข้าใจในเรื่องเดียวกัน การสื่อสารในระดับนี้เป็นการสื่อสารในระดับแนวระนาบ ระดับที่สอง การสร้างความร่วมมือกับชุมชนเป็นการสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วม รับรู้แนวคิดวิทยุชุมชน ซึ่งพบว่าชุมชนได้รับโอกาสในการเข้าร่วมโดยผ่านตัวแทนชุมชนที่ประกอบไปด้วยทั้งแกนนำและสมาชิกในชุมชน และสุดท้าย คือระดับของการสร้างความมีส่วนร่วมของผู้ปกครองทั้งในระดับจังหวัดและท้องถิ่น การสร้างการมีส่วนร่วมดังกล่าว เป็นการเชื่อมต่อระหว่างผู้ปกครองกับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งส่งผลให้การทำงานต่างๆ ของวิทยุชุมชนเป็นไปอย่างราบรื่น ลดความหวาดระแวง หรือความสงสัยในเจตนารมณ์ของภาคประชาชน

ผลดังกล่าวเห็นได้ชัดว่า การทำงานสื่อวิทยุชุมชนมีความจำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กับองค์กร กลุ่มเครือข่ายต่างๆ ในระดับประสานงาน แน่นนอนว่าการประสานงานดังกล่าวสะท้อนให้เห็นชัดว่าการทำวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานีไม่สามารถทำกิจกรรมแยกจากสังคมได้ นอกจากนี้กระบวนการทำงานที่เกิดขึ้นยังได้รับการกระตุ้นการมีส่วนร่วมภายในจังหวัดปัตตานีเป็นหลัก ทว่าการสร้างวิทยุชุมชนให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนก็จำเป็นต้องอาศัยขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติการแทรกแซงที่เหมาะสม โดยกิจกรรมที่จัดขึ้นต้องเน้นการสื่อสารอย่างมีส่วนร่วมหรือการสื่อสารแนวระนาบซึ่งเป็นการสื่อสารระหว่างประชาชนกับประชาชน หากใช้การสื่อสาร

ทางเดียวที่ประชาชนเป็นผู้รับฟังจากวิทยุและชุมชน ดังนั้นหากได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสื่อสารในกิจกรรมต่างๆ เช่นนี้แล้วก็จะทำให้ประชาชนเข้าใจแนวคิด สื่อวิทยุชุมชนมากขึ้น

อ้างอิง ชาลิตา มากแผ่นทอง. (2547). **การวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ในการศึกษาเรื่อง “วาทกรรมสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2556” ของ สมัชชา นิลปัทม์ และรุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช ซึ่งเป็นการศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงาน “ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยกระบวนการพูดคุยเพื่อสันติภาพ” เพื่อศึกษาวาทกรรมสื่อมวลชนกระแสหลัก สื่อรัฐและสื่อภาคประชาสังคมในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อศึกษาทิศทางวาทกรรมสื่อฝ่ายที่คิดเห็นต่างจากรัฐ ในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในสื่อมวลชนกระแสหลักคือ รายการข่าว 3 มิติ สถานีโทรทัศน์สีช่อง 3, รายการที่นี้ไทยพีบีเอส สถานีโทรทัศน์สาธารณะช่องไทยพีบีเอส, สื่อของกลุ่มเห็นต่างจากรัฐและวิพากษ์วิจารณ์รัฐไทยซึ่งประกอบไปด้วย เว็บไซต์พูลอินโฟ, อัมบรานิวส์และคลิปปูบุโดยปีอาร์เอ็น, สื่อของกลุ่มภาคประชาสังคม เว็บไซต์บล็อกในเว็บไซต์ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ชายแดนใต้

ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าสื่อกระแสหลักที่ได้เสนอข่าวในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้คือช่อง 3 และไทยพีบีเอส มีความพยายามที่จะกุมทิศทางข่าวสารเพื่อให้กระบวนการสันติภาพดำเนินต่อไปได้ แต่กระนั้นก็พบว่ายังคงมีท่าทีตรวจสอบหรือยังคงลังเลต่อกระบวนการสันติภาพอยู่ และเมื่อมองถึงเนื้อหาในการนำเสนอข่าวสาร ก็ยังคงแสดงถึงท่าทีในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐอยู่ แต่อย่างไรก็ตามภายใต้การนำเสนอข่าวดังกล่าวได้มีความอ่อนไหวในประเด็นการ “แบ่งแยกดินแดน” ซึ่งการนำเสนอผ่านสื่อดังกล่าวได้พยายามลดสถานะอุดมภูมิความตึงเครียดจากประเด็นดังกล่าวลง โดยวิธีการการอ้างความชอบธรรมของการพูดคุยภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญ แต่กระนั้นท่าทีของสื่อดังกล่าวก็ยังคงไม่สามารถที่จะเสนอทางเลือกอื่นๆเช่นเขตปกครองพิเศษ เขตปกครองตนเองหรือการประกาศเอกราช ผ่านสื่อได้ ในขณะเดียวกันสื่อของฝ่ายเห็นต่างจากรัฐ กลับพบว่า เว็บไซต์พูลอินโฟ ซึ่งทำหน้าที่เห็นกระบอกเสียงของกลุ่มพลู เห็นชัดถึงท่าทีการสนับสนุนกระบวนการสันติภาพ ผ่านวาทกรรมสนับสนุนการเข้าร่วมพูดคุยสันติภาพ และวาทกรรมสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตัวเอง ทว่าอัมบรานิวส์ ซึ่งเป็นพื้นที่วิพากษ์วิจารณ์กระบวนการการพูดคุย กลับไม่เห็นด้วยกับกระบวนการการพูดคุยของผู้นำปีอาร์เอ็นและฝ่ายไทย โดยมองว่าทั้งสองฝ่ายเป็นเพียง “ละครการเจรจา” และหากต้องการให้เกิดกระบวนการสันติภาพจะต้องให้ประชาชนในพื้นที่ได้ตัดสินใจเอง ในขณะเดียวกันปีอาร์เอ็นก็เลือกที่จะใช้พูดในการสื่อสารกับสาธารณ ด้วยท่วงท่าที่แข็งกร้าว โดยการหยิบยก

วาทกรรม “ชาตินิยมมลายู” ในฐานะ “ผู้ปลดแอกจากอาณานิคมสยาม” และการอ้างถึงตนในฐานะตัวแทน “ประชาชาติปัตตานี” สิทธิในการเป็นเจ้าของเหนือดินแดนปัตตานี และสิทธิในการกำหนดชะตากรรมตนเอง และเมื่อมองถึงสื่อสาธารณะอย่างเว็บล็อกของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ กลับพบความตื่นตัวของประชาชนที่ให้ความสนใจกับกระบวนการสันติภาพดังกล่าวอย่างมาก ทั้งนี้ทั้งผู้ที่แสดงความคิดเห็นโดยมีท่าทีที่เห็นด้วย ลังเล จนไปถึงไม่สนับสนุน และภายใต้การถกเถียงดังกล่าว ก็ได้มีการปรากฏขึ้นของวาทกรรม “สันติภาพ” “สันติวิธี” “ประคับประคองกระบวนการสันติภาพ” และ “พื้นที่กลาง” ปรากฏการณ์ดังกล่าวถือเป็นบทบาทใหม่ในฐานะพื้นที่สาธารณะภายใต้การเปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง

ผลจากการศึกษาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทสื่อที่มีความสำคัญในกระบวนการสันติภาพ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กระนั้นเมื่อมองถึงสื่อกระแสหลัก กลับแสดงให้เห็นชัดว่าสื่อมวลชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องของกระบวนการสันติภาพ ซึ่งถือเป็นองค์ความรู้ใหม่สำหรับสังคมไทย ซึ่งผลจากเหตุดังกล่าวส่งผลให้แทนที่คนทำงานสื่อจะต้องรับบทบาทเป็นผู้ส่งเสริมกระบวนการสันติภาพดำเนินต่อไป กลับทำให้สื่อกลายเป็น “ตัวป่วนในกระบวนการสันติภาพ” เสียเอง แต่กระนั้นผลจากงานศึกษาก็ชี้ให้เห็นอีกมุมหนึ่งว่า ภายใต้สภาวะการณ์ที่สื่อกระแสหลักไม่สามารถทำหน้าที่เป็นพื้นที่สาธารณะได้ สื่อใหม่ อย่างบล็อกของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ กลับสามารถตอบสนองความต้องการของสาธารณะได้ ส่งผลให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แลกเปลี่ยนหลากหลายมุมมองได้

จากรายงานผลวิจัยการดำเนินโครงการ “สื่อมวลชนกับการสร้างเสริมสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้: บทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่ควรจะเป็นและเส้นทางสู่การสื่อสารเพื่อสันติภาพ ของสมัชชา นิลปัทม์ (2554) ซึ่งเป็นโครงการที่เกิดขึ้นภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของสื่อมวลชนที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ความขัดแย้งและสร้างแนวปฏิบัติด้านสื่อสารเพื่อคลี่คลายความขัดแย้ง และเพื่อสันติภาพที่เหมาะสมกับบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ด้านการสื่อข่าวในสถานการณ์ความขัดแย้ง แก่สื่อมวลชนในระดับปฏิบัติกับวิทยากร-ผู้สื่อข่าวอาวุโสที่ปฏิบัติงานในพื้นที่ความขัดแย้ง และเพื่อกระตุ้นการสร้างแรงบันดาลใจแก่สื่อมวลชนในระดับปฏิบัติในการนำแนวคิดด้านการสื่อสารเพื่อคลี่คลายความขัดแย้งและเพื่อสันติภาพมาปรับใช้อย่างเหมาะสมกับบริบทจังหวัดชายแดนใต้

ผลจากการดำเนินโครงการดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถานการณ์ความขัดแย้งกับกระบวนการสื่อสารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งส่งผลให้เกิดพื้นที่ในการสื่อสารแยกตัวออกจากกันชัดเจนระหว่างกระบวนการสื่อสารแนวราบ ซึ่งเป็นการสื่อสารทางเลือกที่เน้นการสื่อสารแนวระนาบโดยเฉพาะการสื่อสารระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน หรือการสร้าง

ประชาธิปไตยทางการสื่อสารที่กำลังเติบโตขึ้นเป็นลำดับ กับการสื่อสารแนวตั้งที่เน้นคู่ตรงข้ามซึ่งส่วนใหญ่แล้วมักเป็นสื่อมวลชนกระแสหลักที่ไม่เน้นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่สะท้อนให้เห็นถึงพลังการเติบโตของการสื่อสารแนวราบ ได้แก่การพัฒนารูปแบบการสื่อสารของศูนย์เฝ้าระวังสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งที่ผ่านมาได้พยายามทำงานเชิงรุกแนวราบ เพื่อเปิดพื้นที่ในการสนทนากับผู้คนทั่วไป ด้วยเหตุนี้ศูนย์เฝ้าระวังจึงกลายเป็นศูนย์ของ “ผู้เล่น” อันประกอบไปด้วย กลุ่มสื่อ ประชาสังคม นักวิชาการ นักศึกษา ภาครัฐ และอื่นๆ การเติบโตดังกล่าวจึงเปรียบประหนึ่งชุมชนเสมือนจริงในรูปแบบที่เรียกว่า สาขาสวนสาธารณะ โดยหัวใจสำคัญของการเสวนาอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตามในการทำความเข้าใจการเชื่อมโยง กลุ่มคนต่างๆข้างต้น อย่างน้อยที่สุดกลุ่มคนเหล่านี้จำเป็นต้องมองเป้าหมายร่วมกันเพื่อนำไปสู่ความร่วมมือเพื่อแปรเปลี่ยนความขัดแย้งเป็นสิ่งสร้างสรรค์ และในขณะเดียวกันก็ต้องรู้วิธีการลดผลลัพธ์เชิงลบของสถานการณ์ความขัดแย้งด้วย จนนำมาสู่การตั้งต้นสร้างเป้าหมายร่วมกัน ซึ่งคือการวิพากษ์บทบาทสื่อมวลชน ทั้งนี้ในช่วงระยะเวลา 4-5 ปีที่ผ่านมา ได้มีการก่อเกิดสื่อใหม่เพื่อรายงานข่าวสถานการณ์ชายแดนใต้ กลายเป็นแหล่งข่าวทางเลือก ที่ขยายโอกาสให้คนเล็กคนน้อย หรือกลุ่มคนชายขอบที่ไม่เคยมีพื้นที่ในสื่อมวลชนกระแสหลัก ได้มีพื้นที่ในการหยิบประเด็น เรื่องราวของสังคม สิทธิพลเมือง สิทธิชุมชน สิทธิทางการสื่อสาร ผ่านพื้นที่สาธารณะบนสื่อทางเลือก โดยสื่อทางเลือกเหล่านี้ได้แก่ สำนักข่าวอามาน, กลุ่มบุหงารายา, กลุ่มสันกาลาศิริ, Southern Peace Media Group, กลุ่ม insouth เป็นต้น

ผลจากข้างต้นสะท้อนให้เห็นถึงการเติบโตขึ้นของสื่อทางเลือกผ่านการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนที่ต้องการผลักดันเจตนาหรือต้องการสื่อสารต่อสาธารณะ นัยหนึ่งการเติบโตขึ้นของสื่อทางเลือกภายใต้กระบวนการภาคประชาชนดังกล่าวได้กลายเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่จะเข้าสู่ยุคเปลี่ยนผ่านความขัดแย้ง โดยการสื่อสารดังกล่าวสามารถตอบสนองภาคประชาชนภายใต้สนามความขัดแย้งที่มีบริบทเพื่อกระบวนการสันติภาพ

อ้างอิง สมัชชา นิลปัทม์ และบัณฑิตกา จารุมา.(2554). **สื่อมวลชนกับการเสริมสร้างความสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ บทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่ควรจะเป็น และเส้นทางสู่การสื่อสารเพื่อสันติภาพ.**
ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ในงานศึกษาเรื่อง “แบบแผนการสื่อสาร การเปิดรับสื่อและความต้องการข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้” ของจารียา อรรถอนุชิต และอรุณีวรรณ บัวเนี้ยว (2550)ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการสำรวจพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและข่าวสารทั่วไปของประชาชนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้จำนวน 900 คน อันประกอบไปด้วย กลุ่มเยาวชน กลุ่มสตรี และกลุ่มผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา จากการศึกษาพบว่าสื่อที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือ การ

สื่อสารระหว่างบุคคล ทั้งบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน และตามด้วยสื่อวิทยุ ตามลำดับ ในขณะที่สื่อที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับอยู่ในระดับต่ำ คือ หอกระจายข่าว ร้านน้ำชา และผู้นำศาสนาตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและกำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเพศชายระบุว่าได้รับข่าวสารจากร้านน้ำชาและจากผู้นำชุมชนบ่อยครั้งกว่ากลุ่มตัวอย่างเพศหญิง ทั้งนี้ในส่วนของ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ประชาชนกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือสื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ตามลำดับ นอกจากนั้นแล้วยังมีช่องทางอื่นๆ ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารจากผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และร้านน้ำชา โดยกลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาอิสลามมีระดับการเปิดรับสื่อดังกล่าวอยู่ในระดับสูงกว่ากลุ่มตัวอย่างที่นับถือศาสนาพุทธ โดยเนื้อหาข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รับรู้และให้ความสนใจมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นข่าวการฆ่ารายวันและผลกระทบที่ประชาชนในพื้นที่ได้รับ รองลงมาคือประเด็นเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันอย่างสันติของผู้คนที่อยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ และประเด็นการแก้ปัญหาและพัฒนาด้านการศึกษาของเยาวชน กระนั้นจากการศึกษาที่พบว่าเนื้อหาข่าวสารที่ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องการ ได้แก่ ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข ปัญหาอย่างเร่งด่วน รองลงมาคือ ทิศทางการพัฒนาการศึกษาแก่เยาวชน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และการติดตามผู้กระทำผิดมาลงโทษ

ทั้งนี้จากการศึกษาแบบแผนการสื่อสารและเครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มคนที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสังคมสันติสุขในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้ ก็พบว่ากลุ่มผู้นำศาสนามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ส่งสารมากที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับความเชื่อถือสูงในสังคมและจะต้องสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นๆอยู่ตลอดเวลา จึงเป็นเสมือนจุดไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำศาสนาจึงเป็นแหล่งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารต่างๆได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งมักจะมามีบทบาทในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะเป็นทางการเป็นหลัก ส่วนกลุ่มเยาวชนและกลุ่มสตรีจะมีบทบาทเป็นเพียงผู้รับสารเท่านั้น

จากงานศึกษาแบบแผนการสื่อสาร การเปิดรับสื่อและความต้องการข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ปรากฏให้เห็นชัดถึงมิติด้านการส่งสารผ่านชุมทาง (hub) ซึ่งมีหน้าที่สำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มี 3 แหล่ง คือ ร้านน้ำชา มัสยิด และหอกระจายข่าวตาม ทั้งนี้แต่ละชุมทางต่างก็มีบทบาทในการสื่อสารที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือร้านน้ำชา มักใช้ในการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทั้งประเด็นทั่วไปในการดำเนินชีวิตประจำวันและประเด็นเกี่ยวกับปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งวิเคราะห์วิจารณ์ข่าวสารที่ได้รับรู้รับฟังกันมาจากแหล่งข่าวต่างๆ ทั้งสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ(ใบปลิว) มัสยิดเป็นชุมทางที่มีลักษณะเป็นทางการ เวลาที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในมัสยิดคือวันศุกร์ เพราะเป็นวันที่ผู้ชายจะใช้เวลาในการปฏิบัติศาสนกิจและพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหลักศาสนา หอกระจายข่าวเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพในแง่ของการกระจายข่าวสารไปยังทุกกลุ่มได้อย่างเท่าเทียม โดยมากจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการนัดหมายต่างๆและข่าวสารของรัฐ แต่มีข้อด้อยในการเข้าไปมีส่วนร่วมใช้ประโยชน์จากคนทุกกลุ่มในสังคม กระนั้นจากการศึกษาก็

สะท้อนชัดว่าช่องทางในการสื่อสารดังกล่าวสามารถตอบสนองประชาชนในพื้นที่ได้ อีกทั้งยังสะท้อนสภาวะความไม่เชื่อมั่นของประชาชนในพื้นที่ชายแดนใต้ต่อการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนกระแสหลัก ซึ่งมีสาเหตุสำคัญมาจาก ภาพสะท้อนของเหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดที่นำเสนอผ่านสื่อโดยไม่ถูกต้องหรือการสร้างภาพข่าวให้มีความรุนแรงเกินจริง จนส่งผลให้เกิดการสร้างภาพแบบฉบับตายตัว ว่าคนมุสลิมทุกคนเป็นโจร เป็นผู้ก่อการร้าย นากลัว และหัวรุนแรงเป็นต้น นอกจากนั้นแล้ว เนื้อหาสารที่ปรากฏในสื่อมักมีเนื้อหาช่วยไม่เหมาะสมสำหรับเยาวชน ทั้งนี้ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีข้อเสนอเพื่อตอบโต้ว่าทกรรมดังกล่าวด้วยการให้กลุ่มเยาวชนและสตรีมีบทบาทในการเป็นผู้ส่งสารผ่านทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อทางเลือก โดยต้องการนำเสนอวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งดีงามในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ อีกทั้งยังต้องการเรียนรู้ให้กลุ่ม องค์กรหรือหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาทำงานในพื้นที่เข้าใจในวิถีมุสลิมและแสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกียรติและเคารพในสิทธิของชาวมุสลิมให้มากขึ้น

อ้างอิง นูวรรณ ทับเที่ยง. (2550). **โครงการวิจัยผลกระทบของการสื่อสารมวลชน: ทศนคติของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ต่อการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความไม่สงบปัตตานี: คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.**

ในงานศึกษาเรื่อง “สื่อเพื่อสันติภาพ: จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอเพื่อพัฒนาของ วลัยภรณ์ ” กมล จ่างกมล(2550) ซึ่งเป็นการศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานภาพทางจริยธรรมและบทบาทของสื่อมวลชนในการรายงานข่าวความขัดแย้ง โดยศึกษากรณีสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งยังศึกษาเพื่อวิเคราะห์บทบาทความเป็นไปได้ของสถานีวิทยุชุมชนต่อการเป็นกลไกในการสื่อสารเพื่อสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมไปถึงเพื่อวิเคราะห์ถึงบทบาทและความเป็นไปได้ขององค์กรสื่อสารภาครัฐ คือ กอ.สสส.จชต.และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และองค์กรสื่อสารสาธารณะ คือ ศูนย์ข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ในการเป็นกลไกในการสื่อสารเพื่อสันติภาพ และเพื่อศึกษาวิเคราะห์กฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนและสื่อมวลชน ทั้งนี้ในงานศึกษาดังกล่าวได้เลือกกลุ่มตัวอย่างหนังสือพิมพ์ที่มีการเสนอข่าวสถานการณ์ในพื้นที่ชายแดนใต้ 3 ฉบับด้วยกันคือ หนังสือพิมพ์มติชน หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ โดยการศึกษาใช้ช่วงเวลาการนำเสนอข่าวเป็นเวลา 1 เดือน นับจากการเกิดเหตุการณ์ ทั้งนี้เนื่องจากช่วงเวลาสามารถที่จะทำความเข้าใจถึงพัฒนาการของการนำเสนอข่าวได้อย่างชัดเจน ซึ่งการศึกษาได้เลือกช่วงเหตุการณ์การปล้นปืน เหตุการณ์มัสยิดกรือเซะ และเหตุการณ์การสลายการชุมนุมตากใบ เป็นเหตุการณ์ตัวอย่างในการศึกษา

ผลจากการศึกษาในประเด็นจริยธรรมและบทบาทของสื่อมวลชนในการรายงานข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น พบว่าการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีความโน้มเอียงในการนำเสนอข่าวในลักษณะของข่าวที่นำไปสู่ความขัดแย้ง ซึ่งปัจจัยสำคัญ

ประการหนึ่งของการนำเสนอข่าวที่โน้มเอียงดังกล่าวเนื่องจากความคุ้นเคยของผู้สื่อข่าวและองค์กรสื่อที่ให้คุณค่าของข่าวผ่านการตีความในประเด็น เพื่อทำให้เหตุการณ์ดูน่าสนใจ และน่าติดตาม ”ความขัดแย้ง“ ามนอกจากนี้การนำเสนอข่าวดังกล่าวยังมีการใช้ภาษาที่อาจนำไปสู่การสร้างความขัดแย้งรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาเพื่อแสดงอารมณ์เกินจริง ทั้งในลักษณะที่เป็นการเน้นให้เห็นความรุนแรงของเหตุการณ์ การประณามหรือการตราหน้าความเป็นคนร้ายให้กับคนกลุ่มต่างๆ ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้พบว่าการใช้คำของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวนั้น เป็นการใช้คำเพื่อสื่อสารสอดคล้องไปกับกรอบความคิดเบื้องหลังของตนเอง ที่มีอยู่ก่อนแล้ว นัยหนึ่งของประเด็นดังกล่าวสะท้อนชัดว่าผู้สื่อข่าวมีความละเอียดและรู้สึกเอนเอียงเข้าฝ่ายใดอยู่ก่อนแล้วว่าใครผิด ใครถูก ใครชั่ว ใครดี ทั้งนี้ในประเด็นการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์กลุ่มตัวอย่าง เป็นการนำเสนอข่าวที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลจากแหล่งข่าวที่เป็นระดับผู้นำมากกว่าประชาชนธรรมดา เหตุดังกล่าวส่งผลให้หน่วยงานของรัฐมีโอกาสที่จะเข้าถึงพื้นที่สื่อมากกว่าประชาชนในพื้นที่ แต่กระนั้นจากการศึกษาพบว่าสื่อหนังสือพิมพ์มีพัฒนาการในการนำเสนอข่าว โดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายของผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์ ส่งผลให้เสียงของประชาชนรากหญ้าเริ่มดังขึ้นในพื้นที่ของสื่อมวลชน โดยการเสนอข่าวดังกล่าวได้เน้นไปที่ผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ โดยเฉพาะกลุ่มผู้อ่อนแอ แต่ทว่าการรายงานข่าวเกี่ยวกับภาคประชาชนนั้นมักเกิดขึ้นเมื่อมีหน่วยงานของรัฐเข้าไปลงพื้นที่แล้ว มากกว่าที่สื่อมวลชนจะลงไปเสนอข่าวเกี่ยวกับภาคประชาชนด้วยตนเอง

ทั้งนี้ในส่วนของประเด็นบทบาทความเป็นไปได้ของสถานีวิทยุชุมชนต่อการเป็นกลไกในการสื่อสารเพื่อสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นในงานชิ้นนี้เลือกที่จะศึกษาสื่อ 3 สื่อด้วยกันคือ สื่อแรกศูนย์ข่าวอิสรา สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่ากรณีสำนักข่าวอิสรา ซึ่งพัฒนามาจากโครงการสื่อสันติภาพ : โต๊ะข่าวภาคใต้ โดยต้องการที่จะทำหน้าที่เป็นสื่อเพื่อสันติภาพ ทั้งเป็นแหล่งรวบรวมและเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวที่เป็นกลาง เป็นธรรม รอบด้าน ปราศจากอคติ การแสกแซงทางการเมืองธุรกิจ แนวทางดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในวงกว้างจากเหล่านักวิชาการ ประชาชน และสื่อด้วยกัน แต่อย่างไรก็ตามสำนักข่าวอิสรายังมีจุดด้อยด้านทรัพยากรทั้งบุคคลและเงินทุนเป็นปัญหาหลัก สื่อที่สองกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส พบว่ากลุ่มสื่อดังกล่าวยังไม่อาจเรียกได้ว่ามีบทบาทเนื่องด้วยสื่อเหล่านี้เลือกที่จะหลีกเลี่ยงการนำเสนอข่าวสาร อีกทั้งวันเกรงว่าการนำเสนอข้อมูลจะนำไปสู่ความขัดแย้งในพื้นที่มากขึ้น แต่กระนั้นสื่อเหล่านี้ก็ยังคงมีบทบาทอยู่บ้างในการสร้างความสามัคคีในพื้นที่บทบาทเช่นนี้จัดได้ว่าเป็นเพียงสื่อเพื่อสันติภาพได้ในระดับต้นเท่านั้น เนื่องจากยังไม่มีกรรายงานข้อมูลใดๆที่จะนำไปสู่ความเข้าใจเพื่อหาหนทางในการแก้ปัญหาได้ ในส่วนของสื่อกลุ่มที่สามซึ่งประกอบไปด้วยกองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขชายแดนใต้(กอ.สสส.จขต)และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส นั้นเมื่อพิจารณาในแง่ของความพร้อมด้านศักยภาพของทรัพยากร ทั้งบุคคล งบประมาณ และการสื่อสาร ทั้งสององค์กรสามารถเป็นองค์กรที่จะสื่อสารเพื่อสันติภาพได้ แต่ทว่าหน่วยงานดังกล่าวเป็นหน่วยงานเฉพาะกิจ ซึ่งมีเป้าหมายหลักด้านความมั่นคง ประกอบกับมีการบริหารตามแบบราชการ จึงกลายเป็นข้อจำกัดและช่องว่างระหว่างผู้ส่งสารกับผู้รับสารซึ่งมีระยะห่างอยู่มาก ทั้งประชาชนในพื้นที่ส่วนหนึ่งมีความหวาดระแวงรัฐเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว ปัญหาดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้กองอำนวยการเสริมสร้างสันติ

สุขชายแดนใต้(กอ.สสส.จชต)และสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส ไม่ประสบความสำเร็จ

ทั้งนี้ในส่วนของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และมีผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพในการสื่อสารของประชาชนและสื่อมวลชน ผลจากการศึกษาพบว่ากฎหมายดังกล่าวกลายเป็นอุปสรรคสำคัญในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐที่ต้องการแก้ปัญหา หรือภาคประชาชนที่ต้องการมีส่วนร่วมในการเสนอทางออกและให้ข้อมูล เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวได้ควบคุมเสรีภาพในการสื่อสาร ส่งผลให้การระดมความคิดเห็นจากภาคส่วนต่างๆไม่อาจเกิดขึ้นได้ และนำมาซึ่งความไม่ไว้วางใจระหว่างกลุ่มคนต่างๆ

จากการศึกษาผลกระทบของการสื่อสารมวลชน: ทศนคติของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ต่อการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความไม่สงบ สะท้อนให้เห็นถึงทิศทางของสื่อกระแสหลักในการนำเสนอข่าวสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ยังคงอิงอยู่กับทศนคติที่มีแต่เดิมเป็นทุนหลัก แต่กระนั้นงานชิ้นดังกล่าวก็ยังสะท้อนถึงการเริ่มเติบโตและเคลื่อนไหวของภาคประชาชนในการนำเสนอข้อมูลจากรากหญ้า ทว่าการเติบโตดังกล่าวก็จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองในเรื่องสิทธิเสรีภาพไปพร้อมกัน

อ้างอิงวลักษณ์กมล จ่างกมล. (2550). **การวิจัยสื่อเพื่อสันติภาพ: จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา.** ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.

ในงานศึกษาเรื่อง *งานการณ์ความไม่สงบภาพสะท้อนเหตุการณ์ อุดมการณ์และวาทกรรมเกี่ยวกับสื่อ* “ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน ของ สากิเราะะ แยนา (2550) ซึ่งเป็นการศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประเด็นข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน เพื่อศึกษาคำอธิบายที่เกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน เพื่อศึกษาถึงลักษณะของเหตุการณ์และระดับความรุนแรงของสถานการณ์ อีกทั้งยังศึกษาถึงความหมายที่ซ่อนเร้นที่ปรากฏในข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และเพื่อศึกษาถึงภาพลักษณ์ของจังหวัดชายแดนใต้ที่ปรากฏในสื่อมวลชน โดยการศึกษาดังกล่าวได้ศึกษาผ่านหนังสือพิมพ์รายวัน 3 ฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ มติชน และบางกอกโพสต์(ภาษาอังกฤษ) และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอีกสองฉบับ คือ โฟกัสภาคใต้และสมาร์ทนิวส์ ในช่วงเดือนมกราคม 2547 ถึง ธันวาคม 2548

ผลจากการศึกษาพบว่า ทั้งหนังสือพิมพ์ระดับชาติระดับท้องถิ่นต่างให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับปัญหาและสถานการณ์ภาคใต้ นโยบายและการแก้ปัญหาของรัฐ การฆ่ารายวัน การวางระเบิด การจับกุมผู้ก่อการ/ผู้ก่อเหตุ เนื่องด้วยประเด็นดังกล่าวมีคุณค่าของความเป็นข่าว อีกทั้งยังเป็นที่น่าสนใจของประชาชนทั่วไปที่ต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวต่างๆในพื้นที่ชายแดนใต้ ทั้งนี้ผู้สื่อข่าวและองค์กรสื่อมวลชน ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านคำ(word) และสาร(message) โดยปรากฏในเนื้อหาของข่าว อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการนิยามความหมายของเหตุการณ์ความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไปยังผู้รับสาร โดยการใช้คำอธิบายเหตุการณ์ที่เน้นสีส่น เพื่อดึงดูดความสนใจผู้อ่าน ทั้งนี้การนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความไม่สงบของหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับนั้น จะมีความเกี่ยวข้องกับบุคคลเพียง

ไม่ก็กลุ่มคือ ผู้ก่อเหตุ/ผู้ก่อการ นายกรัฐมนตรี/นักการเมือง ข้าราชการ/เจ้าหน้าที่รัฐ และเหยื่อที่ได้รับผลกระทบ แต่เมื่อมองในมุมมองการสื่อสารพบว่า หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ มีความเป็นกลางในการนำเสนอข่าวมากกว่าหนังสือพิมพ์กระแสหลักที่เป็นฉบับภาษาไทย เนื่องจากบางกอกโพสต์ใช้คำอธิบายผู้ก่อเหตุการณ์ ความไม่สงบในพื้นที่ว่าผู้ต้องสงสัยและยังไม่ด่วนสรุปว่าผู้ก่อการเป็นตัวจริง แตกต่างจากหนังสือพิมพ์กระแสหลักที่มีลักษณะชี้ชัดว่าการกระทำนั้นเป็นฝีมือของผู้ก่อการร้าย ซึ่งสร้างความไม่ยุติธรรมให้แก่ผู้ถูกพาดพิง ทว่าลักษณะเนื้อหาของข่าวสถานการณ์ความไม่สงบชายแดนใต้ในภาพรวมนั้น หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นกลับมีการเสนอข่าวในเชิงบวกต่อพื้นที่สามจังหวัดภาคใต้มากกว่าสื่อกระแสหลักทั่วไป เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายหลักของสื่อท้องถิ่นเหล่านี้มุ่งเป้าหมายไปที่คนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้เป็นหลัก กระนั้นการนำเสนอข่าวดังกล่าว สื่อมวลชนเหล่านี้ให้น้ำหนักกับแหล่งข่าว ที่เป็นนักการเมือง เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นหลัก ซึ่งเมื่อมองผ่านวาทกรรมการเสนอข่าวพบว่าสื่อมวลชนอธิบายเหตุการณ์และสาเหตุของปัญหาจากมุมมองอุดมการณ์หลักของรัฐ และให้ความสำคัญกับวาทกรรมของฝ่ายรัฐในการเป็นผู้ให้ความหมายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าที่จะทำหน้าที่สะท้อนความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งนั่นหนึ่งสะท้อนความเป็นจริงเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในชายแดนภาคใต้ผ่านความจริงในมุมมองของผู้มีอำนาจรัฐ ที่สะท้อนผ่านสื่อเหล่านี้เท่านั้น

จากงานศึกษา ภาพสะท้อนเหตุการณ์ อุดมการณ์และวาทกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน ดังกล่าวสะท้อนชัดถึงการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน ที่มีลักษณะเชื่อมโยงกับอุดมการณ์หลักของรัฐ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งด้วยเหตุผลทางภูมิหลังของผู้สื่อข่าวที่มีอยู่ก่อนแล้ว แต่อีกส่วนหนึ่งการนำเสนอข่าวดังกล่าวก็สะท้อนชัดว่าการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังคงไม่มีความครอบคลุมในส่วนของผู้ให้ข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่นำเสนอกลับกลายเป็นข้อมูลที่มาจากรัฐเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งถือเป็นการนำเสนอที่ไม่รอบด้าน สร้างความเข้าใจที่ผิดให้กับบุคคลทั่วไปที่ได้รับข่าว และไม่สามารถตอบสนองคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้

อ้างอิง สากิเราะะ แยนา. (2550).**การวิจัยภาพสะท้อนเหตุการณ์ อุดมการณ์ วาทกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้.ปัตตานี :** คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ในงานศึกษา “สาร สื่อ สันติสุข : โครงการวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสันติสุขของชาติ” ของ อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และคณะ (2550) ซึ่งเป็นการศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์หลัก 5 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์พื้นที่และวาระการสื่อสารในบริบทสังคมชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลข่าวสารกับการรับรู้และผลกระทบของการนำเสนอข่าวสถานการณ์ความไม่สงบ 3) เพื่อศึกษารูปแบบสื่อชุมชนและสื่อมวลชนในฐานะที่เป็นสื่อเพื่อสันติภาพ 4) เพื่อประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นช่องทางการสื่อสารที่ส่งเสริมสังคมสันติสุข และ 5) เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการกระบวนการสื่อสารเพื่อสร้างสังคมสันติสุข โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ คือ 1) บทบาทของสื่อมวลชน สื่อชุมชนและสื่อใหม่ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) แบบแผนการสื่อสารและความต้องการข่าวสารของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การรับรู้ข่าวสารและทัศนคติของผู้รับสาร

เกี่ยวกับประเด็นสถานการณ์ความไม่สงบ ผลกระทบของสื่อต่อผู้รับสารในระดับปัจเจกบุคคลและสังคม และ

3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ และศักยภาพของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ผลจากการศึกษาในประเด็นพื้นที่และวาระการสื่อสารในบริบทสังคมชายแดนภาคใต้ พบว่าสื่อที่ประชาชนเปิดรับมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ การสื่อสารระหว่างบุคคล และสื่อวิทยุ ทั้งนี้ในส่วนของรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบพบว่าประชาชนรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ เช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้วยังมีช่องทางอื่นๆ ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารจากผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และร้านน้ำชา ซึ่งเมื่อมองในด้านแบบแผนการสื่อสารและเครือข่ายการสื่อสารเห็นได้ชัดว่า กลุ่มผู้นำศาสนามีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ส่งสารมากที่สุด เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ได้รับความเชื่อถือสูงในสังคมและต้องสัมพันธ์กับกลุ่มอื่นๆ เหตุดังกล่าวผู้นำศาสนาจึงเป็นเสมือนจุดไหลเวียนของข้อมูลข่าวสารทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ อีกทั้งยังเป็นแหล่งตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารต่างๆ ส่วนกลุ่มที่มีบทบาทรองลงมาคือกลุ่มผู้นำชุมชน ซึ่งมีบทบาทในการส่งผ่านข้อมูลข่าวสารที่มีลักษณะเป็นทางการเป็นหลัก ทว่ากลุ่มเยาวชนและกลุ่มสตรีมีบทบาทเป็นเพียงผู้รับสารเท่านั้น ทั้งนี้ยังพบว่า ชุมทาง(hub)สำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในสามจังหวัดชายแดนใต้ คือ ร้านน้ำชา มัสยิด และหอกระจายข่าว

กรณีนั้นในส่วนของข้อมูลข่าวสารกับการรับรู้ และผลกระทบของการนำเสนอข่าวสถานการณ์ความไม่สงบนั้น พบว่าสื่อหนังสือพิมพ์ระดับชาติมีนำเสนอเหตุการณ์ในเชิงลบ กล่าวคือเน้นความรุนแรงเป็นกรอบคิดสำคัญในการนำเสนอข่าว ซึ่งปรากฏชัดในลักษณะของการใช้ภาษาที่แสดงอารมณ์ความรู้สึกเกินจริง การใช้ภาษาที่แสดงถึงความเป็นผู้ร้าย และการใช้ภาษาที่แสดงถึงการตกเป็นเหยื่อทำให้รู้สึกน่าเวทนา บิดเบือนความจริง เนื่องจากจากสื่อมวลชนให้ความสำคัญกับแหล่งข่าวที่เป็นผู้นำ ผู้มีอำนาจ และผู้มีชื่อเสียง ในการอ้างอิง

ส่วนประเด็นสื่อชุมชนและสื่อมวลชนกับความเป็น “สื่อเพื่อสันติภาพ” พบว่าการรายงานข่าวที่ให้ความสำคัญกับความหลากหลายของผู้ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์เป็นการให้สิทธิในการนำเสนอแก่ทุกฝ่าย รวมทั้งมีการรายงานผลกระทบอย่างรอบด้านทั้งผลกระทบในทางกายภาพที่เห็นได้ชัดเจน และผลกระทบซ่อนเร้นที่อยู่เบื้องหลังความรุนแรง ทั้งนี้ในส่วนของบทบาทองค์กรสื่อสารในพื้นที่นั้นพบว่า ศูนย์ข่าวอิศรา โดยสมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ถือเป็นองค์กรที่อาจใช้เป็นแม่แบบในการพัฒนาสื่อเพื่อสันติภาพได้ เนื่องจากมีนโยบายการดำเนินงานและการเสนอข่าวที่มุ่งเน้นสร้างสันติสุขอย่างชัดเจน ส่วนวิทยุชุมชนในพื้นที่นั้นยังไม่สามารถแสดงบทบาทในการมีส่วนร่วมคลี่คลายความขัดแย้งในสถานการณ์ได้เท่าที่ควร เนื่องจากขาดปัจจัยเกื้อหนุนหลายประการทั้งความพร้อมของสื่อและทรัพยากร ทุน บุคลากร นอกจากนี้ยังประสบปัญหาการแทรกแซงจากองค์กรภาครัฐและกลุ่มการเมืองในพื้นที่ที่ต้องการใช้วิทยุชุมชนเพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ ส่วนหน่วยงานด้านการสื่อสารของรัฐในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้แก่ กองอำนวยการเสริมสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ (กอ.สสส.จชต.) และสำนักงานประชาสัมพันธ์ทั้งสามจังหวัดนั้นยังไม่สามารถมีบทบาทในการมีส่วนร่วมคลี่คลายปัญหาสถานการณ์ เนื่องจากขาดความไว้วางใจจากภาคประชาชน รวมทั้งการมีรูปแบบการสื่อสารในแนวตั้งและมีโครงสร้างแบบระบบราชการ ซึ่งไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนและองค์กรอิสระอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการสื่อสาร

และประเด็นเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อใหม่กับบทบาทเพื่อสันติภาพนั้น จากการศึกษาการให้บริการอินเทอร์เน็ตตำบลในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ พบว่า องค์การบริหารตำบลส่วนใหญ่ยังขาดความพร้อม เนื่องจากขาดแคลนบุคลากร คุณภาพระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอ และยังพบว่าเว็บไซต์ของตำบลมีเฉพาะข้อมูลพื้นฐานของตำบลและไม่มีการปรับปรุงให้ทันสมัย ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ และประสบการณ์ในการใช้อินเทอร์เน็ต

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น แสดงชัดถึงการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนกระแสหลักที่ให้ภาพเชิงลบผ่านการใช้ภาษาและคำที่รุนแรง เกินจริงบิด เบือนความจริง ขาดความสมดุลและเที่ยงธรรม เนื่องจากขาดความรู้ และความเข้าใจ อีกทั้งยังถูกครอบงำทางการเมือง ด้วยการนำเสนอผ่านมุมมองของฝ่ายรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการนิยามความหมายหรือสาเหตุของปัญหา รวมไปถึงสถานการณ์โดยทั่วไปของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้โอกาสและความเป็นไปได้ในการพัฒนาสื่อเพื่อสันติภาพในบริบทของสังคมไทยนั้น จะต้องเริ่มจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการทบทวน และรื้อสร้างใหม่ โดยองค์กรสื่อต้องตระหนักถึงเป้าหมายและเจตจำนงที่มุ่งมั่นเป็นสื่อเพื่อสันติภาพ ซึ่งจำเป็นต้องเปลี่ยนกรอบแนวคิด ตลอดจนแนวทางการนำเสนอ เน้นการทำงานร่วมกันแบบเครือข่าย ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนผู้รับสารเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสื่อสาร เพื่อนำไปสู่การเป็นสื่อเพื่อสันติภาพอย่างแท้จริงและยั่งยืน

อ้างอิง อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และคณะ. (2550). **สาร สื่อ สันติสุข.โครงการวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสันติสุขของชาติ.** ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำนักวิจัยแห่งชาติ)

ในงานศึกษาเรื่อง “*หลักคุณค่าข่าวในสภาวะวิกฤตทางสังคม กรณีศึกษาวิกฤตการณ์จังหวัดชายแดนใต้*”ของเสริมศิริ นิลดำ (2551) ซึ่งเป็นการศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบของหลักคุณค่าข่าวในภาวะวิกฤตทางสังคมและอันดับความสมควรเป็นข่าวขององค์ประกอบดังกล่าว โดยศึกษาในวิกฤตการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลการศึกษาสามารถจำแนกองค์ประกอบของหลักคุณค่าข่าวในภาวะวิกฤตการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ออกเป็นเป็น 2 ประเภท โดยประเภทแรกคือ “องค์ประกอบด้านเนื้อหา” ซึ่งเป็นคุณลักษณะในองค์ประกอบของข่าวที่ควรเสนอในวิกฤตการณ์สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีองค์ประกอบดังนี้คือโดยองค์ประกอบแรก “การแก้ไขปัญหาของภาครัฐ” โดยผลจากการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า ในภาวะดังกล่าวสังคมมีความคาดหวังกับการเสนอข่าวสารที่เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการใช้อำนาจของภาครัฐทางกฎหมายในการควบคุมจัดการปัญหาด้านต่างๆ ซึ่งลักษณะที่กล่าวมาจะเป็นการคาดหวังว่ารัฐจะทำหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของประชาชนโดยมุ่งปรารถนาให้สังคมที่มีความแตกต่างกันทั้งทางลักษณะประชากรและวิถีทาง

วัฒนธรรมไม่ได้รับความเสมอภาคกันจากการแก้ปัญหาของภาครัฐ องค์ประกอบที่สอง “ความสันติสุข” โดยผลการศึกษาจึงสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ไม่ใช้ความรุนแรง และต้องการให้เกิดผลอย่างยั่งยืน ซึ่งประชาชนคาดหวังว่า ชาวจะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่เป็นการเสนอแนวทางและตัวอย่างของสันติวิธีในการแก้ไขปัญหาความรุนแรง องค์ประกอบที่สาม “การตรวจสอบ” ความต้องการให้มีการตรวจสอบหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชน และภาคประชาชนที่ปฏิบัติการในพื้นที่ ซึ่งประเด็นที่ต้องการให้ตรวจสอบมีหลายด้าน อาทิ ด้านมนุษยธรรมและสิทธิมนุษยชน ด้านความชอบธรรมในการบริหารจัดการปัญหา ตลอดจนการปฏิบัติการของเจ้าหน้าที่รัฐ สะท้อนให้เห็นว่า สังคมมีความคาดหวังกับบันชี่อมวลชนในการทำหน้าที่ตรวจสอบและเสนอข่าว องค์ประกอบที่สี่ “ผลกระทบ” สะท้อนให้เห็นว่าชาวสามารถช่วยประสานความรู้ความเข้าใจและความรู้สึกระหว่างคนในสังคม ทำหน้าที่ถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกและสภาพชีวิตของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐที่อยู่ในสถานการณ์ เพื่อช่วยสร้างความเห็นใจ ลดความหวาดระแวง องค์ประกอบที่ห้า “ความรู้สึก” ซึ่งมีนัยว่าชาวควรต้องให้ความสำคัญกับเรื่องของความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของคนกลุ่มต่างๆ ที่มีต่อสถานการณ์ความไม่สงบ เพื่อความเข้าใจในความคิดความรู้สึกของผู้ได้รับผลกระทบทางลบโดยตรง องค์ประกอบที่หก “ปรากฏการณ์รายวัน” ซึ่งในส่วนนี้ประชาชนมองว่าควรเสนอเป็นข่าวในระดับปานกลาง ด้วยเหตุผลด้านคุณลักษณะของข้อมูลเหตุการณ์รายวันที่มักเน้นเพียงแค่ความรวดเร็วในการนำเสนอ แต่ไม่ได้มีความพยายามที่จะอธิบายรากฐานของความขัดแย้งรุนแรง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ไม่เพียงพอที่จะทำให้สังคมเข้าใจในวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง องค์ประกอบที่เจ็ด “ภูมิหลังของวิกฤตการณ์” ซึ่งสื่อควรหลีกเลี่ยงที่จะเสนอข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องและกระทบกับประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ ความคิด ความเชื่อ อัตลักษณ์ของกลุ่มต่างๆ องค์ประกอบที่แปด “ความขัดแย้ง” ซึ่งควรใช้กรอบในการอธิบายข่าวในประเด็นที่รอบด้านมากขึ้นอีกทั้งแสวงหาข่าวสารอื่นๆ เพิ่มเติมเพื่อหาคำอธิบายต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ดังนั้น องค์ประกอบนี้จึงมีแนวโน้มว่าจะจะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้สังคมชวนหาข้อมูลอื่นๆ เพื่อนำมาคิดวิเคราะห์และเพิ่มพูนความเข้าใจที่ถูกต้องต่อวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้น และประเภทที่สองคือ “องค์ประกอบด้านลักษณะการนำเสนอ” ซึ่งมีองค์ประกอบคือ องค์ประกอบแรกความรวดเร็วในการนำเสนอ เหตุการณ์ที่สมควรเสนอข่าวด้วยความรวดเร็วในวิกฤตการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ การนำเสนอข่าวภายใต้ความไม่สงบที่เกิดขึ้น การนำเสนอข่าวควรมีความใกล้เคียงกันทั้งในเนื้อหาทางบวกและทางลบ องค์ประกอบที่สองระดับการให้รายละเอียดของข้อมูล การนำเสนอโดยให้รายละเอียดมากน้อยต่างกัน เนื่องจากรายละเอียดบางอย่างมีส่งผลต่อความรู้ความเข้าใจและทัศนคติของกลุ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนส่งผลต่อการให้ความร่วมมือในการจัดการปัญหา องค์ประกอบที่สามระดับหลักฐานอ้างอิง ซึ่งการเสนอข่าววิกฤตการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่เป็นต้องนำเสนอพร้อมการมีหลักฐานอ้างอิง

เนื่องจากหลักฐานเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนด้านความชอบธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ ขณะเดียวกันหลักฐานที่ชัดเจนและรัดกุมก็จะสามารถลดความเคลงใจของประชาชนทั่วไปได้ และสุดท้าย องค์ประกอบด้านความเหมาะสมในการเป็นแหล่งข้อมูล ซึ่งได้แก่ นักวิชาการที่มีความรู้และมีประสบการณ์ในพื้นที่ ภาครัฐ/เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้รับผิดชอบต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ประชาชนในพื้นที่ ผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ ผู้ก่อการและแนวร่วม ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเผยแพร่ความไม่ชอบธรรมและความยุติธรรมจากรัฐใน แก้ไขปัญหา

จากการศึกษาเรื่องหลักคุณค่าข่าวในสภาวะวิกฤตทางสังคม กรณีศึกษาวิกฤตการณ์จังหวัดชายแดนใต้ ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงบริบทการนำเสนอข่าวของสื่อต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นภายใต้ความระมัดระวังในการนำเสนอ ทั้งนี้การนำเสนอข่าวดังกล่าวยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบของเนื้อหา ที่จะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายไม่ว่าในส่วนของเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ได้รับผลกระทบ และผู้ถูกกล่าวหา เนื่องด้วยความละเอียดอ่อนในเชิงพื้นที่ ผลกระทบที่อาจตามมาหลังมีการนำเสนอข่าวทั้งทางบวกและทางลบต่อประชาชนในพื้นที่ ทั้งนี้การนำเสนอข่าวจำเป็นต้องคำนึงอย่างมาก ดังนั้นการเสนอข่าวในภายใต้สภาวะการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น สื่อจะต้องมีการจำเป็นต้องมีการนำเสนอในประเด็นรอบด้าน รวดเร็ว และเหมาะสม

อ้างอิง เสริมศิริ นิลดำ. (2551). **หลักคุณค่าข่าวในสภาวะวิกฤตทางสังคม กรณีศึกษาวิกฤตการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้** ดุษฎีนิพนธ์ นิเทศศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ในงานศึกษาเรื่อง “*ข่าวที่ไม่เป็นข่าว : ศึกษาประเด็นข่าวสารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553*” ของ ดุษฎี เพ็ชรมงคล (2555) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เรื่องราว เหตุการณ์ และข่าวในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่วันที่ 4 มกราคม 2547 – 2553 ที่ไม่ได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชนกระแสหลัก หรือได้รับการนำเสนออย่างไม่เพียงพอ ถูกกลบเกลื่อนและคลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง และเพื่อศึกษาคุณค่าข่าวของประเด็นข่าวในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการนำเสนอ โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้านและกำนัน สื่อมวลชนท้องถิ่น นักธุรกิจ นักวิชาการในมหาวิทยาลัย นักพัฒนาเอกชน นักการเมืองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ข้าราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลจากการวิจัยพบว่าประเด็นข่าวที่ประชาชนให้ความสนใจแต่อยู่ในสถานะที่เรียกว่า “ข่าวไม่เป็นข่าว” มีจำนวน 16 ประเด็นด้วยกัน อันประกอบไปด้วย ประเด็นแรก การพิจารณาคดีอาญาทั่วไปเป็นคดีความมั่นคง และการพิจารณาคดีความมั่นคงเป็นคดีส่วนตัว ซึ่งการพิจารณาคดีดังกล่าวเป็นไปแบบเหมารวม ให้คดีที่เกิดขึ้นในพื้นที่เป็นคดีความมั่นคงทั้งหมด ซึ่งมีผลต่อรูปคดีและทิศทางการสืบสวนสอบสวน จับกุม ประเด็นที่สอง การซ้อมทรมานผู้ต้องหาคดีความมั่นคง ซึ่งคดีเหล่านี้เป็นประเด็นที่ชาวบ้านในพื้นที่ให้ความสนใจ

เนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงต่อชาวบ้านจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐ แต่กลับไม่ได้รับการนำเสนอในพื้นที่ของสื่อมวลชนกระแสหลัก ประเด็นที่สาม การเสียชีวิตของนายสุไลมาน แนซา ผู้ต้องหาตามพระราชกำหนดบริหารแผ่นดินในสถานการณ์ฉุกเฉิน ภายใต้ศูนย์เสริมสร้างความสมานฉันท์ ค่ายอิงคยุทธบริหาร เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2553 ซึ่งกรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่ถูกตั้งข้อสังเกตว่าผู้ตายถูกซ้อมทรมาน หรือฆ่าตัวตายเอง ทั้งนี้กระบวนการคลายข้อสงสัยดังกล่าว ยังขาดกระบวนการตรวจที่ขาดความน่าเชื่อถือ ประเด็นที่สี่ การบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับการปิดและเปิดโรงเรียนอิสลามบูรพา จังหวัดนราธิวาส มีถูกอ้างว่าเป็นแหล่งซ่อนผู้ก่อความไม่สงบ ประเด็นที่ห้า การใช้เครื่องตรวจระเบิดจีที 200 ซึ่งมีความผิดพลาดในการตรวจค้น จนนำมาซึ่งความสูญเสีย ประเด็นที่หก ทัศนคติของสื่อมวลชนกระแสหลักในประเทศไทย ต่อการนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมักมีอคติในการเลือกข่าวนำเสนอ โดยสื่อมวลชนมักนำเสนอเรื่องราวของ ทหาร ตำรวจ ข้าราชการ ในลักษณะวีรบุรุษ แต่ข่าวที่ชาวมุสลิมที่ถูกเจ้าหน้าที่กระทำกลับไม่ได้รับการนำเสนอ ประเด็นที่เจ็ด ราษฎรหายในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งหลายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นยังคงปริศนา ทั้งการหายตัวไประหว่างการสอบปากคำในคดีความมั่นคง และการหายไปในกรณีต่างๆ ประเด็นที่แปด การยกฟ้องของศาลในคดีความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อีกทั้งการให้อำนาจเจ้ากรมเกินไปในคดีความมั่นคงในเรื่องของการจับกุมตัวประชาชนไปดำเนินคดี ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน ประเด็นที่เก้าการแพร่ระบาดของยาเสพติดที่ลงลึกถึงระดับชุมชน และเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ ประเด็นที่สิบ ข้อกังวนใจต่อวิธีการชันสูตรศพ การผ่าศพ และการแยกธาตุต่างๆของชาวมุสลิมที่มีกรณีที่มีการเสียชีวิตแบบไม่ปกติ ซึ่งหลายกรณีที่มีการตายแบบไม่ปกติจำเป็นต้องมีการชันสูตรศพผู้ตายให้กระจ่าง แต่กระนั้นกลับมีอุปสรรคด้วยเหตุที่ญาติผู้ตายมักรีบฝังจึงทำให้การตายดังกล่าวยังคงเป็นปริศนา ประเด็นที่สิบเอ็ด การด้อยผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นที่สิบสอง การว่างงานและการทะลักเข้ามาในพื้นที่ของแรงงานต่างด้าว ประเด็นที่สิบสามการขับเคลื่อนเพื่อตั้งเขตปกครองพิเศษที่ยังกระจุกอยู่ในกลุ่มชนชั้นกลาง กลุ่มผู้นำ และศักดินาเดิม แต่ยังไม่ถึงประชาชนรากหญ้า ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นประเด็นที่ชาวบ้านในพื้นที่ให้ความสนใจ แต่กระนั้นองค์ความรู้ในประเด็นดังกล่าวกลับกระจุกตัวอยู่ในระดับกลุ่มผู้นำ กลุ่มศักดินา และกลุ่มการเมือง แต่ยังไม่ไปถึงระดับชาวบ้านอย่างแท้จริง ประเด็นที่สิบสี่การละเมิดสิทธิเด็กที่เกี่ยวข้องกับคดีความมั่นคงในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นที่สิบห้า ปัญหาการกีดเซาะชายฝั่งที่อยู่ในระดับรุนแรงตั้งแต่ อ.ตากใบ จ.นราธิวาสจนถึงจังหวัดสงขลา และสุดท้ายประเด็นที่สิบหก ความคุ้มค่า ความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชาชนในพื้นที่ที่มีความสนใจในการใช้งบประมาณในการพัฒนา ความโปร่งใสในการงบประมาณ แต่ประเด็นดังกล่าวกลับมีการนำเสนอที่น้อยที่สุดในพื้นที่ข่าว ทั้งนี้ในการศึกษาคั้งนี้ยังพบว่าประเด็นข่าวทั้ง 16 ประเด็นได้รับการนำเสนอผ่านสื่อมวลชน

ระดับชาติน้อยมาก แต่ทว่าทั้ง 16 ประเด็นดังกล่าวกลับเป็นประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสนใจมากที่สุด โดยเฉพาะประเด็นความคุ้มค่า ความโปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดินเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งชาวบ้านมีความคาดหวังต่อการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเป็นอย่างมากเนื่องจากสื่อมวลชนเป็นกลไกที่ดีที่สุดในการทำหน้าที่ตรวจสอบความไม่ชอบมาพากลต่างๆในการใช้งบประมาณของภาครัฐ แต่กระนั้นประเด็นดังกล่าวกลับได้รับการนำเสนอจากสื่อมวลชนน้อยที่สุด

จากงานศึกษาเรื่องข่าวที่ไม่เป็นข่าว ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงบทบาทการทำหน้าที่การเสนอข่าวของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวประเด็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ อีกทั้งยังไม่สามารถทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของประชาชนในพื้นที่ได้เช่นกัน ทั้งนี้เป็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นข่าวจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการเสนอผ่านสื่อมวลชนเป็นเพียงข่าวประเด็นทั่วไป ไม่ได้เจาะลึก อีกทั้งการนำเสนอข่าวดังกล่าวยังเป็นการนำเสนอข่าวเพื่อตอบสนองความต้องการของคนผู้เสพข่าวทั่วไปเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้ประเด็นข่าวภาคใต้มีพื้นที่ในการนำเสนอที่จำกัดมาก โดยเฉพาะประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่ต้องการให้นำเสนอ

อ้างอิง ดุษฎี เพ็ชรมงคล.(2555).**ข่าวที่ไม่เป็นข่าว : ศึกษาประเด็นข่าวสารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553**. ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (สถานวิจัยความขัดแย้งและหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้

ในงานศึกษาเรื่อง *วรสถาการณ์ในพัฒนาการข่าวล 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้* ของ จาริยา อรรถอนุชิต (2550) ซึ่งศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นหาคำตอบเกี่ยวกับคุณลักษณะของข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน ประเด็นที่สื่อ นำ เสนอการให้ความสำคัญกับพื้นที่การนำเสนอข่าว สถานการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านหนังสือพิมพ์ระดับชาติ ได้แก่ ไทยรัฐ มติชนและกรุงเทพธุรกิจ ในประเด็นการนำเสนอข่าว สถานการณ์ภาคใต้ในรอบ 12 ปี ตั้งแต่ 2536 - 2546

ผลจากการวิจัย พบว่าหนังสือพิมพ์ระดับชาติทั้งสามฉบับ เน้นการนำเสนอข่าวความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เกิดขึ้นรายวัน มากกว่าที่จะนำเสนอข่าวสถานการณ์ทั่วไปที่เคยนำเสนอในประเด็นข่าวด้านการพัฒนาพื้นที่ วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี โดยประเด็นที่ถูกหยิบยกมานำเสนอหลังจากเกิดสถานการณ์ความไม่สงบ ได้แก่ ข่าวการจับกุมผู้กระทำผิด/ ผู้ต้องสงสัย รองลงมาคือข่าวการวางระเบิดตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งพบว่าในปี 2547 ถึง 2548 มีจำนวนข่าวสถานการณ์ความไม่สงบรายวัน ได้คัดเลือกให้เสนอหน้าหนึ่ง และมีสัดส่วนพื้นที่ข่าวมากกว่าในปี 2536 ถึง 2546 ทั้งนี้เนื่องจากข่าวดังกล่าวกำลังได้รับความสนใจและฝักใฝ่ใจผู้คนทั่วไปมากกว่า เนื่องจากคนพวกนี้ต้องการติดตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่เป็นที่มาของปัญหา กระนั้นในการเสนอข่าวสื่อมวลชนถือว่าเป็นผู้ควบคุมประเด็นการนำเสนอ โดยการนำเอาปัจจัยข่าว ด้านความรวดเร็วทันสถานการณ์และปัจจัยด้านความขัดแย้ง การสูญเสีย มาเป็นปัจจัยกำหนด

กรอบวิธีการเสนอข่าว โดยเนื้อหาข่าวจะกล่าวถึงบุคคลเหล่านี้ในลักษณะการอธิบายเหตุการณ์ว่าเกิดอะไรขึ้น ภายใต้ความเชื่อว่าการนำเสนอข่าวดังกล่าวจะได้รับความสนใจจากคนทั่วไป หรือเรียกว่า รูป "ชายข่าว" แบบ การนำเสนอดังกล่าวจึงเป็นการตอกย้ำการรับรู้ของผู้รับข่าวได้เป็นอย่างดี ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญในการ กำหนดการรับรู้ถึงสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ นำไปสู่การเกิดทัศนคติทั้งเชิงบวกและเชิงลบต่อ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ทว่าจากงานศึกษาดังกล่าวปรากฏชัดว่าเนื้อหาของข่าวส่วนใหญ่ เป็นการ เสนอมีผลทางลบ เช่นการนำเสนอสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในรูปแบบของความขัดแย้งและความ รุนแรง ในทางกลับกันเมื่อมีการนำเสนอข่าวเชิงบวกเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐในเรื่องการแก้ปัญหา ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งข่าวที่ใช้อ้างอิงในการนำเสนอ นั้น มักอ้างมาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจและทหารที่รับผิดชอบ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น รวมไปถึงผู้ที่อยู่ในระดับบริหารประเทศ ซึ่งการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์จะเน้นข่าว จากผู้รับผิดชอบคดี มากกว่าแหล่งข่าวที่เป็นประชาชน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากข้อจำกัดด้านความไม่ไว้วางใจจาก ประชาชนในการให้ข้อมูล และการไม่เข้าใจภาษาในการสื่อสาร

จากงานศึกษาเรื่องพัฒนาการข่าวสารสถานการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชน ยังคงยึดติดการนำเสนอข่าวที่ยึดเอาความคิดเห็นหรือวิธีแก้ปัญหาภาคใต้ในระดับนโยบายที่มีแหล่งข่าวที่เป็น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลสำคัญของประเทศ มากกว่าที่จะยกคำพูดหรือความคิดเห็นของประชาชนทั่วไป ทั้งๆที่ในบางสถานการณ์ประชาชนในพื้นที่อาจอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้ดีกว่าเจ้าหน้าที่รัฐก็เป็นได้

จารียา อรรถอนุชิต. (2550). พัฒนาการข่าวสารสถานการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้. ปัตตานี : คณะ วิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ในงานศึกษา "การสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นภายใต้บริบทความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส)" ธีรกาญจน์ ไคนุ่นนา (2552) ซึ่งเป็นการศึกษาภายใต้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การเปลี่ยนแปลงปฏิบัติงานการสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นโดยเปรียบเทียบในช่วงก่อนและหลังเหตุการณ์ปล้น ปืนที่กองพันพัฒนาที่ 4 ค่ายกรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 เพื่อศึกษาแนวปฏิบัติการสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นภายใต้บริบท ความไม่สงบในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี ยะลา นราธิวาส) เพื่อศึกษาอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการสื่อข่าว และ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาวิชาชีพผู้สื่อข่าวท้องถิ่น เพื่อศึกษาความคิดเห็นผู้สื่อข่าวท้องถิ่นต่อแนวคิดสื่อเพื่อ สันติภาพ โดยมีผู้สื่อข่าวท้องถิ่น ในจังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นตัวอย่างในการศึกษา

ผลจากการวิจัยพบว่าผู้สื่อข่าวท้องถิ่นมีการพัฒนาตนเองในการสื่อข่าวมากขึ้น มีการทำงานเป็นทีม เนื่องด้วยภายใต้สถานการณ์ที่มีความกดดันในหลายปัจจัย จึงจำเป็นต้องมีการพึ่งพาซึ่งกันและกันด้วยวิธีการ แบ่งงานกันทำแบบไม่เป็นทางการ อีกทั้งแนวโน้มประเด็นในการนำเสนอข่าวเป็นเหตุการณ์ความไม่สงบมาก ขึ้น ทั้งที่ก่อนเกิดเหตุการณ์ การนำเสนอข่าวมักเสนอในประเด็นที่เกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐและการร้องทุกข์ ของชาวบ้าน แต่กระนั้นภายหลังที่มีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นผู้สื่อข่าวท้องถิ่นเหล่านี้ก็มีความเสี่ยงในการ ปฏิบัติงานสูงขึ้นตามมาเช่นกัน ทั้งนี้การสื่อข่าวภายใต้บริบทความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กลายเป็นตัวผลักดันสำคัญที่ทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีความแตกต่างจากแนวคิดการสื่อข่าวทั่วไป โดยมี

กระบวนการเพิ่มเติมแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย การเตรียมความพร้อมทั้งร่างกาย และ ทรัพยากรที่พร้อมสำหรับการทำข่าวในสถานการณ์เร่งด่วน การค้นพบเพื่อสร้างสรรค์ประเด็นข่าวซึ่งผู้สื่อข่าว จำเป็นต้องสร้างสัมพันธ์กับแหล่งข้อมูลในพื้นที่ต่างๆ การประเมินสถานการณ์ โดยการประเมินด้วยตนเอง และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งปัจจัยหลักที่ใช้ตัดสินใจคือ ความรุนแรงและความอันตรายของเหตุการณ์การวางแผนใน การสื่อข่าว และการเดินทางไปยังสถานที่เกิดเหตุ ซึ่งผู้สื่อข่าวท้องถิ่นมักติดไปกับขบวนรถของเจ้าหน้าที่ หรือมี เช่นนั้นก็ไปกับกลุ่มผู้สื่อข่าวด้วยกันเอง การแสวงหาข้อมูลข่าวและการประเมินคุณค่าข่าว ซึ่งผู้สื่อข่าว จำเป็นต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนทั่วไปเพื่อทำข่าวอย่างทันที่ แต่กระนั้นจากการศึกษาก็พบว่าแหล่งข่าวส่วนใหญ่ของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นเหล่านี้มักจะเป็น ทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ การตรวจสอบความถูกต้อง การเขียนและรายงานข่าว โดยผู้สื่อข่าวท้องถิ่นจะพิจารณาจากแหล่งความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูลที่ เน้นไปยังเจ้าหน้าที่ระดับสูงมากที่สุด รวมถึงการตรวจสอบข้อมูลกับเพื่อนผู้สื่อข่าวด้วยกันเอง และสุดท้ายคือ การประเมินผลข่าวซึ่งแหล่งข่าวอาจมีความไม่พอใจในการนำเสนอข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่น โดยเฉพาะ เจ้าหน้าที่รัฐที่มีการขมขู่ ซึ่งเป็นผลให้มีการปรับเนื้อหาในการนำเสนอข่าวบางส่วน ทั้งนี้อุปสรรคของผู้สื่อข่าว ท้องถิ่นประกอบไปด้วย กฎหมายที่บังคับใช้ในพื้นที่ มีความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐกับผู้สื่อข่าว ซึ่งใน บางครั้งภายใต้กฎหมายความมั่นคงดังกล่าวทำให้แนวทางการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นต้องรายงานข่าว ขัดต่อความรู้สึก ส่งผลให้ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือกับผู้สื่อข่าว เนื่องจากชาวบ้านไม่มีความเชื่อถือ ในส่วน ของความคิดเห็นของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นต่อแนวคิดสื่อเพื่อสันติภาพ พบว่าเกือบทั้งหมดไม่เชื่อว่าแนวคิดสื่อเพื่อ สันติภาพจะนำมาประยุกต์ใช้ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้จริง เนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบเป็นตัว กำหนดให้ผู้สื่อข่าวท้องถิ่นต้องรายงานสถานการณ์เฉพาะหน้าก่อน ทำให้ละเลยส่วนอื่นไป อีกทั้งผู้สื่อข่าว ท้องถิ่นเหล่านี้ก็อยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรสื่อมวลชนต้นสังกัด ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะนำแนวคิดการ รายงานข่าวเพื่อสันติภาพมาใช้ได้จริง

การศึกษา การสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นภายใต้บริบทความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวและอุปสรรคของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นทั้งนี้งาน ศึกษาดังกล่าว ก็ยังสะท้อนถึงการทำหน้าที่สื่อของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นเหล่านี้มีข้อจำกัดในการทำหน้าที่สื่อ เนื่องจากปัจจัยของแหล่งข่าวที่จำเป็นต้องอ้างอิงอาศัยแหล่งข้อมูลจากรัฐเป็นแหล่งข่าวหลักในการนำเสนอ ไม่สามารถที่จะเข้าถึงแหล่งข่าวที่เป็นชาวบ้านได้จริง เนื่องด้วยความไม่วางใจที่ต่างก็มีซึ่งกันและกัน ด้วยเหตุ ดังกล่าวจึงเห็นได้ชัดว่าการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนเหล่านี้ยังคงเป็นไปตามกรอบวิธีคิดหลักของรัฐเป็นส่วนใหญ่

อ้างอิง ภีรกาญจน์ ไคนุ่นนา.(2552).การสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นภายใต้บริบทความไม่สงบใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้(ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส). ปัตตานี: คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (กองทุนวิจัยคณะวิทยาการสื่อสาร)

สรุปและวิเคราะห์

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้บ่งชี้ให้เห็นถึงปรากฏการณ์และพัฒนาการของสื่อที่เกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้อยู่ภายใต้ช่วงเวลาของการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ การทำความเข้าใจในกระบวนการดังกล่าว ผู้ศึกษาได้อธิบายกระบวนการดังกล่าว โดยผ่านกระบวนการในสื่อกระแสหลัก สื่อทางเลือก องค์กรประกอบของเนื้อหาสื่อ ควบคู่ไปกับมิติทางด้านช่วงเวลา

กระบวนการการสื่อสารในสื่อกระแสหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย สื่อมวลชนที่ครอบครองพื้นที่ในสื่อหลัก โดยรวมไปถึงกองอำนวยการส่งเสริมสันติสุขชายแดนใต้ (กอ.สสส.จชต.) และรวมไปถึงสื่อภายใต้สังกัดและสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดปัตตานี ยะลา และ นราธิวาส ซึ่งทั้งสองกลุ่มนี้ถือว่าเป็นกลุ่มที่ครองพื้นที่ในการสื่อสารในระดับเดียวกับสื่อกระแสหลัก เมื่อพิจารณาถึงกระบวนการสื่อสารเห็นได้ชัดว่าสื่อกระแสหลักใช้วิธีการในการสื่อสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ และโทรทัศน์ ซึ่งประเด็นสำคัญในการสื่อสาร จากสื่อกระแสหลัก แสดงให้เห็นว่ามีทิศทางความเปลี่ยนแปลง ในการนำเสนอข่าวที่แตกต่างจากอดีตโดยสิ้นเชิง กล่าวคือ รูปแบบการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในห้วงระยะเวลาตั้งแต่ก่อนหน้า 2536 - 2546 ทิศทางการนำเสนอข่าวเป็นการนำเสนอข่าวในประเด็นด้านการพัฒนาพื้นที่ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณี ซึ่งเนื้อหาของข่าวไม่ได้มีความโดดเด่น เชิญชวนผู้รับสารแต่อย่างใด

กระทั่ง เมื่อเริ่มมีเหตุการณ์ความไม่สงบเกิดขึ้นช่วงต้นปี 2547 เป็นต้นมา ทิศทางการนำเสนอข่าวของสื่อกระแสหลักกลับเปลี่ยนมุมมองไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ กลายเป็นการนำเสนอข่าวความไม่สงบในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ การจับกุมผู้ต้องสงสัย/ผู้กระทำความผิด ข่าวการวางระเบิดตามสถานที่ต่างๆ ซึ่งเนื้อหาของข่าวส่วนใหญ่ เป็นการนำเสนอในทิศทางที่มีผลเชิงลบ ต่อคนในพื้นที่ สร้างความคลาดเคลื่อนและบิดเบือนความจริง ส่งผลให้เกิดการสร้างภาพคนในพื้นที่ในมุมมองเชิงลบ ทว่าในทางกลับกัน สื่อมวลชนกระแสหลักเหล่านี้ มีการนำเสนอข่าวเชิงบวกเกี่ยวกับบทบาทในเรื่องการแก้ปัญหาของภาครัฐ ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากการให้น้ำหนักแหล่งข่าวของสื่อมวลชนกระแสหลักในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ยังคงให้น้ำหนักกับแหล่งข่าวที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐเป็นหลัก อีกทั้งยังขาดการเชื่อมต่อกับภาคประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้รูปแบบการนำเสนอข่าวผ่านทางสื่อกระแสหลัก ไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ เว็บไซต์ หรือโทรทัศน์ กลับเน้นถึงความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว ทันทต่อการเกิดเหตุการณ์และสถานการณ์ มากกว่าที่จะทำข่าวเชิงลึก ทว่านั่นก็เป็นผลมาจาก การที่สื่อกระแสหลักเหล่านี้ต้องการตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร ที่กำลังสนใจประเด็นดังกล่าว อย่างทันถ่วงที เมื่อมองในภาพรวม เห็นได้ว่า สื่อกระแสหลักไม่ได้เป็นสื่อทำหน้าที่ตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ หากแต่เป็นเพียงการขายข่าวที่สนองความต้องการของผู้รับสารทั่วไปและสนองต่อแนวทาง

ความมั่นคงของภาครัฐเป็นหลัก ทั้งนี้ก็ต้องยอมรับว่าอุปสรรคสำคัญที่ทำให้สื่อกระแสหลักไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้ เนื่องจากสื่อกระแสหลักเหล่านี้ยังขาดบุคลากรและผู้ที่มีความคุ้นเคยในพื้นที่ในการทำข่าว ทำให้ไม่สามารถที่จะรับข้อมูลรอบด้านในการนำเสนอ

กระบวนการสื่อสารในสื่อทางเลือก ภายใต้บริบทสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา สื่อทางเลือกได้กลายเป็นพื้นที่ที่สามารถตอบสนองความต้องการสื่อสารของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเริ่มแผ่ขยายขึ้นอย่างมาก ในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ ท้องถิ่น วิทยูชุมชน เว็บไซต์ โดยกระบวนการเกิดขึ้นของสื่อทางเลือกเหล่านี้ เห็นได้ว่าวิทยูชุมชน เป็นพัฒนาขึ้นโดยผ่านการสื่อสารในระดับบุคคล โดยปัจจัยสำคัญในการพัฒนาดังกล่าวมีสามประการด้วยกัน ประการแรก การมีส่วนร่วมระดับกลุ่มผู้สนใจ ซึ่งเป็นการสื่อสารในแนวระนาบ ไปมาระหว่างบุคคลที่มีความสนใจในประเด็นเดียวกัน ประการที่สอง การเข้ามามีส่วนร่วมในระดับชุมชน ซึ่งภายใต้กระบวนการพัฒนานี้ ผู้นำท้องถิ่นและผู้นำศาสนา มีอิทธิพลในการชักชวนสมาชิกในชุมชนให้เข้ามาร่วมในกระบวนการสื่อสารดังกล่าว

ประการสุดท้ายคือ ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับท้องถิ่นและจังหวัด เพื่อเชื่อมโยงผู้ปกครองกับประชาชนในพื้นที่ และช่วยลดความระแวงต่อการสร้างสื่อของประชาชนในพื้นที่ ในระดับสื่อสิ่งพิมพ์ เห็นได้ว่าการเสนอข่าวที่แตกต่างไปจากสื่อกระแสหลัก ซึ่งเป็นผลมาจากสื่อท้องถิ่นเหล่านี้ต้องการที่จะสื่อสาร โดยมีกลุ่มเป้าหมายหลัก เน้นไปที่ประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหลัก

ดังนั้นสื่อท้องถิ่นจึงเลือกที่จะใช้วิธีการปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายเพื่อรับฟังความคิดเห็นของคนในพื้นที่ประกอบการนำเสนอข่าว ซึ่งการนำเสนอข่าวดังกล่าวเป็นการเน้นรายละเอียดที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสำคัญ แต่กระนั้นอุปสรรคใหญ่ ของสื่อสิ่งพิมพ์ในพื้นที่เหล่านี้ กลับอยู่ที่การตอบสนองของผู้บริโภคที่ยังไม่มากเท่าที่ควร ด้วยเหตุที่ว่าปัจจัยในช่วงหลังหันมาใช้พื้นที่เว็บไซต์ในการนำเสนอข่าว ซึ่งผู้บริโภคหลักในท้องถิ่นไม่รู้จักรับเว็บไซต์ของสื่อ ประกอบกับผู้บริโภทยังขาดทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ต แต่กระนั้น สื่อทางเลือกกลุ่มนี้ก็กลับมีจุดแข็งอยู่ตรงบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในพื้นที่ ทั้งนี้ในส่วนของการสื่อสารในรูปแบบของเว็บไซต์ ภายใต้สถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเปรียบเสมือนปุ๋ยชั้นดีที่เร่งให้มีการเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ที่เน้นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ทางเลือกหนึ่งในกระบวนการดังกล่าว คือการพัฒนาแบบการสื่อสารผ่านการเป็นผู้เล่นในพื้นที่สื่อประชาสังคม การพัฒนาและเติบโตของเว็บไซต์ในลักษณะพื้นที่การแลกเปลี่ยนดังกล่าว ได้กลายเป็นชุมชนเสมือนจริงที่เชื่อมโยงกลุ่มผู้คนต่างๆ ทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นัยหนึ่ง การเติบโตขึ้นของเว็บไซต์

ประชาสังคมกลายเป็นทางเลือกที่ขยายโอกาสให้คนตัวเล็กตัวน้อย ที่ไม่เคยมีพื้นที่ในสื่อกระแสหลัก ได้มีพื้นที่ในการหยิบประเด็นเรื่องราว สื่อผ่านพื้นที่สาธารณะ ซึ่งในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา เว็บไซต์ประชาสังคมกลับได้รับความนิยมมากขึ้นจากคนในพื้นที่ เมื่อมองในภาพรวมเห็นได้ว่าสื่อทางเลือก กลายเป็นสื่อที่สามารถตอบสนองคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้มากกว่าสื่อกระแสหลักทั้งนี้ก็เนื่องจากลักษณะวัตถุประสงค์ของสื่อดังกล่าว ต้องการที่จะสื่อสารกับคนในพื้นที่สามจังหวัดแต่ต้น ด้วยเหตุดังกล่าว สื่อทางเลือกจึงกลายเป็นพื้นที่ทางการสื่อสารของคนในพื้นที่ในตัว

ในระดับองค์ประกอบเนื้อหาทางการสื่อสารเห็นได้ชัดว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสื่อกระแสหลักและสื่อกระแสรอง มีระดับความแตกต่างในการสื่อสารในระดับหนึ่ง ทั้งนี้ก็เนื่องจากทั้งสองสื่อต่างให้ความสำคัญกับการรายงานสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่กระนั้นการนำเสนอข่าวกลับมีระดับความแตกต่างในการนำเสนอในส่วนประเด็นเนื้อหาที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ การนำเสนอเนื้อหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้พื้นที่สื่อกระแสหลัก เป็นการนำเสนอในลักษณะท่วงท่าปลูกเร้ามองจากสถานการณ์ความขัดแย้งที่เกิดจากความรุนแรง โดยผ่านมุมมองการให้น้ำหนักแหล่งข่าวจากฝ่ายความมั่นคงของภาครัฐเป็นหลัก เหตุดังกล่าวจึงส่งผลให้รูปแบบการนำเสนอ ผ่านสื่อดังกล่าวสร้างความคับข้องใจให้กับผู้รับสื่อในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยวาทกรรมดังกล่าวเป็นลักษณะปลูกเร้าสร้างความแตกแยก มองสถานการณ์ในพื้นที่ผ่านมุมมองการตีตราของสื่อ ที่ตีตราว่าผู้กระทำความผิด คือคนไม่ดี/โจรใต้

ทว่าในระดับสื่อกระแสรองการสื่อสารกลับเป็นการสื่อสารผ่านมุมมองของคนในพื้นที่ เพื่อตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่เป็นหลัก ซึ่งภายใต้สภาวะความไม่สงบที่เกิดขึ้น สื่อกระแสรองได้กลายเป็นสื่อที่ได้รับการตอบรับจากคนในพื้นที่ ทั้งนี้เนื่องจากการสื่อสารในระดับสื่อกระแสรอง เป็นการสื่อสารในแนวระนาบที่เปิดพื้นที่ให้มีการแลกเปลี่ยน กระนั้นภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น เกือบทศวรรษที่ผ่านมากระบวนการสื่อสารในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาได้มีความเปลี่ยนแปลง ในลักษณะรวมขอมทางการเมือง โดยทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อกระแสรอง ต่างมีลักษณะของการเปิดพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนแนวระนาบเพิ่มขึ้น ซึ่งนัยหนึ่งหมายถึงการเปิดพื้นที่การสื่อสารจากล่างขึ้นบน กระนั้นในระดับการรับสื่อของประชาชนในพื้นที่ พบว่าการรับสื่อเกี่ยวกับสถานการณ์ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของชาวบ้านส่วนใหญ่มาจากโทรทัศน์ วิทยุท้องถิ่น การสื่อสารของผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนาซึ่งในระดับสื่อมวลชนกระแสหลักการนำเสนอข่าวสร้างความรู้สึกย้อนแย้งต่อความต้องการรับสื่อของคนในพื้นที่ กล่าวคือ การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนกระแสหลัก ไม่ได้เป็นการสื่อสารในประเด็นที่ชาวบ้านให้ความ เช่น ประเด็นเรื่องความสงสัยในเรื่องการใช้งบประมาณเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาชายแดนใต้ ความไม่เป็นธรรมในการสอบสวนคดี ซึ่งสร้างความย้อนแย้ง

ต่อความรู้สึกของชาวบ้านในระดับหนึ่ง เห็นได้ชัดว่าการรับข่าวสารของชาวบ้านในพื้นที่ที่มากจากสื่อกระแสรอง เป็นส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่าสื่อกระแสรองสามารถตอบสนองความต้องการของคนในพื้นที่ได้ในระดับประสานงาน

3 ผลการวิจัยสุดท้าย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ในช่วงต่อไปนี้จะมีการนำเสนอเนื้อหาของการวิเคราะห์ข้อมูลจากวิทยุชุมชนในบริเวณภาคใต้ของประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็นสองส่วนด้วยกัน:

การวิจัยที่ 1 มีจุดประสงค์ในการบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ทางเนื้อหาของวิทยุชุมชนต่างๆกับสื่อวิทยุหลักของชาติ นอกเหนือจากนี้แล้วการวิจัยที่ 1 ยังได้แสดงให้เห็นว่าหัวข้อข่าวประเด็นไหนบ้างที่ได้มีองค์ประกอบของความรุนแรงมากกว่าประเด็นอื่นๆ

การวิจัยที่ 2 ได้นำเสนอการวิเคราะห์เนื้อหาแบบดั้งเดิมของรายการข่าวต่างๆที่ได้นำเสนอเรื่องราวความรุนแรง นักวิจัยท้องถิ่นได้รวบรวมข้อมูลและองค์ประกอบต่างๆที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับความรุนแรงและกลุ่มผู้มีความคิดสุดโต่งจากรายการวิทยุที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ไม่สงบในภาคใต้ของประเทศไทย ทั้งในภาษามลายูและภาษาไทย

การวิจัยที่ 1: กำหนดการรายการข่าวของวิทยุชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทย

ข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ได้รวบรวมตั้งแต่วันที่ 12/05/2557 ถึงวันที่ 01/08/2557 จากรายการวิทยุทั้งหมด 115 รายการ นักวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากสถานีวิทยุสามสถานีด้วยกัน: สถานีวิทยุมีเดียลาตัน สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (ม.อ.) และ สถานีวิทยุศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ซึ่งทั้งสามสถานีได้ถูกเลือกใช้ในการวิจัยครั้งนี้เนื่องจากเป็นสถานีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในภาคใต้ของประเทศไทย และยังมีบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกันออกไป: วิทยุศอ.บต.เป็นสื่อระดับประเทศซึ่งเน้นการนำเสนอข่าวการเมืองระดับชาติ วิทยุ ม.อ.และมีเดียลาตันเป็นสื่อระดับชุมชนที่ให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวของเหตุการณ์ในภาคใต้

นักวิจัยได้รวบรวมข้อมูลจาก ศอ.บต. 55 รายการ มีเดียลาตัน 30 รายการ และ ม.อ. 30 รายการ

สถานีวิทย์	จ ำ น ว น รายการ	เปอร์เซ็นต์
มีเดียลาตัน	30	26.1
วิทย์ม.อ.	30	26.1
วิทย์ศอ.บต.	55	57.8

รูปที่ 1: การแบ่งแยกข้อมูล

ความยาวเฉลี่ยของรายการที่ได้นำมาวิเคราะห์เท่ากับ 36 นาที (โดยมีความยาวตั้งแต่ 3 นาทีจนถึง 108 นาที) และได้รวบรวมข้อมูลตลอดทั้งวัน (จากช่วงเวลา 07.00 นาฬิกา ไปจนถึง 21.00 นาฬิกา) ข้อมูลส่วนใหญ่ที่รวบรวมมาจากสถานีวิทย์ของมีเดียลาตันและวิทย์ม.อ.นั้นจะมาจากรายการในช่วงเช้า ระหว่าง 07.00 นาฬิกา ถึง 09.00 นาฬิกา และช่วงในช่วงค่ำ ระหว่าง 18.00 นาฬิกา ถึง 21.00 นาฬิกา ข้อมูลกว่า 96.7 % ที่นำมาจากสถานีวิทย์มีเดียลาตัน และ 80% ที่นำมาจากสถานีวิทย์ม.อ.ได้รวบรวมในระยะเวลาดังกล่าว (07.00 – 09.00, 18.00 – 21.00) ข้อมูลที่ได้รวบรวมมาจากสถานีวิทย์ศอ.บต.นั้นได้แบ่งแยกตามระยะเวลาทั้งวันมากกว่า โดยมีข้อมูลถึง 62% ที่มาจากช่วงเวลาอื่นๆ เวลาในการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันนั้นได้ปรับตามความนิยมในรายการต่างๆ ซึ่งรายการที่ได้รับความนิยมมากที่สุดส่วนใหญ่นั้นจะจัดทำรายการระหว่างเวลา 07.00 – 09.00 และ 18.00 – 21.00 (รวมถึง 15 รายการจากสถานีวิทย์ของมีเดียลาตัน 25 รายการจากสถานีม.อ. และ 21 รายการจากสถานีวิทย์ศอ.บต.)

		ช่วงเวลา			รวม
		07.00- 09.00	18.00- 21.00	อื่นๆ	
ชื่อสถานี	สลัดัน จำนวน	14	15	1	30
		46.7%	50.0%	3.3%	100.0%
	ม.อ. จำนวน	0	24	6	30
		0.0%	80.0%	20.0%	100.0%
	ศอ.บต. จำนวน	11	10	34	55
		20.0%	18.2%	61.8%	100.0%
รวม	จำนวน	25	49	41	115
	%	21.7%	42.6%	35.7%	100.0%

รูปที่ 2: ตารางตัวแปลของรายการวิทยุต่อแต่ละช่วงเวลาและแต่ละสถานี

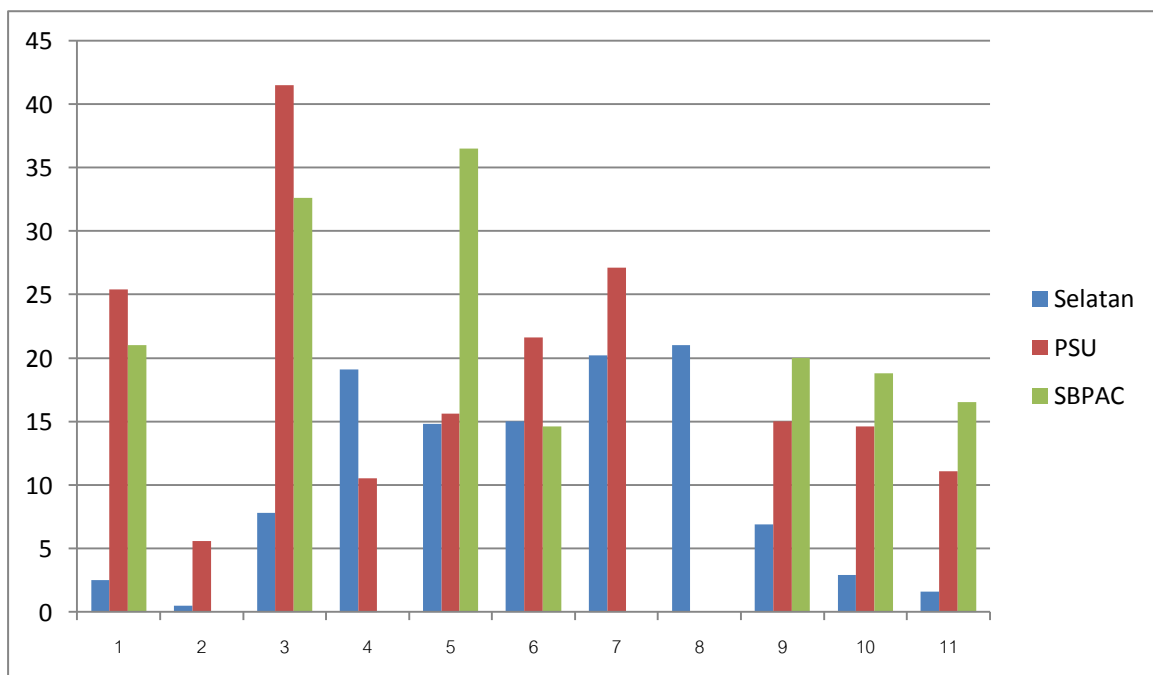
นักวิจัยนั้นได้รวบรวมข้อมูลชนิดของข่าว การให้ความสำคัญในหัวข้อของข่าวต่างๆและกำหนดการข่าว (โดยวิเคราะห์จากการเรียงลำดับการนำเสนอแต่ละหัวข้อ) ความยาวของการนำเสนอข่าว และกรณีที่มีหรือไม่มีเรื่องของความรุนแรงในหัวข้อข่าว

ชนิดของข่าวนั้นได้แบ่งออกเป็น 12 จำพวก:

๑. โครงการทางชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทยที่ไม่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ไม่สงบ: เช่น การจัดงานกาชาดไทยหรือโครงการทางการศึกษาต่างๆ
๒. โครงการทางชุมชนในภาคใต้ของประเทศไทยที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ไม่สงบ: เช่น โครงการของกลุ่มสตรีที่ต่อต้านความรุนแรง โครงการเพื่อสันติต่างๆ และ โครงการในการช่วยหาข้อยุติของความไม่สงบ
๓. การประกาศทั่วไป (เช่น ประกาศความต้องการผู้บริจาคเลือด ประกาศรับสมัครงาน และ ประกาศเปิดรับสมัครนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในชุมชน)
๔. เหตุการณ์ไม่สงบต่างๆ (เช่น การโจมตีของกลุ่มต่างๆ หรือ การปะทะกันระหว่างขบวนการแบ่งแยกดินแดนและหน่วยงานทหาร)
๕. การเมืองภายในประเทศ (เช่น ข่าวการเมืองในกรุงเทพฯ หรือ ข่าวเศรษฐกิจประเทศไทย)

๖. การเมืองภาคใต้ (เช่น ชาวที่เกี่ยวข้องกับรัฐบาลท้องถิ่น หรือ นักการเมืองของจังหวัดในภาคใต้)
๗. คำสั่งสอนทางศาสนาอิสลาม (เช่น ชาวและรายการที่พูดถึงศาสนาอิสลาม ความสำคัญของอิสลามในยุคปัจจุบัน และ คุณธรรมจริยธรรมของศาสนาอิสลาม)
๘. ชาวต่างประเทศที่มีการกล่าวถึงประเทศที่มีอิสลามเป็นศาสนาหลัก เช่น ประเทศอัฟกานิสถาน ปาเลสไตน์ ตะวันออกกลางโดยทั่วไป แอลจีเรีย ฯลฯ
๙. ชาวต่างประเทศที่มีการกล่าวถึงประเทศที่ไม่ได้มีอิสลามเป็นศาสนาหลัก (โดยส่วนใหญ่จะรวมถึง สหรัฐอเมริกา และ ประเทศในทวีปยุโรป)
๑๐. ดนตรี กีฬา และ วัฒนธรรม (เช่น กิจกรรมการกีฬา หรือ เชิงวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึงทั้งในและต่างประเทศ)
๑๑. สภาพอากาศและการจราจร
๑๒. อื่นๆ: เช่น อุบัติเหตุการจราจร อุสาหกรรมยานยนต์ หรือ อาชญากรรม¹⁸

การแบ่งจำพวกดังกล่าวได้ถูกรวบรวมและนำเสนอไว้ในรูปแบบกราฟแท่ง (รูปที่ 3) โดยสามารถที่จะสังเกตการณ์ได้ว่าแต่ละจำพวกนั้นมีมากน้อยแค่ไหนในกลุ่มตัวอย่างที่ได้นำมาวิเคราะห์ และ สถานีวิทยุแต่ละสถานีมีข่าวชนิดไหนบ้าง

¹⁸ กลุ่มที่ 12 นั้น จะไม่มีการนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติมเนื่องจากเป็นข้อมูลที่นอกเหนือจากประเด็นการวิจัย

รูปที่ 3: ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ระยะเวลาของแต่ละรายการที่ให้ความสำคัญกับชนิดของข่าวต่างๆในแต่ละสถานี

ข้อมูลที่ได้รับจากรูปที่ 3 แสดงให้เห็นว่าสถานีวิทยุแต่ละสถานีได้นำเสนอข่าวในแต่ละจำพวกในปริมาณที่แตกต่างกันไป:

- มีเดียลาต้นใช้เวลาโดยเฉลี่ยกับการนำเสนอข่าวต่างประเทศจากประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลักมากกว่าเรื่องอื่นๆ (21 %) ข่าวในเรื่องของศาสนาอิสลาม (20.2 %) และข่าวเหตุการณ์ไม่สงบในภาคใต้ของประเทศไทย (19 %)
- สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ได้เน้นการนำเสนอข่าวที่มีลักษณะเป็นการประกาศสำหรับประชากรในพื้นที่ (51.5 %) ข่าวในเรื่องของโครงการของชุมชนต่างๆ (25.5 %) และคำสั่งสอนทางศาสนาอิสลาม (27.1 %)
- สถานีวิทยุศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เน้นการนำเสนอข่าวการเมืองภายในประเทศ (36.5 %) การประกาศโดยทั่วไป (51.5 %) ดนตรีและกีฬา (18.8 %) และ ข่าวต่างประเทศ (19.9 %)

การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างแต่ละสถานี:

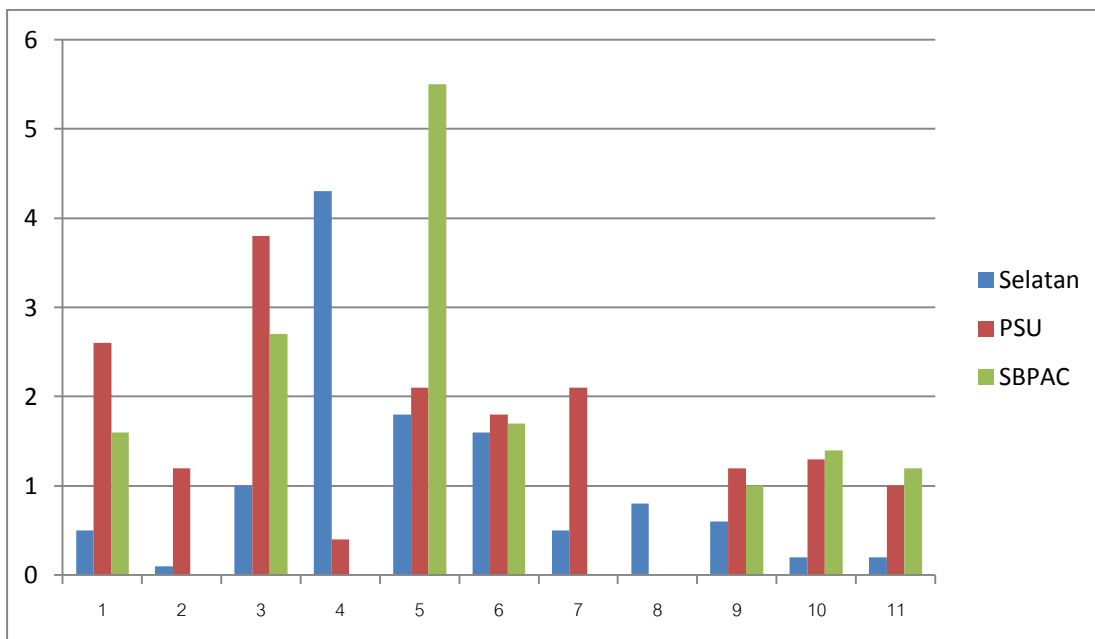
- มีเดียลาต้นใช้เวลาในการนำเสนอข่าวในเรื่องของโครงการต่างๆภายในชุมชนน้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,50) = 8.04, p .001$;
- มีเดียลาต้นใช้เวลาในการนำเสนอข่าวในเรื่องของประกาศภายในชุมชนน้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,80) = 11.95, p .000$;
- สถานีวิทยุศอ.บต.ให้เวลากับการนำเสนอข่าวในเรื่องของการเมืองภายในประเทศมากกว่าอีกสองสถานี, $F(2,79) = 13.96, p .000$;
- มีเดียลาต้นให้เวลากับการนำเสนอข่าวในหัวข้อข่าวต่างประเทศน้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,70) = 5.3, p < .007$;
- มีเดียลาต้นให้เวลากับการนำเสนอข่าวในหัวข้อของดนตรีและกีฬาน้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,65) = 11.11, p .000$;
- มีเดียลาต้นให้เวลากับการนำเสนอข่าวในหัวข้อของพยากรณ์อากาศและสภาพการจราจรน้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,40) = 5.79, p .006$.

ค่าเฉลี่ยเปอร์เซ็นต์ของเวลาที่รายการวิทยุมอบให้กับข่าวหัวข้อต่างๆ เป็นเพียงหนึ่งในวิธีที่ใช้วัดความสำคัญของข่าว

ความสำคัญของข่าวในกำหนดการของรายการได้ถูกคำนวณโดยการตั้งค่าให้จาก 0 ถึง 10 โดยใช้มาตรฐานการวัดดังต่อไปนี้:

- 50% สำหรับข่าวที่ได้นำเสนอเป็นเรื่องแรก (ดังเช่น 5 คะแนน)
- 30% สำหรับข่าวที่นำเสนอในช่วงเวลาครั้งแรกของรายการ (ดังเช่น หากมีข่าวเพียงเรื่องเดียวจะได้รับ 3 คะแนน หากมีข่าวสองเรื่องด้วยกันจะได้รับ 1.5 คะแนน หรือ หากมีข่าวห้าเรื่องด้วยกันก็จะได้รับข่าวละ 0.6 คะแนน)
- 20% สำหรับข่าวที่นำเสนอในช่วงครึ่งหลังของรายการ (ดังเช่น หากมีข่าวเพียงเรื่องเดียวจะได้รับ 2 คะแนน หรือ หากมีข่าวห้าเรื่องด้วยกันก็จะได้รับข่าวละ 0.5 คะแนน)

การใช้วิธีดังกล่าวจะสามารถทำให้เห็นถึงความสำคัญที่ข่าวในแต่ละจำพวกได้รับโดยดูจากลำดับการนำเสนอในกำหนดการของรายการต่างๆ กราฟแท่งดังต่อไปนี้ (รูปที่ 5) แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ที่ได้ สถิตินี้ นำเสนอเพียงรายการที่มีข่าวอย่างน้อยสามจำพวกด้วยกัน

รูปที่ 5: ความสำคัญของข่าวในแต่ละจำพวกของสถานีวิทยุแต่ละสถานี

ข้อมูลที่ได้รับแสดงให้เห็นว่าสถานีวิทยุแต่ละสถานีให้ความสำคัญแก่ข่าวในแต่ละจำพวกในลักษณะที่แตกต่างกันไป:

- มีเดียลาตันมีการให้ความสำคัญกับประกาศทั่วๆไป การเมืองภายในประเทศ การเมืองท้องถิ่น และเหตุการณ์ต่างๆในชุมชน (ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการเจาะตลาดผู้ชมในชุมชนท้องถิ่น โดยเจาะจงในเรื่อง

ของการเมืองและเหตุการณ์ต่างๆ) ซึ่งทำให้มีเดี่ยลาต้นกลายมาเป็นสื่อวิทยุที่เน้นการนำเสนอข่าวการเมือง

- สถานีวิทยุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ให้ความสำคัญกับการเมืองท้องถิ่น คำสั่งสอนทางศาสนาอิสลาม และประกาศต่างๆ (ซึ่งแสดงให้เห็นถึงยุทธศาสตร์ในการเจาะตลาดผู้ฟังท้องถิ่นเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการเน้นในเรื่องของอิสลามและการเมือง) และยังนำเสนอในเรื่องของโครงการทางสังคม ซึ่งทำให้สถานีวิทยุ.อ.เป็นสถานีที่ให้พื้นที่และความสำคัญกับการบรรยายเชิงตอบโต้
- สถานีวิทยุศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญกับการเมืองภายในประเทศมากกว่า: เมื่อเปรียบเทียบกันแล้ว ชาวในหัวข้ออื่นๆได้รับความสนใจน้อยกว่า

การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Anova) แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างแต่ละสถานี:

- มีเดี่ยลาต้นให้ความสำคัญกับข่าวในหัวข้อของโครงการต่างๆในพื้นที่น้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,50) = 10.85, p .000$;
- มีเดี่ยลาต้นให้ความสำคัญกับข่าวในหัวข้อของประกาศในพื้นที่น้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,80) = 8.31, p .001$;
- มีเดี่ยลาต้นให้ความสำคัญกับข่าวในหัวข้อของเหตุการณ์ไม่สงบในภาคใต้มากกว่าอีกสองสถานี, $F(2,40) = 23.66, p .000$;
- วิทยุศอ.บต.ให้ความสำคัญกับข่าวในหัวข้อของการเมืองภายในประเทศมากกว่าอีกสองสถานี, $F(2,79) = 27.27, p .000$;
- วิทยุ.อ.ให้ความสำคัญกับข่าวในหัวข้อของประเด็นทางศาสนาอิสลามมากกว่าอีกสองสถานี, $F(2,38) = 4.90, p .013$;
- มีเดี่ยลาต้นให้ความสำคัญกับข่าวในหัวข้อของดนตรีกีฬาและวัฒนธรรมน้อยกว่าอีกสองสถานี, $F(2,65) = 3.51, p .036$.

สุดท้ายนี้ ยังมีการเก็บข้อมูลของข่าวที่มีและไม่มีเรื่องหรือองค์ประกอบของความรุนแรง เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจในการใช้ความรุนแรงในการวางกรอบหัวข้อของข่าว ข้อมูลในตารางต่อไปนี้ (รูปที่ 5) แสดงให้เห็นถึงปริมาณของการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงของสถานีวิทยุแต่ละสถานี¹⁹

¹⁹ ในแต่ละรายการวิทยุ นั้น ถ้ามีการใช้เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงจะมีการใช้รหัสแทนเป็นหมายเลข 1 และ ถ้าไม่มีการใช้เนื้อหา ดังกล่าวจะใช้รหัสแทนเป็นหมายเลข 0 ต่อจากนั้นรหัสนี้จะนำมารวมกันเพื่อหาค่าเฉลี่ยๆของแต่ละสถานีเพื่อเป็นค่าแทนที่แสดงถึงปริมาณในการใช้เนื้อหาความรุนแรง

สถานีวิทย์	จำนวนรายการที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับหัวข้อของความรุนแรง
มีเดียลาตัน (30 รายการ)	55
วิทยุ.ม.อ. (30 รายการ)	7
วิทยุศอ.บต. (55 รายการ)	22
จำนวนรวม (115 รายการ)	73

รูปที่ 5: ค่าเฉลี่ยของเนื้อหาความรุนแรงจากสถานีวิทย์แต่ละสถานี

หัวข้อที่มีเนื้อหาของความรุนแรงแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ (Spearman's R) ที่สำคัญระหว่างหัวข้อข่าวบางหัวข้อ:

- ข่าวในหัวข้อประกาศภายในพื้นที่นั้นมีความสัมพันธ์เล็กน้อยไปในทางลบกับเนื้อหาของความรุนแรง ($r = -.253, p .006$);
- ข่าวในหัวข้อของเหตุการณ์ไม่สงบในภาคใต้มีความสัมพันธ์ในทางบวกในระดับที่สูงกับเนื้อหาของความรุนแรง ($r = .705, p .000$);
- ข่าวในหัวข้อของการเมืองภายในประเทศไทยมีความสัมพันธ์เล็กน้อยไปในทางบวกกับเนื้อหาของความรุนแรง ($r = .258, p .005$);
- หัวข้อข่าวต่างประเทศมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับเนื้อหาของความรุนแรง ($r = .458, p .000$).

เราดำเนินการวิจัยแบบ Hierarchical multiple regression โดยใช้ผลรวมของสัญลักษณ์ความรุนแรงต่อข่าว (ช่วง 0-3) เป็นตัวแปร และควบคุมผลกระทบของประเภทข่าว เป็น covariates²⁰ ตารางต่อไปนี้แสดงถึงชุดของการพยากรณ์อย่างมีนัยสำคัญ แต่อันที่สองไม่ใช่: แหล่งที่มาของข่าวไม่ได้มีผลกระทบใด ๆ เหนือกว่าผลของประเภทข่าวในการอธิบายการปรากฏตัวของสัญลักษณ์ที่มีความรุนแรง

20

The covariates in the model were: news about Thai National politics (T5), news about conflict in the South (T4) and international news about Muslim countries (T8).

Model Summary

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate
1	.652 ^a	.425	.387	.50853
2	.652 ^b	.425	.373	.51421

a. Predictors: (Constant), T5, T8, T4

b. Predictors: (Constant), T5, T8, T4, Station Name

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	1.088	.182		5.973	.000
	T4	.525	.151	.393	3.475	.001
	T8	.655	.149	.497	4.391	.000
	T5	-.243	.169	-.163	-1.438	.157
2	(Constant)	1.110	.285		3.897	.000
	T4	.514	.184	.385	2.787	.008
	T8	.655	.151	.497	4.342	.000
	T5	-.240	.175	-.160	-1.373	.177
	Station Name	-.010	.099	-.014	-.104	.918

a. Dependent Variable: Violence Sum

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ในข้อมูลได้เผยให้เห็นว่า the significant predictors in the regression model are T4 (หัวข้อข่าวในเรื่องของเหตุการณ์ไม่สงบในภาคใต้) และ T8 (ข่าวต่างประเทศที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลัก).

การวิจัยที่ 2: การวิเคราะห์เนื้อหาของรายการวิทยุในภาคใต้ของประเทศไทย

ในช่วงต่อไปนี้จะมีการนำเสนอผลลัพธ์ของการวิจัยเชิงคุณภาพของวิद्यุชุมชนภายในภาคใต้ของประเทศไทย: โดยการวิจัยนั้นรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางการเมือง นักวิจัยท้องถิ่นสองท่านซึ่งได้รับการอบรมมาแล้วสามครั้งได้เก็บข้อมูลจากรายงานวิद्यุ 99 รายการ จากสถานีวิद्यุ 3 สถานี: สถานีวิद्यุมิเดียลาตัน สถานีวิद्यุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ สถานีวิद्यุประชาสังคมสตรี โดย 50 รายการมาจากสถานีวิद्यุประชาสังคมสตรี 30 รายการจากสถานีวิद्यุมิเดียลาตัน และ 29 รายการจากสถานีวิद्यุมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นักวิจัยได้ทำการแบ่งแต่ละรายการออกเป็นส่วนๆ (เฉลี่ยแล้วตอนละ 29 ส่วน) ซึ่งแบ่งอย่างคร่าวๆตามย่อหน้าของเนื้อหาข่าว ในแต่ละส่วนได้เก็บข้อมูลของคุณลักษณะและสัญลักษณ์ต่างๆ และยังได้ระบุชัดเจนว่าผู้พูดนั้นเป็นชาวมุสลิมหรือชาวพุทธ ข้อมูลคุณลักษณะและคำพูดเชิงสัญลักษณ์ที่รวบรวมนั้นได้แก่:

- ความรุนแรงจากรัฐปัตตานี ซึ่งกล่าวถึงความเกี่ยวข้อง (หรือความต้องการที่จะเข้าร่วม) กับพฤติกรรมที่มีความรุนแรง รวมถึงการทำลายทรัพย์สินต่างๆ คำศัพท์หลักๆที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในหัวข้อดังกล่าวได้แก่: การโจมตี การลอบทำร้าย การปล้น การปล้นสะดม การประทุษร้าย และ ความขัดแย้ง ศัพท์เหล่านี้ได้ถูกใช้ในการสื่อสารระหว่างกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรงในปริมาณที่มาก
- ศาสนาพุทธ และ ศาสนาอิสลาม ซึ่งรวมถึงการพูดถึงศาสนาอิสลามหรือพุทธ คำศัพท์หลักๆที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในหัวข้อดังกล่าวได้แก่: พุทธ อิสลาม พระคัมภีร์อัลกุรอาน มูจาฮิดีน อินฟีเดล พระหรือ มัสยิด
- การบรรยายที่ทำให้เห็นว่าชาวมุสลิมตกเป็นเหยื่อ ซึ่งรวมถึงการบรรยายที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตของชาวมุสลิมในประเทศไทยที่ตกเป็นเหยื่อจากการกดขี่ข่มเหงจากรัฐบาลไทยและชุมชนชาวพุทธ
- คำศัพท์ที่ทำให้รู้สึกถึงความตาย ซึ่งกล่าวถึงคำศัพท์ต่างๆที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับความตาย โดยหลักแล้วรวมถึงคำว่า ฆ่า ตาย ฝัง หรือ ฆาตกรรม
- การยอมรับในความคิดที่มีความแตกต่าง ซึ่งวัดระดับจาก 1 ถึง 7 โดยจะวัดจาก (1) ระดับการสื่อสารที่เข้าใจว่ายังมีความคิดที่แตกต่างกันออกไป (2) ระดับการยอมรับในความคิดที่แตกต่าง ข้อมูลดังกล่าวนี้มีความเชื่อมโยงโดยตรงกับการสื่อสารของกลุ่มผู้ใช้ความรุนแรง

ตารางต่อไปนี้ (รูปที่ 6)

แสดงให้เห็นค่าเฉลี่ยขององค์ประกอบดังกล่าวในรายการวิทยุที่ได้นำมาวิเคราะห์

	เฉลี่ย / คะแนน
ศาสนาอิสลาม	10.9
การบรรยายที่ทำให้เห็นว่าชาวมุสลิมตกเป็นเหยื่อ	9.3
ความรุนแรงจากรัฐปัตตานี	9.0
คำศัพท์ที่ทำให้รำลึกถึงความตาย	3.2
ศาสนาพุทธ	3.0
การยอมรับในความคิดที่มีความแตกต่าง	5.7

รูปที่ 6: การแบ่งแยกข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง (เฉลี่ยแต่ละรายการ)

เฉลี่ยในแต่ละรายการนั้นจะมี 10.9 ช่วง (จาก 29 ช่วง) ที่มีสัญลักษณ์หรือการใช้ภาษาที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม และ 9 ช่วง ที่มีการบรรยายเชิงที่ทำให้เป็นเหยื่อ และ 9.3 ช่วง ที่มีสัญลักษณ์ของความรุนแรงจากรัฐปัตตานี ฯลฯ ข้อมูลที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือประเด็นที่เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม ความรุนแรงจากรัฐปัตตานีและการบรรยายที่ทำให้เป็นเหยื่อนั้นเป็นประเด็นที่มีมากที่สุด โดยหลักนั้นรายละเอียดจะมีการพูดถึงชาวมุสลิมในปัตตานีที่ตกเป็นเหยื่อของการกดขี่ข่มเหงจากรัฐบาลประเทศไทย และความหวาดระแวงของประชากรในพื้นที่

สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความรุนแรงจากรัฐปัตตานีมีความสำคัญในกลุ่มตัวอย่างมาก ซึ่งเป็นการค้นพบที่ไม่ได้น่าประหลาดใจนัก เพราะกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เลือกจากรายการวิทยุที่รายงานเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางการเมือง คำศัพท์ที่ทำให้รำลึกถึงความตายและข้อความที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธมิให้เห็นในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยของคะแนนการยอมรับในความคิดที่มีความแตกต่างอยู่ในระดับที่สูง (5.7 จาก

7) ซึ่งหมายความว่ามุมมองของกลุ่มตัวอย่างไม่ได้เป็นมุมมองจากผู้ที่มีความคิดสุดโต่ง แต่กลับเป็นมุมมองที่พยายามรวบรวมความคิดจากหลายฝ่ายมาใช้ในการนำเสนอ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเด็นต่างๆทำให้เห็นว่ามี mốiเชื่อมโยงกันระหว่างประเด็นต่างๆในกลุ่มตัวอย่าง

- ความรุนแรงจากรัฐปัตตานีมีความสัมพันธ์แบบผกผันกับศาสนาอิสลามในระดับปานกลาง ($r = -.58, p .000$) ซึ่งหมายความว่าสัญลักษณ์ทางศาสนาอิสลามโดยปกติแล้ว จะไม่ได้ใช้สื่อสารพร้อมกับข้อความที่เกี่ยวกับความรุนแรงจากรัฐปัตตานี
- ศาสนาอิสลามและการบรรยายที่ทำให้เห็นว่าตกเป็นเหยื่อมีความสัมพันธ์ผกผันในระดับปานกลางเช่นกัน ($r = -.53, p .000$) ซึ่งหมายความว่าศาสนาอิสลามและการบรรยายที่ทำให้เห็นว่าตกเป็นเหยื่อปกติแล้วจะไม่ได้ใช้สื่อสารพร้อมๆกัน
- ศาสนาพุทธและการยอมรับในความคิดที่มีความแตกต่างมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับที่ไม่ได้สำคัญมากนัก ($r = .40, p .000$) ซึ่งหมายความว่าข้อความที่กล่าวถึงศาสนาพุทธจะรวบรวมความคิดจากมุมมองที่หลากหลาย
- ศาสนาพุทธและการบรรยายที่ทำให้เห็นว่าตกเป็นเหยื่อมีความสัมพันธ์เชิงลบ แต่ไม่ได้สำคัญมากนัก ($r = -.34, p .001$). ซึ่งหมายความว่า เมื่อชาวมุสลิมพูดถึงการที่บุคคลจากศาสนาอิสลามตกเป็นเหยื่อของการกดขี่ข่มเหง มักจะไม่ได้พูดถึงศาสนาพุทธในเวลาเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้นยังชี้ให้เห็นว่าสถานีวิทยุมิเดียลาตันนั้นเป็นกระบอกเสียงให้กับชาวมุสลิมในภาคใต้เพียงกลุ่มเดียว ในขณะที่สถานีวิทยุประชาสังคมสตรีเป็นกระบอกเสียงให้กับชุมชนที่หลากหลายกว่าถึงแม้ว่าจะเน้นชุมชนชาวพุทธ (แต่ก็ยังให้ความสำคัญกับการเป็นเสียงให้ชาวมุสลิมเช่นกัน) ที่น่าประหลาดใจไปกว่านั้นคือ การบรรยายที่ทำให้ชาวมุสลิมดูเป็นเหยื่อของสถานการณ์จากสถานีวิทยุม.อ.ส่วนใหญ่แล้วจะถูกนำเสนอโดยชาวพุทธ

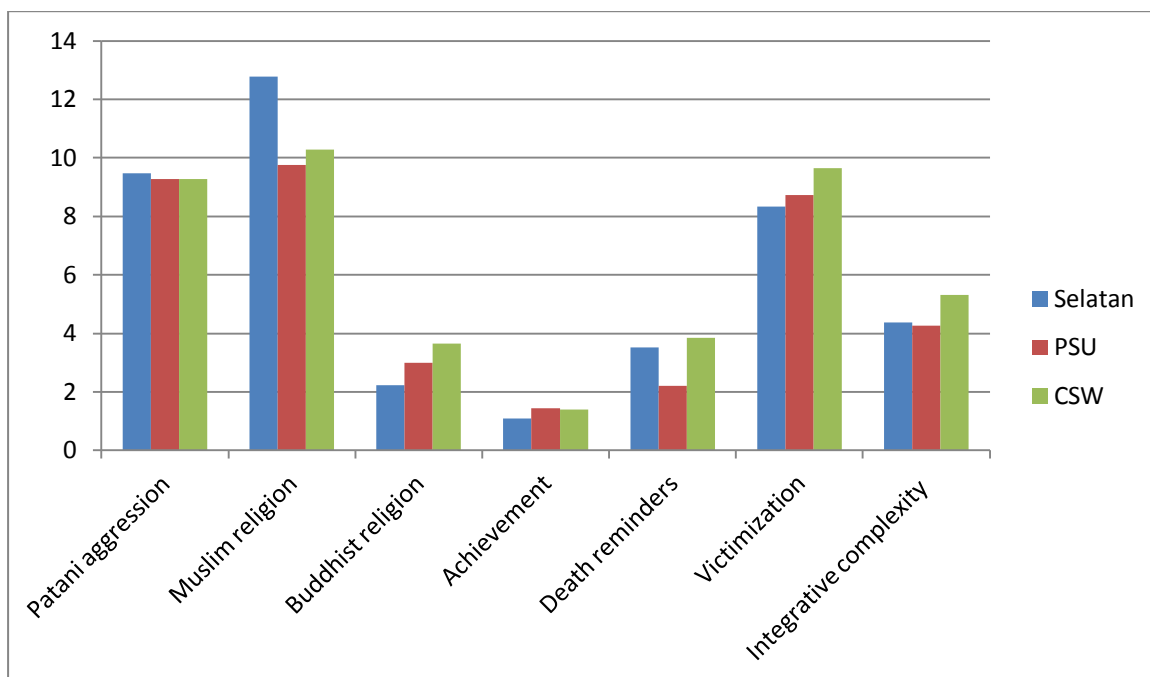
แหล่งที่มาของเนื้อหา(สถานีวิทยุ)ไม่ได้ทำนายรหัสใด ๆ: เราดำเนินการทั้ง Anova และ linear regressions และเราพบว่าไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญนอกเหนือจากความซับซ้อนเชิงบูรณาการ ซึ่งดูเหมือนจะสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญใน CSW เมื่อเทียบกับวิทยุอื่น ๆ $F(2, 98) = 10.52, P .000$

ตารางต่อไปนี้เป็นารแบ่งค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบของแต่ละสถานีวิทย์²¹

	สถานีวิทย์มีเดียลา ต้น	สถานีวิทย์ม.อ.	สถานีวิทย์ประชาสังคม สตรี
ความรุนแรงจากรัฐปัตตานี	9.47 (5.47)	9.28 (6.23)	9.28 (6.65)
ศาสนาอิสลาม	12.77 (6.37)	9.76 (7.66)	10.28 (2.82)
ศาสนาพุทธ	2.23 (2.82)	3.00 (3.70)	3.65 (5.38)
ความสำเร็จและผลงาน	1.10 (1.59)	1.45 (2.02)	1.40 (1.73)
คำศัพท์ที่ทำให้รำลึกถึงความ ตาย	3.53 (4.07)	2.21 (2.78)	3.85 (3.98)
การบรรยายที่ทำให้ดูเป็น เหยื่อ	8.33 (6.15)	8.72 (6.36)	9.65 (6.18)
การยอมรับในความคิดที่ ความแตกต่าง	4.38 (.917)	4.27 (.864)	5.31 (1.24)

รูปที่ 7: เฉลี่ยข้อมูลในแต่ละช่วงของรายการจากสถานีวิทย์แต่ละสถานี

²¹ ตัวเลขนั้นแสดงถึงจำนวนครั้งที่แต่ละองค์ประกอบได้ถูกบันทึกไว้ในแต่ละช่วงของแต่ละรายการ (จำนวนที่สูงที่สุดเท่ากับ 1 ซึ่งหมายความว่าทุกช่วงจะมีการบันทึกหมายเลขไว้)

รูปที่ 8: เฉลี่ยข้อมูลในแต่ละช่วงของรายการจากสถานีวิทยุแต่ละสถานี

ดังที่ปรากฏในรูปที่ 7 และ รูปที่ 8 สัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงความรุนแรงจากรัฐปัตตานีมีให้เห็นเท่าๆกันในกลุ่มตัวอย่าง มีเพียงสถานีที่มีสัญลักษณ์ที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามมากกว่า แต่ไม่ได้แตกต่างจากอีกสองสถานีวิทยุมากนักเกินไป: $F(2, 98) = 1.58, p .210$.

5 มุมมองของชุมชนชาวมุสลิมในเรื่องของเหตุการณ์ไม่สงบและความเข้าใจของจิตต์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายในสื่อหลัก

บทนำ

ส่วนต่อไปของรายงานกล่าวถึงมุมมอง ความรู้สึก และประสบการณ์ของชาวมุสลิมในภาคใต้ในการใช้สื่อเพื่อหาข้อมูลข่าวสารของเหตุการณ์ไม่สงบ และความเข้าใจในประเด็นของจิตต์ในสถานการณ์ของภาคใต้ ข้อมูลในส่วนดังกล่าวได้รวบรวมมาจากการกลุ่มโฟกัสทั้งหมด 6 กลุ่ม (ซึ่งผู้เข้าร่วมมีทั้งเพศชายและหญิง มีอายุที่หลากหลาย และมาจากจังหวัดที่แตกต่างกันไป) โดยมีผู้สัมภาษณ์ในจำนวนที่จำกัด และมีผู้เข้าร่วมที่มากจากชนชั้นรากหญ้าและระดับผู้นำ การวิจัยครั้งนี้ทำขึ้นเพื่อหาสื่อที่ถูกใช้ในการหาข้อมูลมากที่สุด และเพื่อสืบดูว่าชุมชนมีความเชื่อในเรื่องราวของรัฐปัตตานีและจิตต์ที่ใช้ความรุนแรงหรือไม่

การสัมภาษณ์กลุ่มโฟกัส – จัดทำโดยทีมงาน GTReC และ CCG โดยมีผู้เข้าร่วมเป็นชาวมุสลิมมายูไทยพุทธ และผู้ที่พูดภาษาอังกฤษได้ – ได้พยายามจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีความสะดวกสบายและความ

มั่นใจในการตอบคำถาม ระยะเวลาการสัมภาษณ์อยู่ที่ประมาณ 2 ถึง 3 ชั่วโมง ขึ้นอยู่กับความว่างของผู้เข้าร่วม

ผลของการสัมภาษณ์ได้ทำให้เห็นถึงปัจจัยสำคัญหลายอย่างด้วยกัน

5.1 ความคิดเห็นของชุมชนชาวมุสลิมต่อสื่อชุมชนและข้อมูลสื่อที่สำคัญ: โทรทัศน์ วิทยุ และ อินเทอร์เน็ต

ถึงแม้ว่าสื่อโทรทัศน์นั้นยังคงเป็นสื่อหลักสำหรับความบันเทิงต่างๆ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมส่วนใหญ่เห็นตรงกันว่าสื่อโทรทัศน์มีความลำเอียงในการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในภาคใต้ โดยเข้าข้างฝ่ายรัฐบาล โทรทัศน์จึงเป็นแหล่งของความบันเทิงเช่นละครหรือรายการสำหรับเด็กเล็ก การวิจัยได้ทำให้เห็นว่าการรับข้อมูลข่าวสารของประชาชนภายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นส่วนใหญ่แล้วจะมาจากสื่ออินเทอร์เน็ต วิทยุชุมชน และ หนังสือพิมพ์

ผู้นำท่านหนึ่งของชุมชนชาวมุสลิมได้อธิบายถึงวิธีการสื่อสารโดยใช้เครือข่ายที่สร้างขึ้นมาจากตัวเอง ซึ่งใช้เพื่อแบ่งปันข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือในเรื่องของเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นภายในชุมชน

“ในฐานะที่เป็นหนึ่งในผู้นำของชุมชน เราจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัญหาและความผาสุก [ของชุมชน] ภายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และไม่สามารถที่จะใช้สื่ออื่นๆ เพราะสื่ออื่นนั้นมักจะนำเสนอข้อมูลที่ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงของเหตุการณ์ต่างๆ [ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้]”

ผู้นำของชุมชนชาวมุสลิม A

ผู้นำศาสนาอิสลามและผู้นำของชุมชนท่านอื่นๆนั้นมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกัน

“พวกเขาลำเอียงกันทั้งนั้น (สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และ หนังสือพิมพ์) [แต่] จากสื่อหลักทั้งสามรูปแบบ ผมใช้สื่อวิทยุมากที่สุด”

ผู้นำทางศาสนาอิสลาม A

“วิทยุก็เป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งที่เราใช้ แต่เครือข่ายโทรศัพท์นั้นมีความเร็วมากกว่า เราใช้โปรแกรมไลน์ในโทรศัพท์เพื่อแบ่งปันข้อมูลข่าวสาร”

ผู้นำของชุมชนชาวอิสลาม C

ผู้เข้าร่วมระบุว่ากรณีที่โทรศัพท์มือถือสามารถโทรฟรีมีราคาที่ถูกลงและเข้าถึงได้มากขึ้น ทำให้การใช้อินเทอร์เน็ตหรือเฟสบุ๊กเป็นแหล่งข้อมูลได้แพร่หลายขึ้น การวิจัยยังทำให้เห็นถึงความนิยมในการใช้โปรแกรม

ไลน์ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อแบ่งปันข้อมูลข่าวสารล่าสุดของเหตุการณ์ต่างๆ และยังมีนิยมใช้กัน โดยทั่วไปในประเทศไทย สำหรับผู้เข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้ สื่ออินเทอร์เน็ต เว็บบอร์ด และ ไลน์ เป็นแหล่งข้อมูลที่มีความโปร่งใส ต่างไปจากสื่อหลักอื่นๆ

“ผมมักจะค้นหาข่าวต่างๆผ่านทางอินเทอร์เน็ตหรือเฟสบุ๊ก (...) และมักจะได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ต่างๆ [ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้] ผ่านทางไลน์ โดยจะได้รับข้อมูลต่างๆประมาณหนึ่งชั่วโมงครึ่ง หลังจากสถานการณ์ต่างๆ [เหตุการณ์] เกิดขึ้น เมื่อเราใช้เครือข่ายร่วมกัน [ไลน์และเฟสบุ๊ก] เราก็จะได้รับข้อมูลข่าวสารเร็วกว่าคนอื่น (...) และข้อมูลยังมีความโปร่งใสมากกว่าแหล่งข้อมูลอื่น”

ผู้นำทางศาสนาอิสลาม B

“ตัวอย่างเช่น ถ้ามีเหตุการณ์การก่อการร้ายตอนเช้า วิทยุเขตจะรายงานเหตุการณ์ในช่วง 11 โมงเช้า แต่เราจะได้รับข้อมูลทั้งหมดจากไลน์ก่อนที่จะมีการรายงานข่าว”

ผู้นำของชุมชนชาวมุสลิม C

ในขณะที่สื่อสังคมทางอินเทอร์เน็ตนั้นได้รับความนิยมในการใช้เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ภายในบริเวณ แต่วิทยุชุมชนยังเป็นสื่อที่นิยมใช้เช่นกัน โดยผู้ชมมักจะฟังการรายงานข่าว รายงานพิเศษต่างๆ และรายการที่พูดคุยในเรื่องของภาคใต้ของประเทศไทย ผู้ชมยังสามารถที่จะโทรไปแบ่งปันความคิดเห็นในรายการวิทยุต่างๆ ซึ่งไม่สามารถทำได้ในรายการโทรทัศน์

5.2 มุมมองและความคิดเห็นของชุมชนชาวมุสลิมต่อการนำเสนอข้อมูลในเรื่องของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในสื่อกระแสหลัก

ผู้เข้าร่วมส่วนมากมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า สื่อหลักภายในประเทศไทยนั้นมักจะบิดเบือนความจริงเมื่อนำเสนอเหตุการณ์ไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยะลา ปัตตานี และ นราธิวาส สื่อกระแสหลักเน้นการนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงเพราะเป็นข่าวที่ดึงดูดผู้ชม

“ (...) เมื่อมีเหตุการณ์ไม่สงบเกิดขึ้นในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชาชนจาก 73 จังหวัดอื่น [ภายในประเทศไทย] ได้เห็นเพียงสิ่งที่สื่อนำเสนอ (...) มีเรื่องตลกเกิดขึ้นมากมายในสามภาคใต้แต่ข้อมูลเหล่านี้ไม่ได้นำไปทำข่าว เนื่องจากเป็นข่าวที่ขายไม่ได้ ข่าวที่ขายได้นั้นคือข่าวการยิงการระเบิด สื่อถูกบังคับให้เน้นการนำเสนอข้อมูลในรูปแบบนี้ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงกลายเป็นเพียงแหล่งสำหรับข่าว หัวข้อความ

รุนแรง เมื่อผมได้ไปเชียงใหม่หรือกรุงเทพฯ ผู้คนส่วนใหญ่คิดเพียงแค่ว่าคนได้ฆ่าครูและพระ แต่ไม่รู้ว่ามีอีก
หมื่นๆคนที่เสียชีวิตนั้นคือประชาชนทั่วไป สิ่งที่เกิดขึ้นคือการสร้างความเกลียดชัง”

ผู้นำทางศาสนาอิสลาม A

“ถ้าเราดูข่าวเพื่อหาข้อมูลว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ไหนก็คงไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าดูเพื่อหา
รายละเอียดอื่น ๆ นั้นจำเป็นที่จะต้องไต่ถามให้ดี จากประสบการณ์ของผมเองข่าวส่วนใหญ่ก็นำเสนอเกิน
กว่าความจริง ถ้าอยากนำเสนอข้อมูลที่โปร่งใสและเป็นความจริง จำเป็นที่จะสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่”

ประชาชนชาวมุสลิม A

“เหมือนกับว่าเป็นการสร้างฉากหรือสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ดูเหมือนมีผู้ก่อการร้ายเกี่ยวข้อง”

ผู้นำทางศาสนาอิสลาม D

คำพูดสุดท้ายของผู้นำทางศาสนาได้ทำให้เห็นถึงความรู้สึกของผู้เข้าร่วม ส่วนมากเห็นด้วยกันว่าข่าว
ของความรุนแรงในภาคใต้ได้รับความสนใจมากกว่าข่าวหัวข้ออื่นๆ และยังเน้นการรายงานข่าวที่ใช้อารมณ์และ
ความรู้สึกในการถ่ายทอด ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งแยกกันระหว่างชุมชนชาวพุทธและชุมชนชาวมุสลิม ชาวมุสลิม
จึงถูกผลักดันให้ส่อหาแหล่งข่าวอื่นๆที่พวกเขาเห็นว่ามีความเป็นกลางมากกว่า เช่นสื่อสังคมทางอินเทอร์เน็ต
อย่างเฟซบุ๊ก เป็นต้น

เนื้อหาข่าวที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงนั้นยังทำให้ประชาชนทั่วไปมีความเกรงกลัวชุมชนชาวมุสลิมมาก
ขึ้นและเกิดการเหมารวม ทำให้มีการเข้าใจผิดและความเกลียดชังเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ชาวมุสลิมในภาคใต้จึงถูก
มองว่าเป็นประชากรที่ชอบใช้ความรุนแรง ผู้เข้าร่วมหลายท่านได้แบ่งปันถึงประสบการณ์ในการเดินทางออก
นอกสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความรู้สึกไม่สบายใจที่เกิดจากการถูกแบ่งแยกและเหยียดหยาม

“หลายๆคนยังเชื่อว่าคนไต้หวันพร้อมที่จะฆ่าคนจากจังหวัดอื่นๆอยู่ตลอดเวลา นี่คือนิสัยที่เขาเชื่อ วิธีการ
ที่สื่อนำเสนอข่าวนั้นเป็นต้นเหตุของปัญหาเหล่านี้ เขาเชื่อว่าเราทำร้ายทุกคน ถ้ามีครูชาวพุทธมาที่โรงเรียนใน
พื้นที่ของชุมชนชาวอิสลาม เขาเชื่อว่าเราจะทำร้ายคุณครู เขาเชื่อว่าถ้าเราเจอเราก็จะฆ่าเขา ยิ่งเขาให้หมด
เหมือนกับสงครามในภาพยนตร์ นี่คือนิสัยที่เขาคิด ผมต้องอธิบายให้เขาฟังเป็นชั่วโมงว่านี่คือสิ่งที่สื่อสร้างขึ้น”

ผู้นำของชุมชนชาวมุสลิม B

ผู้เข้าร่วมกล่าวถึงสื่อกระแสหลักของประเทศไทยและการสร้างภาพลักษณ์ในแง่ลบให้กับชาวมุสลิม มาลาญ การรายงานข่าวของสื่อหลักนั้นมีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนต่างศาสนาอย่างมาก และยังมีผลกระทบต่อประชาชนชาวไทยโดยทั่วไป ทำให้ความไว้วางใจระหว่างชุมชนแต่ละกลุ่มลดลง

“บางทีเหตุการณ์ต่างๆถูกนำเสนอเกินกว่าความจริง วันก่อนผมได้เดินทางไปตราดและถูกถามว่าผมมีระเบิดติดตัวมาหรือไม่ ขวานั้นถูกนำเสนอเกินกว่าความจริง เพราะว่าเหตุการณ์ภายในนั้นไม่ได้เป็นอย่างที่เห็นในข่าว คนในพื้นที่นั้นจะรู้ดี แต่สิ่งที่ถูกนำเสนอขึ้นทำให้สถานการณ์ดูแย่กว่าที่เป็นจริง”

ประชาชนชาวอิสลาม B

“ถ้าเราดูข่าวเพื่อหาข้อมูลว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นที่ไหนก็คงไม่มีปัญหาอะไร แต่ถ้าดูเพื่อหารายละเอียดอื่น ๆ นั้นจำเป็นที่จะต้องไต่ถามให้ดี จากประสบการณ์ของผมเองข่าวส่วนใหญ่ก็นำเสนอเกินกว่าความจริง ถ้าอยากนำเสนอข้อมูลที่โปร่งใสและเป็นความจริง จำเป็นที่สัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่”

ประชาชนชาวมุสลิม A

“เหมือนกับว่าเป็นการสร้างฉากหรือสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ดูเหมือนมีผู้ก่อการร้ายเกี่ยวข้อง”

ผู้นำทางศาสนาอิสลาม D

คำพูดสุดท้ายของผู้นำทางศาสนาได้ทำให้เห็นถึงความรู้สึกของผู้เข้าร่วม ส่วนมากเห็นด้วยกันว่าข่าวของความรุนแรงในภาคใต้ได้รับความสนใจมากกว่าข่าวหัวข้ออื่นๆ และยังเน้นการรายงานข่าวที่ใช้อารมณ์และความรู้สึกในการถ่ายทอด ซึ่งทำให้เกิดการแบ่งแยกกันระหว่างชุมชนชาวพุทธและชุมชนชาวมุสลิม ชาวมุสลิมจึงถูกผลักดันให้ค้นหาแหล่งข่าวอื่นๆที่พวกเขาเห็นว่ามีความเป็นกลางมากกว่า เช่นสื่อสังคมทางอินเทอร์เน็ตอย่างเฟซบุ๊ก เป็นต้น

สุดท้ายแล้วผู้เข้าร่วมยังชี้ให้เห็นถึงการขาดความร่วมมือกันระหว่างสื่อกระแสหลักและสื่อชุมชนในพื้นที่ ข่าวในหัวข้อของสถานการณ์ภาคใต้จึงถูกสร้างขึ้นโดยสำนักข่าวในกรุงเทพฯ ในมุมมองที่ต่อต้านชาวมุสลิม ชาวามีพื้นที่เพียงเล็กน้อยสำหรับความคิดเห็นของชาวมุสลิม ประชาชนในพื้นที่จึงไม่สามารถที่จะโต้แย้งกับมุมมองหลักในสื่อและไม่มีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงมุมมองด้านลบต่อชาวมุสลิมในภาคใต้

5.3 มุมมองและความคิดเห็นของชุมชนชาวมุสลิมในเรื่องของสงครามจีฮัดและความคิดเห็นของพวกเขาเกี่ยวกับยุคใหม่ที่มีความคิดสุดโต่ง

เมื่อมีการพูดถึงเรื่องของจีฮัดในคริสต์ศตวรรษที่ 21 ถือเป็นเรื่องน่าเสียดายที่ประเด็นของความรุนแรงนั้นได้รับความสนใจมากที่สุด ในทางกลับกันจีฮัดเป็นศัพท์ทางศาสนาอิสลามที่มีความหมายที่หลากหลาย²² และมีรูปแบบแตกต่างกันไป จากจีฮัดที่ไม่ใช้ความรุนแรงไปจนถึงจีฮัดที่มีความรุนแรงเกี่ยวข้อง²³ เมื่อคำนึงถึงรากศัพท์ของจีฮัด ซึ่งนำมาจากคำว่า *ญายฮาด* รากศัพท์นี้มีคำแปลว่า การทุ่มเทแรงกายแรงใจและใช้ความสามารถทั้งหมดที่มีอยู่ในการคัดค้านและต่อสู้กับสิ่งไม่ดีต่างๆ²⁴ ความหมายอื่นๆคือการต่อสู้ การดิ้นรน ความพยายาม และการลงมือทำ²⁵ นอกจากนี้แล้ว การใช้คำศัพท์นี้ในคัมภีร์กุรอาน มักจะตามด้วยวลีที่กล่าวว่า *ฟิซาบิลอัลเลาะห์* ซึ่งมีความหมายว่า ในวิถีทางของพระอัลเลาะห์ ดังนั้น ความหมายโดยรวมของจีฮัดคือ การใช้กำลังทรัพย์และกำลังกายที่มีอยู่ของผู้ที่มีความเชื่อ (ชาวมุสลิม) ในการดิ้นรนต่อสู้เพื่อพระเจ้า²⁶

ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว จีฮัดนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นการกระทำที่ใช้ความรุนแรง การดูแลบิดามารดา หรือการเข้าร่วมพิธีฮัจญ์ก็ถือเป็นจีฮัดรูปแบบหนึ่ง ท่านนบีมุฮัมมัดยังถือว่าทำให้กำเนิดนั้นเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของจีฮัดสำหรับสุภาพสตรี ในประเด็นของจีฮัดที่มีการใช้ความรุนแรง ศาสนาอิสลามได้มีการออกกฎระเบียบที่กำกับเป้าหมายของความรุนแรงดังกล่าว กฎและข้อบังคับนี้มีที่มาจากท่านนบีมุฮัมมัดและผู้นำทางศาสนาอิสลามในอดีตกาล ตัวอย่างของกฎการใช้ความรุนแรงคือ ห้ามไม่ให้มีการทำร้ายผู้สูงอายุ เด็ก สุภาพสตรี และประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของพลรบหรือทหาร นอกจากนี้แล้วยังห้ามการทำร้ายปศุสัตว์ และการทำลายทรัพย์สินหรือทรัพยากรธรรมชาติ²⁷

ในบริบทของภาคใต้ประเทศไทย จีฮัดนั้นมีให้เห็นทั้งในรูปแบบที่ใช้ความรุนแรงและไม่ใช้ความรุนแรง โดยมีความเชื่อของจีฮัดยุคใหม่ในรัฐปัตตานีที่สนับสนุนการใช้ความรุนแรงเป็นหลัก ในขณะที่จีฮัดทั้งสองรูปแบบ รุนแรงและไม่รุนแรง มีให้เห็นอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย การวิจัยนี้กลับบ่งบอกว่าชุมชนชาว

²² Peter Lentini, *Neojihadism: Towards a New Understanding of Terrorism and Extremism?* (Cheltenham: Edward Elgar, 2013), 56.

²³ Abdullah Saeed, "Jihad and Violence: Changing Understandings of Jihad among Muslims," in *Terrorism and Justice: Moral Argument in a Threatened World*, ed. T. Coates and M. O'Keefe (Melbourne: Melbourne University Press, 2002), 74.

²⁴ *Ibid.*, 73.

²⁵ *Ibid.*

²⁶ *Ibid.*

²⁷ Lentini, *Neojihadism: Towards a New Understanding of Terrorism and Extremism?*, 57.

มุสลิมส่วนใหญ่มีความเข้าใจในเรื่องของจีฮัดที่สามารถทำให้ประชาชนทั่วไปแยกแยะระหว่างจีฮัดที่ไม่รุนแรงจากจีฮัดของกลุ่มผู้มีความคิดหัวรุนแรง

ในขณะที่สื่อโทรทัศน์มีการตรวจสอบอย่างใกล้ชิดโดยเจ้าหน้าที่ทางรัฐ แต่สื่อวิทยุชุมชนจะมีอิสรภาพในการนำเสนอข่าวที่มากกว่า ในส่วนของรายงานรายการข่าววิทยุได้ชี้ให้เห็นว่าความเชื่อของจีฮัดยุคใหม่นั้นยังไม่มีให้เห็นในรายการวิทยุ แต่มีให้เห็นในสื่อสังคมทางอินเทอร์เน็ต ข่าวของวิทยุชุมชนจึงไม่ได้มีความคิดของพวกเขาหัวรุนแรงไม่ได้สนับสนุนความรุนแรง ความคิดดังกล่าวจะมีให้เห็นมากกว่าในสื่อที่ตรวจสอบดูแลได้ยาก เช่นสื่ออินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะสื่อสังคมต่างๆดังเช่นยูทูปและเฟสบุ๊ค ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงเพราะว่าสื่อเหล่านี้ได้รับการรับชมจากเยาวชนชาวมุสลิมภาคใต้มากขึ้น เยาวชนนั้นเป็นกลุ่มเป้าหมายที่เสี่ยงต่อการได้รับความคิดหัวรุนแรงจากอินเทอร์เน็ตมากที่สุด

ในขณะที่ประชาชนชาวมุสลิมส่วนใหญ่ที่มีความเข้าใจในจีฮัดรูปแบบดั้งเดิม แต่ผู้ก่อการร้ายและกลุ่มส่วนน้อยบางกลุ่มมีความเข้าใจจีฮัดที่ถูกปรับมาใช้ในช่วงเวลาระหว่าง 1960 – 1970 ค.ศ. เพื่อจุดมุ่งหมายทางการเมือง หรือความคิดของจีฮัดยุคใหม่ที่เกิดขึ้นในทศวรรษที่ผ่านมา

“จีฮัดนั้นเป็นศัพท์ภาษาอาหรับ จากความเข้าใจของผมเองนั้น ความหมายคือญูฮาดา ซึ่งหมายความว่า การดิ้นรน มันคือความมุ่งมั่นในการต่อสู้เพื่อสิ่งที่เราต้องการ แต่ไม่ได้หมายถึงสงครามหรือการต่อสู้ ไม่ใช่การเสียสละเลือดเนื้อ นี่ไม่ใช่ความหมายของจีฮัด”

ประชาชนชาวมุสลิม A

“จีฮัดนั้นเริ่มต้นที่จีฮัดสำหรับตัวเอง ต้องเริ่มด้วยการละทิ้งกิเลสความอิจฉาและความโลภ นี่คือจีฮัดเพื่อตัวเอง ต้องจีฮัดเพื่อตัวเองก่อนถึงจะสามารถจีฮัดให้กับผู้อื่นได้ ถ้ายังไม่จีฮัดเพื่อตัวเองก็ไม่สามารถถือว่าเป็นจีฮัดเพื่อคนอื่นได้ จะจีฮัดให้ผู้อื่นได้อย่างไรหากยังไม่ได้จีฮัดเพื่อตัวเอง”

เยาวชนชาวมุสลิม G

“สำหรับผมแล้วนั้นการกระทำอะไรก็แล้วแต่ที่ดีและทำเพื่อศาสนาถือว่าเป็นจีฮัด ไม่จำเป็นที่จะต้องเสียเลือดเนื้อ ในบริบทของการต่อสู้ในพื้นที่ตอนนี้ ผมไม่เชื่อว่าเป็นจีฮัด แต่ก็มีหลายกลุ่มที่เชื่อว่าใช่เพราะเราได้เห็นในประกาศทางศาสนาบางครั้งที่เรียกการต่อสู้ในพื้นที่ว่าเป็นจีฮัด แต่ผมว่าไม่ใช่”

เยาวชนชาวมุสลิม A

ความเข้าใจในความหมายของจีฮัดของผู้เข้าร่วมโดยรวมแล้วมองว่าจีฮัดมีความหมายที่ลึกซึ้งและเริ่มต้นที่ตนเอง เช่นการพัฒนาตนเอง

ความเข้าใจแบบดั้งเดิมของจีฮัดนั้นได้เปลี่ยนแปลงมาเป็นความเข้าใจที่ปรุงแต่งขึ้นเพื่อจุดประสงค์ทางการเมืองต่างๆในคริสต์ศักราชที่ 20 โดยผู้ที่มีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงนี้มากที่สุดคือ Sayid Qutb, Muhammad Abd al-Salam Faraj, and Abdullah Azzam²⁸

ผลงานของ Sayid Qutb ที่สำคัญที่สุดในประเด็นของจีฮัดคือ *Milestones* ในงานเขียนชิ้นนี้ Qutb ได้สนับสนุนให้มีการก่อตั้งรัฐอิสลาม สำหรับ Qutb อิสลามไม่ได้เป็นเพียงศาสนา แต่เป็นวิถีชีวิตที่พระเจ้าได้มอบให้มนุษย์ นอกจากนี้แล้วอิสลามยังเป็นหนทางในการปลดปล่อย และการรับใช้พระอัลเลาะห์จะทำให้มนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกันเพราะอยู่ภายใต้การปกครองของสิ่งเดียวกัน รัฐอิสลามในความคิดของ Qutb นั้นมีจุดประสงค์ในการนำกฎ sharia มาใช้ในการปกครอง เพื่อให้พระและประชาชนมีตำแหน่งทางศาสนาที่เท่าเทียม²⁹ Qutb ได้กล่าวถึงนโยบายในการก่อตั้งรัฐอิสลามที่รวมถึง การเทศน์ การโน้มน้าวชักจูง และวิถีทางกายภาพหรือจีฮัดเมื่อมีสิ่งใดมาขัดขวางการบูชาพระเจ้า จีฮัดมีบทบาทที่สำคัญในความคิดของ Qutb ซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นวิถีในการทำให้วิถีชีวิตของศาสนาอิสลามกลายเป็นวิถีชีวิตหลักของมนุษย์ Qutb นั้นไม่เห็นด้วยกับความคิดของจีฮัดเชิงป้องกัน และเชื่อว่าจีฮัดเชิงรุกนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นหากต้องการให้ศาสนาอิสลามได้มีจุดยืนในโลกตามความชอบธรรม³⁰ อย่างไรก็ตาม Qutb กล่าวไว้ว่าจีฮัดควรจะนำมาใช้เป็นหนทางสุดท้ายเท่านั้น และควรจะถูกใช้ในประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลักเพื่อสร้างรากฐานสำหรับรัฐอิสลามเท่านั้น³¹

Muhammad Abd al-Salam Faraj ได้มีผลงานที่ต่อเนื่องมาจากงานเขียนของ Qutb และได้โต้แย้งว่า จีฮัดในมุมมองของ Qutb นั้นได้ทำให้ชาวมุสลิมส่วนใหญ่ตัดสินใจละหน้าที่ Faraj ยังได้กล่าวไว้ว่า ประเทศที่มีศาสนาอิสลามเป็นศาสนาหลักยังถูกปกครองโดยผู้นำนอกศาสนา และถือได้ว่าประเทศเหล่านั้นถูกยึดครองโดยพวกนอกรีต ชาวมุสลิมจึงสามารถปฏิบัติจีฮัดโดยไม่ต้องได้รับอนุญาตหรือการสนับสนุนจากผู้นำทาง

28
ibid., 55.

29
ibid., 59-64.

30
Qutb, *Milestones*, 76, cited in *ibid.*, 61.

31
ibid., 59-64.

ศาสนาอิสลาม สำหรับ Faraj ความรุนแรงนั้นเป็นวิถีเดียวที่จะนำไปสู่การก่อตั้งรัฐอิสลาม และยังคงกล่าวเพิ่มเติมว่า ถ้ามีการทำร้ายสุภาพสตรี เด็ก หรือผู้สูงอายุโดยไม่ได้ตั้งใจ ผู้กระทำนั้นจะไม่ได้รับการลงโทษจากพระเจ้า³²

Abdullah Azzam เชื่อเช่นกันว่า *ญิฮาด* ในเชิงรุกนั้นจำเป็น และใช้ข้ออ้างว่าดินแดนของชาวมุสลิมนั้น ถูกยึดครอง ในขณะที่ *ญิฮาด* ดังเดิมนั้น ถือเป็นหน้าที่ของชาวมุสลิมทุกคนในพื้นที่ที่สามารถเข้าร่วมได้ แต่ Azzam เชื่อว่าหน้าที่นี้รวมถึงผู้นอกพื้นที่ที่สามารถเดินทางไปยังพื้นที่ไม่สงบได้เช่นกัน ไม่ว่าจะไกลเพียงใด นอกจากนี้แล้วเขายังกล่าวว่าผู้ที่สักระยะทางกายไม่เพียงพอในการต่อสู้ยังมีหน้าที่อื่น ๆ ในการช่วยเหลือ เช่น การสรรหาบุคคลากร ในมุมมองของ Azzam นั้น ถ้าบุคคลในพื้นที่ไม่สามารถขับไล่ผู้รุกรานได้ บุคคลในประเทศเพื่อนบ้านที่ใช้ชายแดนร่วมกันมีหน้าที่ในการเดินทางมาช่วยเหลือ และถ้าหากยังไม่สำเร็จหน้าที่นี้จะตกเป็นของประเทศถัดไปจนกลายเป็นหน้าที่ของทั้งโลก³³

ในขณะเดียวกันนั้น น้องชายของ Sayid Qutb ซึ่งมีชื่อว่า Muhammad Qutb มีความสำคัญไม่แพ้กัน ถึงแม้ว่า Sayid Qutb เลือกที่จะสละชีวิต แต่เขาส่งเสริมให้น้องชายและสมาชิกคนอื่นๆ หลบหนีจากประเทศอียิปต์ไปหลบภัยอยู่ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ในประเทศซาอุดีอาระเบีย Muhammad Qutb ได้ดำรงตำแหน่งเป็นนักวิชาการ และใช้ตำแหน่งดังกล่าวในการเผยแพร่ความคิดของ Sayid Qutb ลูกศิษย์ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ Osama bin Laden³⁴

ในงานเขียนที่มีชื่อว่า *Neojihadism: Towards a New Understanding of Terrorism and Extremism?* โดย Lentini เขาได้กล่าวไว้ว่า การก่อการร้ายในช่วงเวลาหลังสงครามเย็น ถึงแม้ว่าจะมีรากฐานในความคิดของ Qutb และ Azzam แต่แตกต่างกันไปอย่างสิ้นเชิง จุดเปลี่ยนแปลงสำคัญนั้นจาก jihadism สู่นeojihadism สามารถมองเห็นได้ในประกาศของ Osama bin Laden ในปี 1996 ค.ศ. และ 1998 ค.ศ. ซึ่งเขาได้ส่งเสริมให้ชาวมุสลิมโจมตีประชาชนทั่วไปและพลรบหรือทหารโดยไม่แบ่งแยกเป้าหมาย นอกจากนี้แล้ว เขายังส่งเสริมให้มีการโจมตีนอกพื้นที่ของความไม่สงบ เช่น ในประเทศของผู้รุกรานดินแดนของชาวมุสลิม จุดประสงค์ของการโจมตีในรูปแบบดังกล่าวคือ การใช้การก่อการร้ายผลักดันให้ประชาชนทั่วไปกดดันรัฐบาลตัวเองให้ถอยทัพออกจากดินแดนของชาวมุสลิม³⁵ Abu Musab al-Suri ได้เสริมจากการประกาศของ bin Laden และได้แย้งว่า ในช่วงเวลาหลังจากการก่อการร้ายในวันที่ 9 กันยายน สถานการณ์นั้นทำให้ al-Qaeda

³² Ibid., 64-67.

³³ Ibid., 67-75.

³⁴ Greg Barton, *Jemaah Islamiyah: Radical Islamism in Indonesia* (Singapore: Singapore University Press, 2005), 40-41.

³⁵ Lentini, *Neojihadism: Towards a New Understanding of Terrorism and Extremism?*, 185-200.

มีความยากลำบากในการฝึกซ้อมและให้เงินทุนกับผู้ที่ต้องการต่อสู้ เขาจึงสนับสนุนให้มีการก่อตั้งกลุ่มผู้ก่อการร้ายเอกเป็นกลุ่มขนาดเล็ก และทำการโจมตีในประเทศของตัวเอง คำพูดเหล่านี้ได้เป็นกำลังใจให้ชาวอิสลามที่ได้เติบโตในต่างประเทศก่อตั้งกลุ่มผู้ก่อการร้ายขนาดเล็กขึ้นเองในประเทศตะวันตก ตัวอย่างของกลุ่มในรูปแบบดังกล่าวคือการระเบิดในกรุงลอนดอนวันที่ 7 เดือน กรกฎาคม Al-Qaeda ได้สนับสนุนให้มีกลุ่มในรูปแบบนี้ต่อมาในนิตยสาร *Inspire* ซึ่งเป็นนิตยสารที่รวมประเด็นของการก่อการร้ายทั้งด้านปฏิบัติและอุดมการณ์ และดูเหมือนจะเป็นแรงบันดาลใจสำหรับการก่อการร้ายที่กรุงบอสตันในปี 2011 ค.ศ.

ในขณะที่กลุ่มผู้เคลื่อนไหวในภาคใต้ของประเทศไทยนั้นได้ยอมรับในความคิดของจีฮัดยุคใหม่และนำมาปรับให้เข้ากับบริบทของสถานการณ์ในพื้นที่ ประชาชนทั่วไปในพื้นที่ไม่ได้รับผลกระทบจากความคิดของจีฮัดดังกล่าว

คัมภีร์กุรอานนั้นกล่าวว่าจีฮัดสามารถแบ่งเป็นสามส่วนด้วยกัน ส่วนแรกคือจีฮัดด้วยตนเอง และส่วนที่สองคือจีฮัดด้วยทรัพย์สิน ถ้าไม่มีทรัพย์สินแต่ยังสามารถช่วยเหลือผู้อื่นได้ก็ถือว่าเป็นจีฮัดเช่นกัน ถ้ามีการขัดขวางกิจกรรมทางศาสนาถือว่าสามารถจีฮัดได้ ถือว่าเป็นจีฮัดที่ใหญ่หลวง ในบริบทของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังไม่ถือว่าเป็นจีฮัด เราไม่สามารถเรียกว่าจีฮัดได้เพราะว่ายังไม่ถึงขั้น

ผู้นำของชุมชนชาวมุสลิม F

ความเข้าใจของจีฮัดในยุคปัจจุบันแตกต่างไปจากความเข้าใจแบบดั้งเดิม เราสามารถที่จะเปรียบเทียบจีฮัดแบบดั้งเดิมกับสถานการณ์ในอิสราเอลในปัจจุบันได้ อิสราเอลต่อสู้เพื่อดินแดนศาสนาและประเทศแม่ เราถึงเรียกว่าจีฮัด ถ้าความตายเป็นหนทางเดียวก็ต้องเป็นเช่นนั้น แต่การยิงครุไม่ถือว่าเป็นจีฮัด ถ้าเราสู้กับพวกนอกศาสนาถึงจะถือว่าเป็นจีฮัด การสอนนั้นถือว่าเป็นจีฮัดรูปแบบหนึ่งด้วยซ้ำ และผู้ที่ต้องหลบกระสุนระหว่างทางกลับจากการสวดมนต์นั้นก็ถือว่าเป็นจีฮัด

ผู้นำของชุมชนชาวมุสลิม G

ดูจากการตอบรับจากผู้เข้าร่วมที่แตกต่างกันไป รายงานนี้สรุปได้ว่าความเข้าใจของชุมชนทั่วไปในเรื่องของจีฮัดยังเป็นไปตามความเข้าใจในรูปแบบดั้งเดิมซึ่งต่างไปจากมุมมองความคิดของจีฮัดยุคใหม่จากผู้ก่อการร้ายในรัฐปัตตานี ความคิดสุดโต่งดังกล่าวมีเพียงชนกลุ่มน้อยที่เห็นด้วย

5 ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงาน กสทช.

จากผลของการศึกษา งานวิจัยชิ้นนี้มีข้อเสนอแนะต่อสำนักงาน กสทช. ในการต่อต้านกลุ่มแนวคิดหัวรุนแรงและการสร้างชุมชนที่มีความยืดหยุ่นในภาคใต้ประเทศไทยดังต่อไปนี้:

- การพัฒนารูปแบบการกระจายเสียงที่ทำลายเรื่องเล่าของกลุ่มหัวรุนแรง และการส่งชุดข้อความเพื่อหักล้างแนวคิดของกลุ่มหัวรุนแรงให้ครอบคลุมทั้งผู้รับชมสื่อกระแสหลักและ Social Media
- จากการสังเกต พบว่ามีการเข้าถึงและการแบ่งปันข้อมูลและความคิดเห็นเกี่ยวกับความขัดแย้งใน Social Media เพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ รูปแบบการกระจายเสียงควรมีวิธีการสองทางที่ครอบคลุมทั้งสื่อดั้งเดิมและ Social Media ในการต่อต้านข้อความแนวคิดหัวรุนแรงและแนวคิดสุดโต่ง
- การผลิตชุดคู่มือ การฝึกอบรม และให้คำแนะนำ ที่จะช่วยสื่อ และผู้ปฏิบัติงานภาครัฐและภาคประชาสังคมในการต่อต้านกลุ่มที่มีแนวคิดหัวรุนแรง
- จากการศึกษาพบว่าสื่อกระแสหลัก เช่น สื่อโทรทัศน์และวิทยุชุมชน มีการเข้าถึงส่วนใหญ่เพื่อความบันเทิง โดยหลักใช้ในการดูละคร ภาพยนตร์ รายการเด็ก และเกมโชว์ และใช้ในการฟังเพลงและรายการทางศาสนา ขณะที่การศึกษายังไม่พบหลักฐานของการออกอากาศแนวคิดหัวรุนแรงในสื่อกระแสหลักใด ๆ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการใช้ประโยชน์จากประเด็นนี้คือ 1. สื่อโทรทัศน์และวิทยุสามารถเป็นพาหะของการต่อต้านแนวคิดหัวรุนแรงได้ 2. ผู้บริโภคสื่อสนใจสื่อที่เสนอให้เห็นภาพความรุนแรง ซึ่งสื่อสามารถสร้างความสนใจโดยวิธีนี้ เพื่อเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งแบบสันติวิธีได้
- ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะเสริมสร้างความเข้าใจของเราต่อความคิดเห็นและทัศนคติของประชาชนชาวมุสลิมในประเทศไทยผ่านการสนับสนุนเงินทุนทำงานวิจัย
- ทำงานจับมือเป็นพันธมิตรกับสื่อต่างๆและเป็นพันธมิตรกับผู้นำชาวมุสลิม
- ส่งเสริมรายการโทรทัศน์และวิทยุที่สานความเชื่อทางศาสนาที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถช่วยรับมือกับต้นตอของความไม่ไว้วางใจต่อชุมชนมุสลิมและความกลัวต่อศาสนาอิสลามในชุมชนไทยพุทธกระแสหลักได้ โดยการเพิ่มความรู้อันเป็นไปและการรับรู้ของแต่ละชุมชน
- สนับสนุนรายการส่งเสริมวัฒนธรรมและสังคม ที่นำเสนอเรื่องราวในแง่บวก (ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวความรุนแรง) เกี่ยวกับสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งจะมาสร้างความสมดุลกับรายการข่าวในสื่อกระแสหลักที่มักมีการออกอากาศภาพความรุนแรง เพื่อสร้างความสนใจจากกลุ่มผู้ชม(ทั้งชาวพุทธและมุสลิม) และยังสามารถช่วยลดภาพลักษณ์ “มุสลิมที่น่ากลัว” ลงได้

- ในขณะที่การรายงานของประชาชนในภาคใต้ประเทศไทยพบว่ามี การขยายตัวทางอินเทอร์เน็ตและได้รับการยอมรับในฐานะที่เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารที่มี “ความน่าเชื่อถือ” บทบาทของประชาชนผู้ส่งข่าวควรได้รับการพิจารณาถึงความพยายามในการต่อต้านแนวคิดหัวรุนแรงด้วย
- เครือข่ายต่างๆยังคงมีบทบาทสำคัญในการสื่อสารข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความขัดแย้งในภาคใต้ของประเทศไทย งานวิจัยเสนอแนะให้ส่งเสริมกิจกรรมสื่อและพื้นที่สาธารณะสำหรับ “เสียงมุสลิม” กระแสหลัก ซึ่งอาจเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงจากภาคประชาสังคมและสมาคมเยาวชนต่างๆที่ออกมาแสดงความคิดเห็นต่อต้านกลุ่มแนวคิดสุดโต่งและแนวคิดหัวรุนแรง
- การเสริมสร้างทักษะในการมีส่วนร่วมทางสังคม การสร้างความเป็นผู้นำ และความสามารถในการขยายไปยังสื่อต่างๆ จะเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการที่ประสบความสำเร็จสำหรับรูปแบบการกระจายเสียงเพื่อต่อต้านแนวคิดหัวรุนแรงและแนวคิดแบบสุดโต่ง

6 บรรณานุกรม

ภาษาไทย

จารุณี สุวรรณรัมย์. (2551). **ข่าวสารการรับรู้ของประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ “การเสริมสร้างประสิทธิภาพการสื่อสารของสื่อบุคคล ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อความสมานฉันท์ในชุมชน”**. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

จารียา อรรถอนุชิต และ อรุณีวรรณ บัวเนี้ยว. (2550). **การวิจัยแบบแผนการสื่อสาร การเปิดรับสื่อและความต้องการข่าวสารของประชาชนในจังหวัดชายแดนใต้**. ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

จารียา อรรถอนุชิต.(2550). **พัฒนาการข่าวสารสถานการณ์ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้**.ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ชาลิตา มากแผ่นทอง. (2547). **การวิจัยเพื่อสรุปบทเรียน : กระบวนการเตรียมกลุ่มวิทยุชุมชนจังหวัดปัตตานี**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ฐิติมา เทพยา และ ดุษฎี เพ็ชรมงคล. (2554). **โครงการขีดความสามารถของสื่อและการนำเสนอข่าวออนไลน์ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้**. ภายใต้โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมในภาคใต้ของประเทศไทย. คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.

ดุษฎี เพ็ชรมงคล.(2555).**ข่าวที่ไม่เป็นข่าว : ศึกษาประเด็นข่าวสารในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างปี พ.ศ.2547-2553**. ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (สถานวิจัยความขัดแย้งและหลากหลายทางวัฒนธรรมภาคใต้).

นุวรรณ ทับเที่ยง. (2550). **โครงการวิจัยผลกระทบของการสื่อสารมวลชน : ทศนคติของประชาชนในเขตสามจังหวัดชายแดนใต้ต่อการนำเสนอข่าวเหตุการณ์ความไม่สงบ**. ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

ภีรกาญจน์ ไคนุ่นนา.(2552).**การสื่อข่าวของผู้สื่อข่าวท้องถิ่นภายใต้บริบทความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้(ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส)**. ปัตตานี: คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (กองทุนวิจัยคณะวิทยาการสื่อสาร).

วลักษณ์กมล จ่างกมล. (2550). **การวิจัยสื่อเพื่อสันติภาพ : จริยธรรม การจัดการ และข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา**. ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์.

สมัชชา นิลปัทม์ และบัณฑิตกา จารุมา.(2554).สื่อมวลชนกับการเสริมสร้างความสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ บทบาทที่เป็นจริง บทบาทที่ควรจะเป็น และเส้นทางสู่การสื่อสารเพื่อสันติภาพ.ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สมัชชา นิลปัทม์ และ รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัช. (2556). วาทกรรมสื่อมวลชนในกระบวนการสันติภาพสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2556. กลุ่มมีเดีย อินไซด์ เอ้าท์.

สาเกีเราะ แยนนา. (2550).การวิจัยภาพสะท้อนเหตุการณ์ อุตุการณ์ วาทกรรมเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนใต้.ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เสริมศิริ นิลดำ. (2551). **หลักคุณค่าข่าวในสภาวะวิกฤตทางสังคม กรณีศึกษาวิกฤตการณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้**ดุชนิพนธ์ นิเทศศาสตร์ดุชนิพนธ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติ และคณะ.(2550).**สาร สื่อ สันติสุข.โครงการวิจัยเรื่อง เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสันติสุขของชาติ.ปัตตานี : คณะวิทยาการสื่อสาร มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (สำนักวิจัยแห่งชาติ).**

ภาษาอังกฤษ

al-Amriki, Abu Mansuur. The Story of an American Jihaadi Part One 2012 [cited 21/06/13. Available from http://azelin.files.wordpress.com/2012/05/omar-hammami_abc5abmane1b9a3c5abr-al-amrc4abkc4ab-22the-story-of-an-americanjihc481dc4ab-part-122.pdf.

Alfonso, Donatella, and Bruno Persano. Ucciso in Siria, voleva il Liguristan "Già indagato per terrorismo". La Repubblica 2013 [cited 21/06/13. Available from http://genova.repubblica.it/cronaca/2013/06/18/news/un_ventenne_genovese_uccis0_in_siria-61317075/?ref=search.

Alonso, Rogelio. 2010. "Counter-Narratives against ETA's Terrorism in Spain." In Countering Violent Extremist Narratives, edited by Erik Akerboom, 20-35. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).

Andre, Virginie. 2010. "Globalization: A New Driving Force in Southern Thailand", in David Wright-Neville and Anna Halafoff, Terrorism and Social Exclusion: Misplaced Risk – Common Security, Edward Elgar, London, pp. 116 -135.

Andre, Virginie. 2012. "'Neojihadism' and YouTube: Patani Militant Propaganda Dissemination and Radicalization." Asian Security no. 8 (1):27-53.

Andre, Virginie. 2013. Southern Thailand: A Cosmic War?" in Camilleri, J. and Schottman, S., Conflict, Religion and Culture: Domestic and International Implications for Southeast Asia and Australia, Routledge, London, pp. 109-125.

Appadurai, Arjun. 2006. Fear of Small Numbers. London: Duke University Press.

Archetti, Cristina. 2010a. Constructing the al-Qaeda narrative: Media and Communications in the Radicalization Process. In International Studies Association Annual Convention. Identity, Persuasion and Strategic Narratives. New Orleans.

Archetti, Cristina. 2010b. Terrorism, Communication, and the War of Ideas: Al-Qaida's Strategic Narrative as a Brand. In Annual meeting of the International Communication Association. Suntec City, Singapore.

Bamberg, Michael. 2006. "Biographic-Narrative Research, Quo Vadis? A Critical Review of 'Big Stories' from the Perspective of 'Small Stories.'" In Narrative, Memory & Knowledge: Representations, Aesthetics, Context, edited by Kate Milnes, 63-79. Huddersfield: University of Huddersfield.

- Bandura, Albert 2004. "The origins and consequences of moral disengagement: A social learning perspective." In *Understanding Terrorism: Psychosocial Roots, consequences, and interventions*, edited by F. M. Moghaddam and A. J. Marsella. Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Baylouny, Anne Marie. 2007. "Countering arab Television? Assessing the effect of Alhurra." In *The Ideological War on Terror: Worldwide Strategies For Counter-Terrorism*, edited by Anne Aldis and Graeme P. Herd, 68-80. New York: Routledge.
- Bem, Daryl. 1970. *Beliefs Attitudes and Human Affairs*. Belmont, CA: Brooks/Cole.
- Bergin, Anthony, Sulastri Bte Osman, Carl Ungerer, and Mohamed Yasin Nur Azlin. 2009. *Countering internet radicalisation in Southeast Asia*. edited by The Australian Strategic Policy Institute. Barton ACT: ASPI. Australian Strategic Policy Institute.
- Betz, David. 2008. "The Virtual dimension of Contemporary Insurgency and Counterinsurgency." *Small Wars & Insurgencies* no. 19 (4):510-540.
- Bjorgo, Tore. 2012. Processes of disengagement from different types of extremist and criminal groups. In *Leaving extremist and criminal groups: Scandinavian experiences on disengagement & reintegration into society*. Stockholm, Sweden.
- Bjorgo, Tore. 2013. *Strategies for Preventing Terrorism*. New York: Palgrave Macmillan.
- Boemer, Marilyn Lawrence. 1984. "An analysis of the violence content of the radio thriller dramas—and some comparisons with television." *Journal of Broadcasting* no. 28 (3):341-353.
- Borum, Randy. 2004. *Psychology of Terrorism*. Tampa, FL: University of South Florida.
- Borum, Randy. 2011a. "Radicalization into Violent Extremism I: A Review of Social Science Theories." *Journal of Strategic Studies* no. 4 (4):7-36.
- Borum, Randy. 2011b. "Radicalization into Violent Extremism II: A Review of Conceptual Models and Empirical Research." *Journal of Strategic Studies* no. 4 (4):37-62.
- Chrétien, Jean Pierre , Jean-François Dupaquier, Marcel Kambanda, and Joseph Ngarambe. 1995. *Rwanda: Les Médias du Génocide*. Paris: Karthala.
- Cohen, Jonathan. 2001. "Defining Identification: A Theoretical Look at the Identification of Audiences With Media Characters." *Mass Communication and Society* no. 4 (3):245-264.
- Cottee, Simon, and Keith Hayward. 2011. "Terrorist (E)motives: The Existential Attractions of Terrorism." *Studies in Conflict & Terrorism* no. 32 (12):963-986.
- Dalgaard-Nielsen, Ania 2008. *Studying violent Radicalization in Europe I: The potential contribution of Social Movement Theory*. edited by Danish Institute for International Studies DIIS. Copenhagen, Denmark: DIIS, Danish Institute for International Studies.
- de Graaf, Beatrice. 2010. "Counter-Narratives and the Unintentional Messages Counterterrorism Policies Unwittingly Produce: The Case of West-Germany." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 13-19. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- de Graaff, Bob. 2010. "Redefining 'Us' and 'Them'." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 36-45. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Dean, Alexander C. 2010. "Offline and Online Radicalization and Recruitment of Extremists and Terrorists." *Journal of Homeland Security* no. 1 (4):4.
- Dennis, Paul M. 1998. "Chills and thrills: Does radio harm our children? The controversy over program violence during the age of radio." *Journal of the History of the Behavioral Sciences* no. 34 (1):33-50.
- Dervin, Brenda, and Patricia Dewdney. 1986. "Neutral questioning: A new approach to the reference interview." *Research Quarterly* no. 25 (4):506-513.

- Djerejian, Edward P. 2003. *Changing Minds Winning Peace. A new strategic direction for u.s. public diplomacy in the arab & muslim world.* edited by Advisory Group on Public Diplomacy for the Arab and Muslim World. Washington: U.S. House of Representatives.
- Dodd, Vikram. Roshonara Choudhry: Police interview extracts. *The Guardian* 2010 [cited 15/06/13. Available from <http://www.guardian.co.uk/uk/2010/nov/03/roshonarachoudhry-police-interview>.
- Eco, Umberto. 1972. *Towards a semiotic inquiry into the television message.* In *Working Papers in Cultural Studies*, edited by Centre for Contemporary Cultural Studies. Birmingham: University of Birmingham.
- Eco, Umberto, and Paolo Fabbri. 1978. "Progetto di ricerca sull'utilizzazione dell'informazione ambientale." *Problemi dell'informazione* no. 4:555-597.
- EXIT-Germany. 2012. *Exit-Germany: We provide ways out of extremism.* edited by EXITGermany. Berlin.
- Freedman, Lawrence. 2006. *The Transformation of Strategic Affairs.* Vol. Adelphi Paper 379. London: The International Institute for Strategic Studies.
- Furlow, R. Bennett, and H.L. Goodall Jr. 2011. "The War of Ideas and the Battle of Narratives: A Comparison of Extremist Storytelling Structures." *Cultural Studies & Critical Methodologies* no. 11 (3):215-223.
- Gerrig, Richard J. 1993. *Experiencing Narrative Worlds.* New Haven, CT: Yale University Press.
- Grigorian, Arman, and Stuart J. Kaufman. 2007. "Hate Narratives and Ethnic Conflict." *International Security* no. 31 (4):180-19.
- Hafez, Mohammed M. 2007. "Martyrdom Mythology in Iraq: How Jihadists Frame Suicide Terrorism in Videos and Biographies." *Terrorism and Political Violence* no. 19 (1):95-115.
- Halverson, Jeffrey, R., and Amy W. Way. 2012. "The curious case of Colleen LaRose: Social Margins, new media and online radicalization." *Media, War & Conflict* no. 5 (2):139-153.
- Harchaoui, Sadik. 2010. "Heterogeneous Counter-Narratives and the Role of Social Diplomacy." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 124-131. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Harper, Douglas. 2012. *Visual Sociology.* London: Routledge.
- Harris, Richard Jackson, and Fred W. Sanborn. 2004. *A Cognitive Psychology of Mass Communication.* Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Heffelfinger, Chris. 2010. *Waiting out the Islamist Winter: Creating an Effective Counter Narrative to Jihad.* In *GTRC ARC Linkage Project on Radicalisation Conference 2010 – Understanding Terrorism from an Australian Perspective: Radicalisation, De-Radicalisation and Counter-Radicalisation*, edited by Global Terrorism Research Centre. Melbourne: Monash University.
- HMGovernment. 2013. *The United Kingdom's Strategy for Countering International Terrorism. Annual Report.* edited by The Stationery Office Limited. London: Secretary of State for the Home Department.
- Horgan, John. 2008. "From profiles to pathways and roots to routes: Perspectives from psychology on radicalization into terrorism." *The Annals of the American Academy of Political and Social Science* no. 618 (1):80-94.
- HSPI/CIAG. 2007. *NETWorked Radicalization: A Counter-Strategy.* edited by and Critical Incident Analysis Group Homeland Security Policy Institute. Washington, DC: The George Washington University.
- ISD. 2011. *Radicalisation: The Role of the Internet.* In *Working Paper of the PPN*, edited by Policy Planners Network. London: Institute for Strategic Dialogue.
- Jacobson, Michael. 2010. "Learning Counter-Narrative Lessons from Cases of Terrorist Dropouts." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 72- 83. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Jenkins, Brian Michael. 2010. *Would-Be Warriors. Incidents of Jihadist Terrorist Radicalization in the United States Since September 11, 2001.* In *Occasional Paper*, edited by RAND Corporation. Santa Monica, CA: RAND Corporation.

- Kacowicz, Ariel Marcelo. 2005. "Rashomon in the Middle East. Clashing Narratives, Images, and Frames in the Israeli–Palestinian Conflict." *Cooperation and Conflict* no. 40 (3):343-360.
- Karagiannis, Emmanuel, and Clark McCauley. 2006. "Hizb ut-Tahrir al-Islami: Evaluating the Threat Posed by a Radical Islamic Group That Remains Nonviolent." *Terrorism and Political Violence* no. 18 (2):315–334.
- Katz, Elihu , and Paul F. Lazarsfeld. 1955. *Personal Influence. The Part Played by People in the Flow of Mass Communication*. Glencoe: The Free Press.
- Kaufman, Stuart J. 2006. "Symbolic Politics or Rational Choice? Testing Theories of Extreme Ethnic Violence." *International Security* no. 30 (4):45-86.
- Kellow, Christine, and Leslie H. Steeves. 1998. "The Role of Radio in the Rwandan Genocide." *Journal of Communication* no. 48 (3):107-128.
- Kessels, Eelco J.A.M. 2010. "Introduction." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 7-10. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Khalil, James. 2014. "Radical Beliefs and Violent Actions Are Not Synonymous: How to Place the Key Disjuncture Between Attitudes and Behaviors at the Heart of Our Research into Political Violence." *Studies in Conflict & Terrorism* no. 37 (2):198-211.
- Kinder, Donald R. 1998. "Communication and Opinion." *Annual Review of Political Science* no. 1:167-197.
- Kundnani, Arun. 2009. *Spooked: How Not to Prevent Violent Extremism*. London: Institute of Race Relations.
- Kundnani, Arun. 2012. "Radicalisation: the journey of a concept." *Race Class* no. 54 (3):3-25.
- Kurzman, Charles. 2011. *The missing martyrs: Why there are so few Muslim terrorists*. New York, NY: Oxford University Press.
- Lentini, Pete 2009. "The Transference of Neojihadism: Towards a Process Theory of Transnational Radicalisation." In *Radicalisation Crossing Borders: New Directions in Islamist and Jihadist Political, Intellectual and Theological Thought and Practice*, edited by Sayed Khatab, Muhammad Bakashmar and Ela Ogru, 1-32. Melbourne: Monash University, School of Political and Social Inquiry, Global Terrorism Centre.
- Leuprecht, Christian, Todd Hataley, Sophia Moskalenko, and Clark McCauley. 2010. "Narratives and Counter-Narratives for Global Jihad: Opinion versus Action." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 58-71. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Mabrey, Daniel J., and Richard H. Ward. 2009. "Terrorist De-Radicalization: Comparative Approaches for Reintegrating Terrorists into the Community." In *Building Terrorism Resistant Communities: Together against Terrorism*, edited by Siddik Ekici, Ahmet Ekici, David A. McEntire, Richard H. Ward and Sudha S. Arlikatti. Amsterdam: IOS Press BV.
- Maines, David. 2001. *The Faultline of Consciousness: A View of Interactionism in Sociology (Sociological Imagination and Structural Change)* New York: Aldine de Gruyter.
- McCauley, Clark. 2002. "Psychological Issues in Understanding Terrorism and the Response to Terrorism." In *The Psychology of Terrorism*, edited by Bruce Bongar, Lisa M. Brown, Larry E. Beutler, James N. Breckenridge and Philip G. Zimbardo. New York: Oxford University Press.
- McGuire, William J. 1986. "The Myth of Massive Media Impact: Savagings and Salvagings." In *Public Communication and Behavior*, edited by G. Comstock, 173-257. Orlando, FL: Academic Press.
- Melvorn, Linda. 2004. *Conspiracy to Murder: The Rwandan Genocide*. London: Verso.
- Mironko, Charles K. 2006. "Ibitero: Means and Motive in the Rwandan Genocide." *African Safety Promotion: A Journal of Injury and Violence Prevention* (2):59-77.
- Mullen, Michael G. 2009. "Strategic Communication: Getting Back to Basics." *Joint Force Quarterly* no. 55 (4):2-4.
- Neumann, Peter R. 2012. *Countering Online Radicalization in America*. In *Homeland Security Project*, edited by National Security Program. Washington, D.C.: Bipartisan Policy Center.

- Neumann, Peter R., and Rogers Brooke. 2007. *Recruitment and Mobilisation for the Islamist Militant Movement in Europe*. edited by The International Centre for the Study of Radicalization and Political Violence. London: European Commission. Directorate General Justice, Freedom and Security.
- Neumann, Peter R., and Tim Stevens. 2009. *Countering Online Radicalization: A Strategy for Action*. edited by International Centre for the Study of Radicalisation and Political Violence. London: Kings College.
- Nye, Joseph S. 2005. *Soft Power: The Means To Success In World Politics* New York: PublicAffairs.
- Nye, Joseph S. 2011. *The Future of Power*. New York: PublicAffairs.
- Paluck, Elizabeth Levy. 2009. "Reducing intergroup prejudice and conflict using the media: A field experiment in Rwanda. ." *Journal of Personality and Social Psychology* no. 96 (3):574-587.
- Polanyi, Livia. 1985. *Telling the American Story: A structural and cultural analysis of conversational storytelling*. Norwood, NJ: Ablex.
- Polkinghorne, Donald 1988. *Narrative Knowing and the Human Sciences*. Albany: State University of New York Press.
- Polletta, Francesca 2006. *It was like a fever. Storytelling in protest and politics*. Chicago: University of Chicago Press.
- Pressman, Elaine D., and John Flockton. 2012. "Calibrating risk for violent political extremists and terrorists: the VERA 2 structured assessment." *The British Journal of Forensic Practice* no. 14 (4):237-251.
- Quiggin, Tom. 2010. "Contemporary Jihadist Narratives: The Case of Momin Khawaja." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 84-93. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Reinares, Fernando. 2011. "Exit From Terrorism: A Qualitative Empirical Study on Disengagement and Deradicalization Among Members of ETA." *Terrorism and Political Violence* no. 23 (5):780-803.
- Reinares, Fernando 2005. "Nationalist separatism and terrorism in comparative perspective." In *Root Causes of Terrorism: Myths, Reality And Ways Forward*, edited by Thomas Bjrgo. London: Routledge.
- Rodero, Emma. 2012. "See It on a Radio Story: Sound Effects and Shots to Evoked Imagery and Attention on Audio Fiction." *Communication Research* no. 39 (4):458-479.
- Roy, Olivier. 2008. *Al-Qaeda in the West as a Youth Movement: The Power of a Narrative*. edited by MICROCON. Brighton: MICROCON.
- Sageman, Marc. 2008. *Leaderless Jihad Terror Networks in the Twenty-First Century*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Saucier, Gerard, Laura Geuy Akers, Seraphine Shen-Miller, Goran Knezevie, and Lazar Stankov. 2009. "Patterns of Thinking in Militant Extremism." *Perspectives on Psychological Science* no. 4 (3):256-271.
- Schabas, William. 2000. "Hate Speech in Rwanda: The Road to Genocide." *McGill Law Journal* no. 46:141-171.
- Schmid, Alex P. 2010. "The Importance of Countering Al-Qaeda's 'Single Narrative'." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 46-57. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Schuck, Solomon Z., Alexander Schuck, Ernest Hallam, Franca Mancini, and Richard Wells. 1971. "Sex Differences in Aggressive Behavior Subsequent to Listening to a Radio Broadcast of Violence." *Psychological Reports* no. 28 (1):931-936.
- Silke, Andrew. 2004. "Courage in Dark Places: Reflections on Terrorist Psychology." *Social Research* no. 7 (1):177-198.
- Smith, Allison G. 2004. "From Words to Action: Exploring the Relationship between a Group's Value References and Its Likelihood of Engaging in Terrorism." *Studies in Conflict & Terrorism* no. 27 (5):409-437.
- Smith, Allison G., Peter Suedfeld, Lucian G. Conway, and David G. Winter. 2008. "The language of violence: distinguishing terrorist from nonterrorist groups by thematic content analysis." *Dynamics of Asymmetric Conflict* no. 1 (2):142-163.
- Snow, Nancy, and Philip M. Taylor. 2009. *Routledge Handbook of Public Diplomacy*. Milton Park: Routledge.
- Sprinzak, Ehud 1991. "The process of delegitimation: Towards a linkage theory of political terrorism." *Terrorism and Political Violence* no. 3 (1):50-68.

- Sternberg, Robert J. 2003. "A duplex theory of hate: development and application to terrorism, massacres, and genocide." *Review of General Psychology* no. 7 (3):299-328.
- Stevens, Tim. 2010. "New Media and Counter-Narrative Strategies." In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 112-123. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Stout, Jeffrey 2004. *Democracy and tradition*. Princeton, NJ: Princeton University Press. Straus, Scott. 2007. "What Is the Relationship between Hate Radio and Violence? Rethinking Rwanda's "Radio Machete"." *Politics & Society* no. 35 (4):609-637.
- Taylor, Humphrey. 2007. "The Not-so-Black Art of Public Diplomacy." *World Policy Journal* no. 24 (4):51-59.
- Taylor, Max, and Gilbert Ramsay. 2010. "Violent Radical Content and the Relationship between Ideology and Behaviour: Do Counter-Narratives Matter?" In *Countering Violent Extremist Narratives*, edited by Erik Akerboom, 94-111. The Hague: National Coordinator for Counterterrorism (NCTb).
- Trethewey, Angela, Steven R. Corman, and Bud Goodall. 2009. *Out of Their Heads and Into Their Conversation: Countering Extremist Ideology*. edited by Consortium for Strategic Communication: Arizona State University.
- Trinch, Shonna L., and Susan Berk-Seligson. 2002. "Narrating in Protective Order Interviews: A Source of Interactional Trouble." *Language in Society* no. 31 (3):383-418.
- Van Dijk, Teun 1976. "Philosophy of Action and Theory of Narrative." *Poetics* no. 5 (4):287-338.
- Vergani, Matteo. 2011. "Are party activists potential opinion leaders?" *Javnost-the public* no. 18 (3):5-16.
- Vergani, Matteo, and Dennis Zuev. 2011. "Analysis of YouTube videos used by activists in the Uyghur Nationalist Movement: combining quantitative and qualitative methods." *Journal of Contemporary China* no. 20 (69):205-229.
- Weisburd, Aaron A. . 2009. "Comparison of Visual Motifs in Jihadi and Cholo Videos on YouTube." *Studies in Conflict & Terrorism* no. 32 (12):1066-1074.